

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, SAD 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 16.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 600 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 150 SLT, Македонија 70
ДЕН. Р.С.А. 9 P.

ЗАБАВНИК

8. IX 1995. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVII • ЦЕНА 5 ДИНАРА • БРОЈ 2274

За све од 7 до 77

ДОМОРОЦИ

ИЗ КОНГА ЗА ВРЕМЕ ПЛЕСА СТРЕЛАМА ПРОБАДАЈУ ОБРАZE У ЗНАК ПОШТОВАЊА НА ПРЕТКЕ ЧИЈЕ СУ ТЕ СТРЕЛЕ НЕКАДА БИЛЕ.

СПАВАЋА СОБА

У КОЈОЈ НИКО НИКАДА НИЈЕ СПАВАО НАЛАЗИ СЕ У ЗАМКУ ХЕРЕНХИМЗЕ У БАВАРСКОЈ. ВЛАСНИК ЗАМКА ЈУ ЈЕ 1883. РАСКОШНО НАМЕСТИО И УКРАСИО САМО ЗА ПРИКАЗИВАЊЕ.

ЖЕНКА РИБЕ

HEDRIOLIYCHNUS КОЈА ЖИВИ У МРАКУ ВЕЛИКИХ ОКЕАНСКИХ ДУБИНА СА СОБОМ УВЕК ВОДИ ЈЕДНОГ ИЛИ ДВА МУЖЈАКА.

МОСТ

ПРЕКО ЈЕДНЕ РЕЧИЦЕ НЕДАЛЕКО ОД АГАДИРА (МАРОКО) НАПРАВЉЕН ЈЕ ОД ОГРОМНОГ ДЕБЛА ДУЖ КОГА ЈЕ ИЗДУБЉЕН ЖЛЕБ КАКО БИ СЕ ПРЕКО ЊЕГА ЛАКШЕ ПРЕЛАЗИЛО.

Осуђеник на смрти вешањем

ИЗ БРИЖА (БЕЛГИЈА) КРАЈЕМ XV ВЕКА ИМАО ЈЕ ПРАВО ДА ТРАЖИ ДА МУ СЕ НЕПОСРЕДНО ПРЕ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ОДСВИРА СЕРЕНАДА.

ВЕЛИКО ЗВОНО

НА КУЛИ ТВРЂАВЕ У БЕРГАМУ (ИТАЛИЈА) ВЕКОВИМА СЕ СВАКОДНЕВНО ОГЛАШАВАЛО ПО 180 ПУТА ТАЧНО У 22 САТА ДА БИ ОЗНАЧИЛО ПОЧЕТАК ПОЛИЦИЈСКОГ ЧАСА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

Клиф Ричард зваће се убудуће сер Клиф, а титулу витеза добио је од британске краљице Елизабете Друге за свој допринос разним хуманитарним акцијама. Наравно и за стотину хитова колико је снимио од 1960.

Али, кажу новинари, и за сјајан концерт који је приредио у част прославе Дана победе испред Бакингамске палате а који су са балкона посматрале краљица и њена мајка.

човек чује кораке са 5 метара, а лисица са 50, цичање миша са 100, а кмечање зеца са 1000 метара!

највише бродова на свету има Грчка, укупно 3192! Или 126 милиона бруто регистарских тона.

у једној од савезних држава Венецуеле недавно је службеницама у државним установама забрањено да долазе на посао у сукњама! Онима које ипак дођу, неће бити допуштено да уђу и биће им одузета дневница.

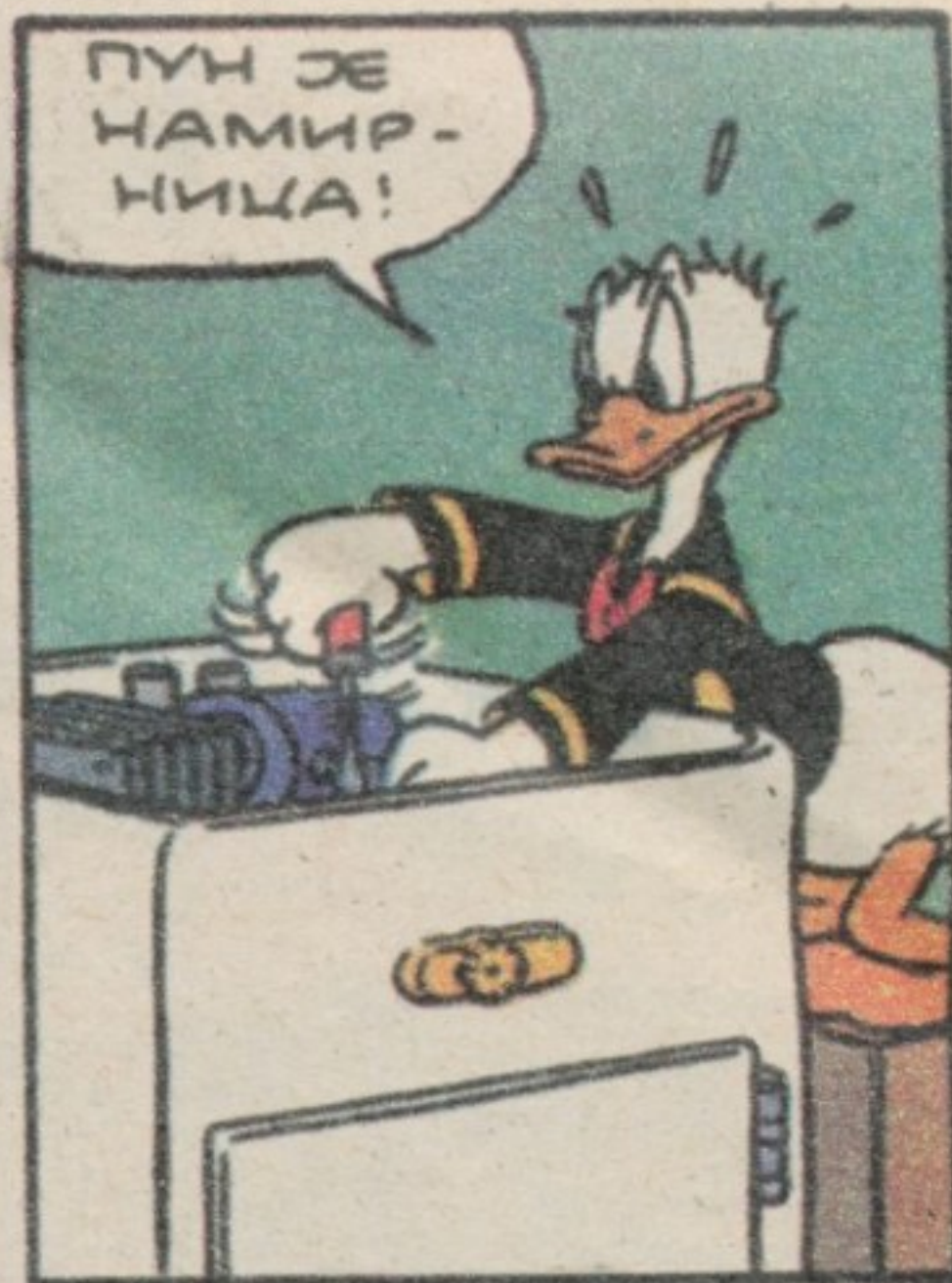
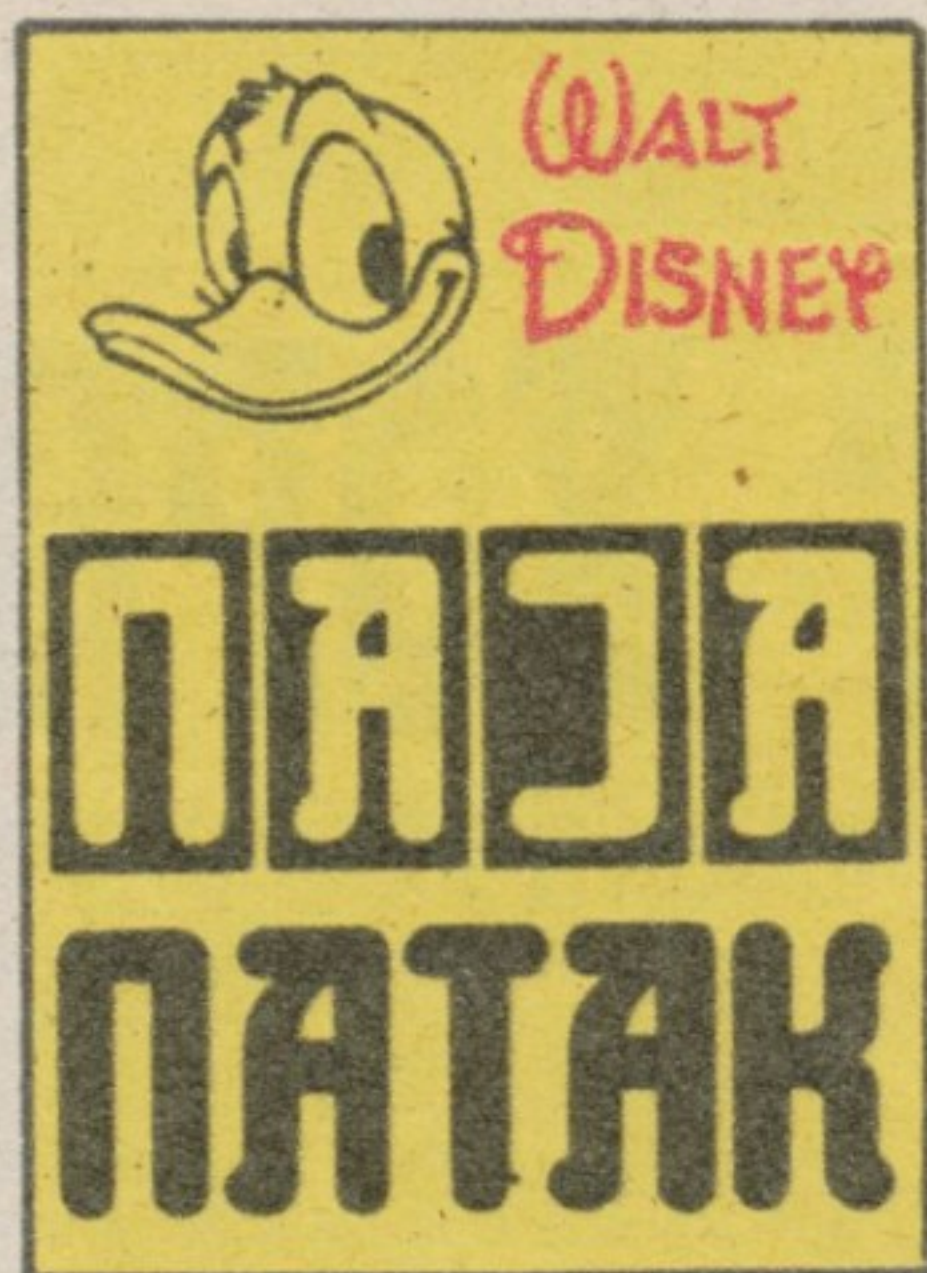
Мадона као кућног љубимца држи питбул теријера кога је назвала Пепито и са којим чак и спава. Пепито 24 сата дневно има на располагању „шетача“, ветеринара и куvara, а једе ис-

кључиво еколошки чисту храну... За свој први рођендан добио је дијамантску огрлицу која вреди 5.000 долара.

у долини реке Јерме у источној Србији, налази се хотел „Мир“, једини на свету из кога се осредњим догледом може гледати директно у орлово гнездо.

Оливер Фишер
Винчестер (1810–1880)
Цртеж: Ненад
Миличевић

Мало је познато да је крајем прошлог века ескадрон Кнежеве коњичке гарде у Србији био наоружан „винчестеркама”. Било је то готово у исто време када је ова иста пушка дошла главе чувеном америчком генералу Кастеру

ОД ЛИТЛ БИТ ХОРНА

Далеке 1860. године, када су бојиштима праштале дозлабога споре, једнометне каписларе које су се пуниле кроз уста цеви, Бенџамин Тајлер Хенри, талентовани механичар америчке фирме „Робинс и Лауренс”, довршио је дугогодишњи рад на пушци која је примала 15 метака и испаливала их за 60 секунди. По својој ватреној моћи, „хенријевка” се могла сарстати у научну фантастику свог времена. Али, како то обично бива, генерали су брзометку прво игнорисали, затим презирали и, на крају, оценили је као штетну по морал – сопствених војника! Ове и сличне „адуте” из руку (тачније, из глава) постепено ће им избијати сурова стварност.

Током Грађанског рата, снаге Севера прве су извеле „смели” експеримент – купиле су „чак” 1.731 „хенријевку”. Два пука генерала Шермана, током продора кроз Џорџију, убитачном ватром „хенријевки” тако су запањили Јужњаке, да се државама

Конфедерације проширила прича како „проклети Јенки из своје пушке пуца читаве седмице а пуни је само недељом”!

Непосредно по завршетку рата, 1865. године, америчка војска расписала је конкурс за нову, једнообразну острагушу (пушка која се пуни са задње стране). Након низа тестова, стручњаци су и даље остали верни једнометкама, оценивши „хенријевку” као још неусавршено, недовољно сигурно и оружје сувише сложено за обичног војника.

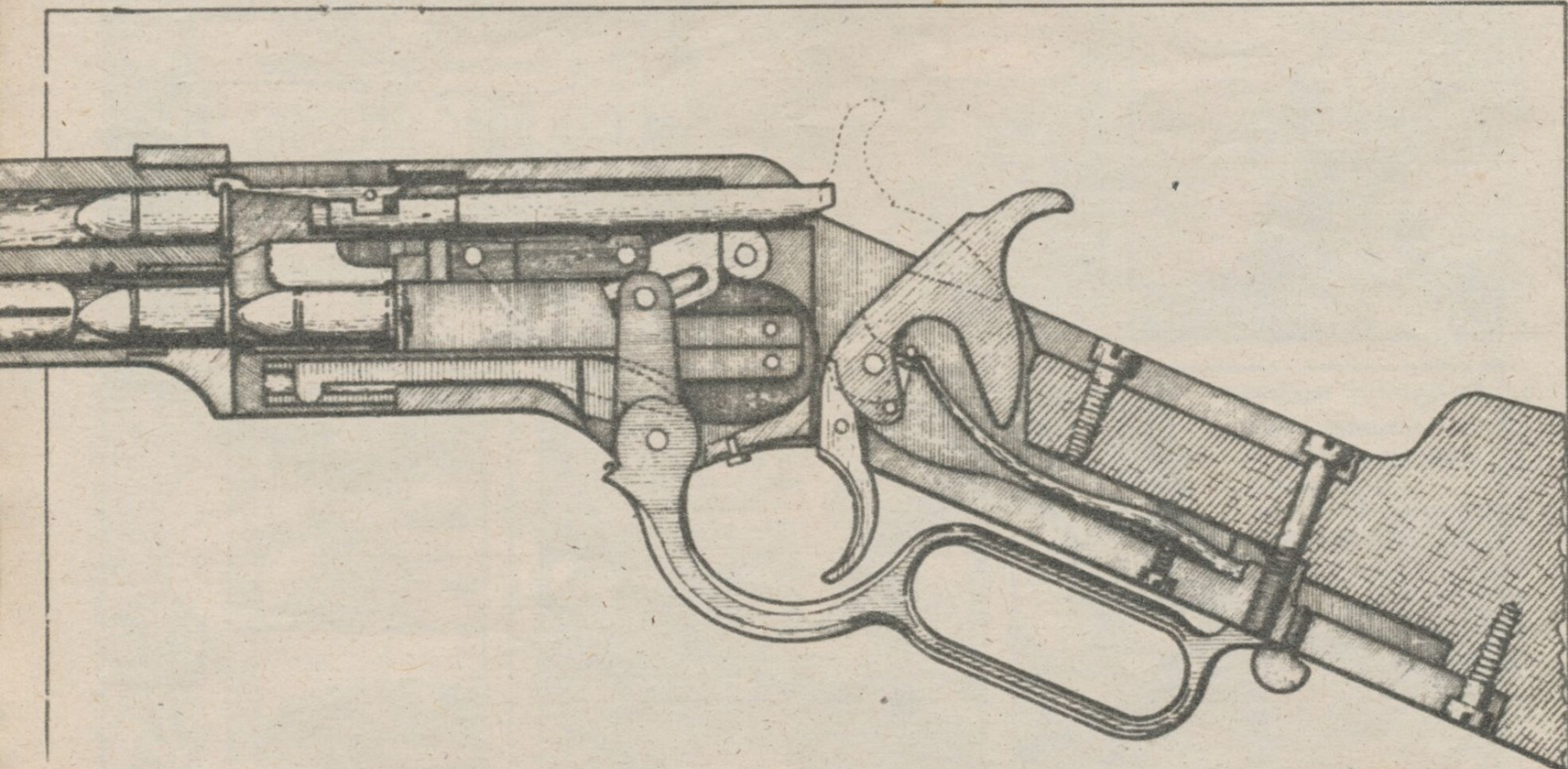
Од кошуља до пушак

Само неколико месеци касније, потпоручник Младен Јанковић (будући генерал и државни саветник) у београдском листу „Војин” анализирао је резултате проба изведених у државној фабрици у Спрингфилду у „провинцији Масачузетској”. Млади српски официр у потпуности је подржао мишљење америчких колега о „пушци која се наједанпут напуни са 15 фи-

шека и који сви један по један за минут се испале”, а „од које имамо и ми у Крагујевцу један модел”! То, практично, значи да је „хенријевка” послата на пробу у Крагујевац истовремено када и арсеналу Спрингфилд у Масачусетсу! За разлику од америчких, српски војни кругови тада су имали и један адут више против ове вишеметке – хронично празну државну касу.

Током 1866. године бивши произвођач кошуља, Оливер Винчестер – свакако способнији бизнисмен него кројач – реорганизовао је своју фабрику „New Haven Arms Co” у „Winchester Repeating Arms Company”. Први производ нове фирме била је легендарна „винчестерка” М. 1866 – у ствари, комбинација „хенријевке” и неких новина конструктора Нелзона Кинга. Кинг је усавршио Хенријев цеваста магацин и „измислио” пуњење оружја кроз посебна „вратанца” на десној страни сандука пушке.

Иако боља од „хенријевке”, ни „винчестерку” америчка војска није прихватила.

Пресек кроз механизам „винчестерке” М. 1866

ДО НИША

Тестови којима је подвргнута, за њу су били исувише тешки; након обилатог засипања песком, „винчестерка“ је потпуно блокирала и у рукама војника постајала бескористан терет. „Цепидлачење“ војних стручњака ускоро ће главом платити генерал Џорџ Армстронг Кастер (због дуге, плаве косе познат и као „Жута Коса“) и 212 „плавих блуза“ којима је командовао. Наиме, упорни Оливер Винчестер није се потресао због неуспеха код војске; окренуо се непресушном цивилном тржишту које је „гутало“ све што је могло брзо и добро да пуца. Одушевљени могућностима „жутог дечака“ (популарни назив који је „винчестерка“ стекла због боје бронзаног кућишта), ловци, ранчери, каубоји, авантуристи, разбојници и полицајци, плаћали су без размишљања тада астрономских 36 долара за моћну вишеметку. Међутим, њихови главни противници и жртве (не рачунајући бизоне, вукове и медведе) – Индијанци, још брже су схватили предности „винчестерки“. Безобзирни трговци

**Турска
мускета
винчестер
М. 1866.**

оружјем задовољно су трљали руке – нови купци црвене боје коже вишеметке су плаћали сувим златом.

„Жути дечак“ против „Жуте Косе“

Тако су се стекли сви услови за ново искуство америчке војске. Потценивши бројност и тактичке способности побуњених Индијанаца предвођених Татанка Јотанком (познатијим као Бик Који Седи), ге-

нерал Кастер је 25. јуна 1876. године део Седмог коњичког пука самоуверено увео у заседу код Литл Биг Хорна. Његови коњаници били су наоружани спорим једнометкама „алин-спрингфилд“ и коловим револверима а Индијанци, копљима, стрелама и – „винчестеркама“. Под ураганском ватром Индијанаца, за само један сат, на бојишту је погинуло свих 212 војника и њихов командант Џорџ Кастер. Трагично, али истинито –

„Жутој Коси“ главе је дошао „жути дечак“. Трагедија 7. коњичког пука није била довољна поука за америчку војску; Министарство рата ће све до почетка двадесетог века опрезно испитивати мање серије различитих система вишеметки. Ипак, „винчестерка“ ће остати легенда и симбол ширења Новог света на Запад и незаобилазни реквизит свих „вестерн“ филмова, снимљених од „Поштанске кочије“ до наших дана.

Жртва „жутог дечака“ – генерал Кастер „Жута Коса“

Победник код Литл Биг Хорна – поглавица Бик Који Седи (у средини)

За разлику од домовине, „винчестер М. 1866“ биће без много оклевања званично прихваћен на другој страни Атлантика – у Турској. Са већ осведоченим трговачким даром и проицљивошћу, Оливер Винчестер је 1866. године једну своју пушку послао на поклон султану Абдулазису ибн Махмуду. То је било време када се Отоманска империја ужурбаном наоружавала за одлучујући обрачун са Русијом и бунтовним, још вазалним, балканским кнежевинама. Управо због набавке модерних пушака, 6. маја 1869. године, у Америку је отишао турски официр Рустан Беј. Рустан није говорио енглески па је замолио пријатеља Кристофуса Осканијана, тада турског конзула у Њујорку, да му буде водич и преводилац. Знајући за ово, лукави Винчестер је Осканијану обећао 10 одсто од цене сваке пушке коју под његовим утицајем наручи Рустан Беј. Но, Винчестер није играо само на једну карту; истовремено је цариградску фирму „Азари-

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

јан", опет уз обећану провизију, овластио да га заступа у свим пословима са Портом. Штавише, „Азаријану“ је послао и 16 „винчестерки“ од којих једну позлаћену и две посребрене, да их као мито подели члановима Дари-Кура (Врховног савета одбране). Вишеструка игра Винчестеру ће се вратити као бумеранг. Рустан Беј, наводно под Осканијановим утицајем, али преко куће „Азаријан“, наручио је пробну серију „винчестерки“. После проба у присуству свих турских министара, задовољни Хусеин Авни-Паша, министар војни и Халил-Паша, „велики мајстор артиљерије“, покренули су питање – цене. Одједном, Винчестер се нашао у „небраном грожђу“; и „Азаријан“ и Осканијан тражили су да се у цену пушка угради баш њихов проценат. Ствар се толико замрсила да је читав случај доспео до Врховног суда САД! У сваком случају, Цариграду је карабин понуђен за 20, а мускета (пушка) за 28 долара по комаду, као и попуст од 5 одсто на укупну суму. Прихвативши понуду, Турска је 9. новембра 1870. године закључила уговор о испоруци 5.000 карабина и 15.000 мускета „винчестер М. 66“. Одушељени квалитетом пристиглог оружја, Турци су 19. августа 1871. године наручили још 30.000 мускета.

Децо моја, у гадном смо сосу

Карабине су у почетку носили драгонски коњаници а мускете – артиљерци. Касније, „винчестерке“ ће dospети и у руке черкеске коњице, обичних пешака па и „башибозука“ – нерегуларних гомила пљачкаша. Француз Шарл Иријат 1875. године описује

Први корисници „хенријевке“

– војници Уније („проклети Јенки“)

турску коњицу у нашим крајевима. По њему, у Босни су „бањалучке касарне огромне и служе као један од великих гарнизона Отоманске коњице. Она је подељена на драгоне, спахије, козаке и копљанике. Драгонски пук је чинило 6 ескадрона наоружаних репетирајућим карабинима система Винчестер“. Но, турско опредељење за „винчестерке“ оправдаће тек ратови 1876–1878. године. Упечатљив запис о томе оставио је британски вицеадмирал Џаспер Селвајн. Његов пријатељ Реуф Паша је у извидници код Јени Зараха био праћен само телесном гардом од тридесетак Черкеза наоружаних „винчестеркама“. Изненада, на њих је налетео козачки пук са 600 људи и у галопу их опколио. Спуштала се ноћ, помоћи нигде на видику. Паши је једино преостало да Черкезима нареди да сјашу иза својих коња. Очекујући одлучујући јуриш козака, одржао је језгровит и кратак говор: „Децо моја, у гадном смо сосу и своју кожу морамо Русима продати што скупље!“ Сигурни у своју премоћ, без много тактизирања, козаци су оборили копља и уз громко „Ура“ јурнули на малу непријатељску групу. Међутим, ураганска ватра „винчестерки“ за неколико минута из седла је избацила толико козака да је остатак пука спас потражио у – бекству!

Ипак, Руси ће „винчестерке“ запамтити тек код Плевне. Одбраном града командовао је Осман Нури Паша, генерал који је 3. јула 1876. године заузео Велики Извор и Тимичку војску принудио на повлачење. Искусни паша Плевну је претворио у праву тврђаву. Турски војници у рововима имали су по две пушке: једно-

метку хенри-пибоди-мартини са 100 метака за дејства на великим одстојањима, и „винчестерке“ са по 500 метака, за ватру на краћим одстојањима. Заклони су били изграђени у више етажа, један изнад другог. Сем тога, бољи стрелци имали су искључиво наређење да гађају руске офицере. На тај начин, ватра турске пешадије на свим растојањима била је толико густа да је личила на дејство најсавременијих митраљеза. Само у јуришима 20. јула и 11. септембра Руси су, услед ове оловне кише, изгубили око 30.000 људи! Практично, руске дивизије су током напада сведене са 10.000 на 4.000 војника! Да би избегли даље жртве, Руси су приступили дуготрајној опсади града. Без наде у помоћ са стране, без хране и муниције, Осман Паша се одлучио на очајнички корак: покушај пробоја. У рану зору 10. децембра свим војницима и официрима подељене су „винчестерке“ – једина нада у спас. У храбрим јуришима, Турци су изгубили 6.000 бораца али – обруч нису пробили. То је било одлучујуће – Осман Паша је истакао белу заставу.

Судар српске војске, иначе далеко мање, лошије обучене и опремљене од руске са савременим турским наоружањем, био је још болнији. Ипак, у другом рату 1877–1878. године, српске трупе забележиле су низ победа. Један од највећих успеха свакако је било заузимање Ниша. Одбраном овог важног слагалишта убојног материјала и раскрснице путева, руководили су Халил Паша и нишки мутерсариф Рашид Паша. Одбрана је била замишљена као код Плевне само у малом; снажним утврђењима

и ураганском ватром непријатеља држати на одстојању до доласка помоћи. Слично Русима, и Срби су извели неколико величанствених али узалудних јуриша. Забележен је помало театралан и храбар напад Крагујевачке и Смедеревске бригаде; 9. јануара 1878. године, у 17.30 часова. Ови војници су јуришали уз развијене заставе и музику оркестра крагујевачке бригаде I класе. Коначно уверени у узалудност отпора, Халил и Рашид Паша су капитулирали.

Плен српске војске, између осталог, чинило је чак 13.047 пушака разних система (у целом рату укупно је заплењено 17.313 пушака). Део плена биле су и „винчестерке“. Како би се спречило да их народни војници присвоје, министар војни Јован Мишковић у више наврата је потписивао „Ценовник пушака војничких од Турака одузетих“; вредност оружја из „Ценовника“ наплаћивана је од бораца који би пушке „оштетили, уништили или присвојили“. Тако је „пушка магацинка Хенри-Винчестер“ вредела 72 динара – 12 динара више од иначе изврсних једнометки „хенри-пибоди-мартини“ и 17 динара више од нешто лошијих једнометки „шнајдер“.

После рата, овом убојитом и скупocenом оружју указана је посебна част: „винчестеркама“ је наоружан ескадрон Кнежеве коњичке гарде. Овакав финале приче о „винчестерки“ потпуно је у складу са пророчанским закључком Младена Јанковића из 1866. године: „Онај систем по коме се 15 фишека наједанпут мећу, може послужити као добар само тек за ислужену и изабрану војску (Elitetruppen)“.

Инж. Бранко Богдановић

...последњи корисници „винчестерке“ – војници Кнежевине Србије

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

РАНАЦ – ПРОПЕЛЕР

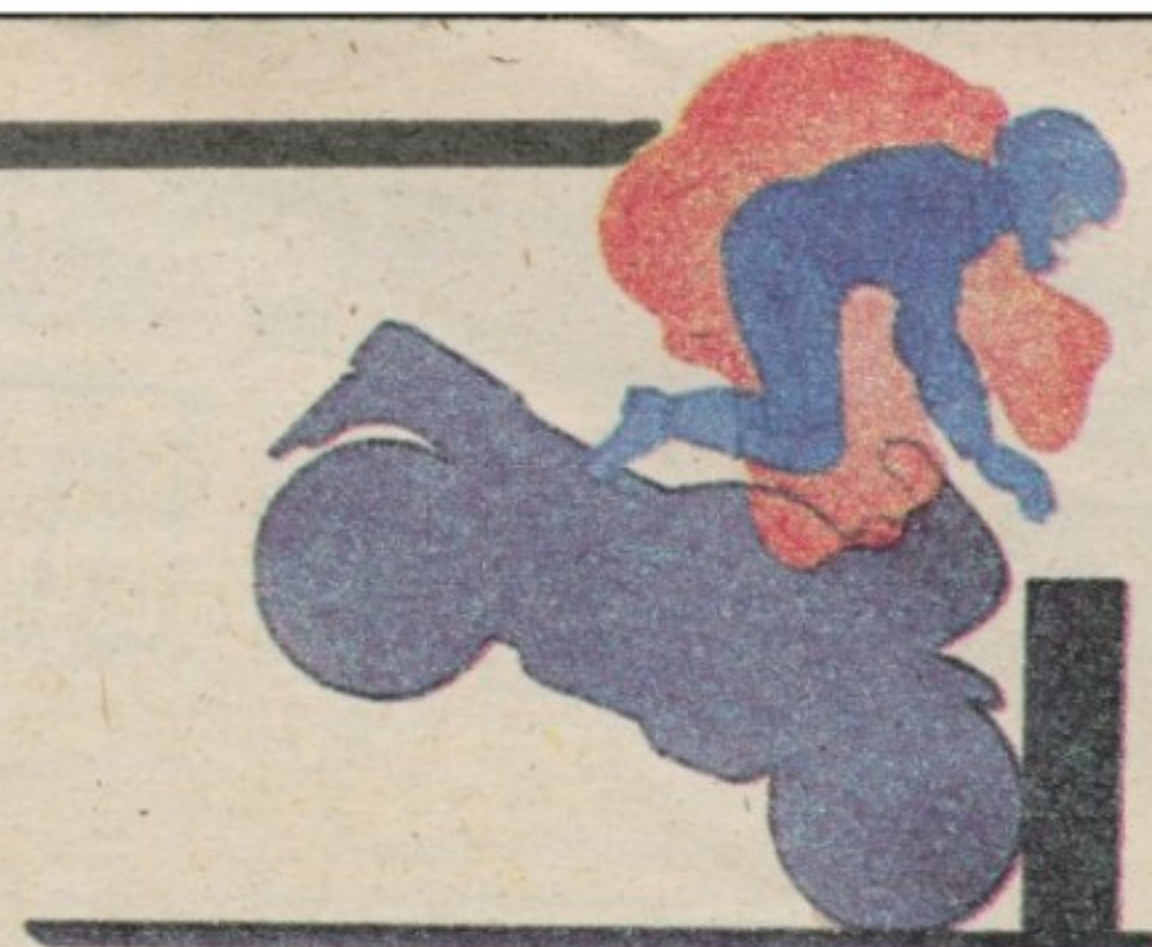
Прави возачи ролшуа не могу ни да се замисле без кацига и штитника за лактове и колена. Врло брзо њихов имиџ биће употпуњен и ранцем – пропелером. Ролери су добили „помоћника“ за бржу вожњу. – Мотор на сопствени погон – кажу они. Струјање ваздуха које настаје кретањем возача окреће лопатице пропелера причвршћеног на леђима што ствара додатни потисак и убрзава вожњу. Што је вожња бржа и пропелер се јаче окреће и напросто гура возача напред. Оваква помоћ нарочито је добро дошла на узбрдици, а право је уживање на равном путу где се захваљујући пропелеру развија брзина и до 50 километара на сат.

БЕЗБЕДНИ У ВАЗДУШНОМ БАЛОНУ

Статистичари су установили да су међу учесницима у саобраћају мотоциклисти најугроженији. Предњаче по броју тешких саобраћајних несрећа са смртним исходом. Приликом судара и излетања с пута возача мотоцикла нема шта да заштити. Кацига и кожна одећа нису довољни.

Али, недавно је пронађена спасоносна заштита. Минхенски проналазач Вилхелм Јакобус патентирао је заштитни ваздушни балон. Укројен у одело, балон се надувава

приликом изненадне промене притиска ваздуха око возача. Стварајући меку чауру пречника два метра, заштитни балон обавија цело тело па је и могућност да дође до тешких повреда отклоњена. Да се човек, као надувана лопта, не би неконтролисано котрљао по путу, балон има вентиле кроз које ваздух лагано излази.

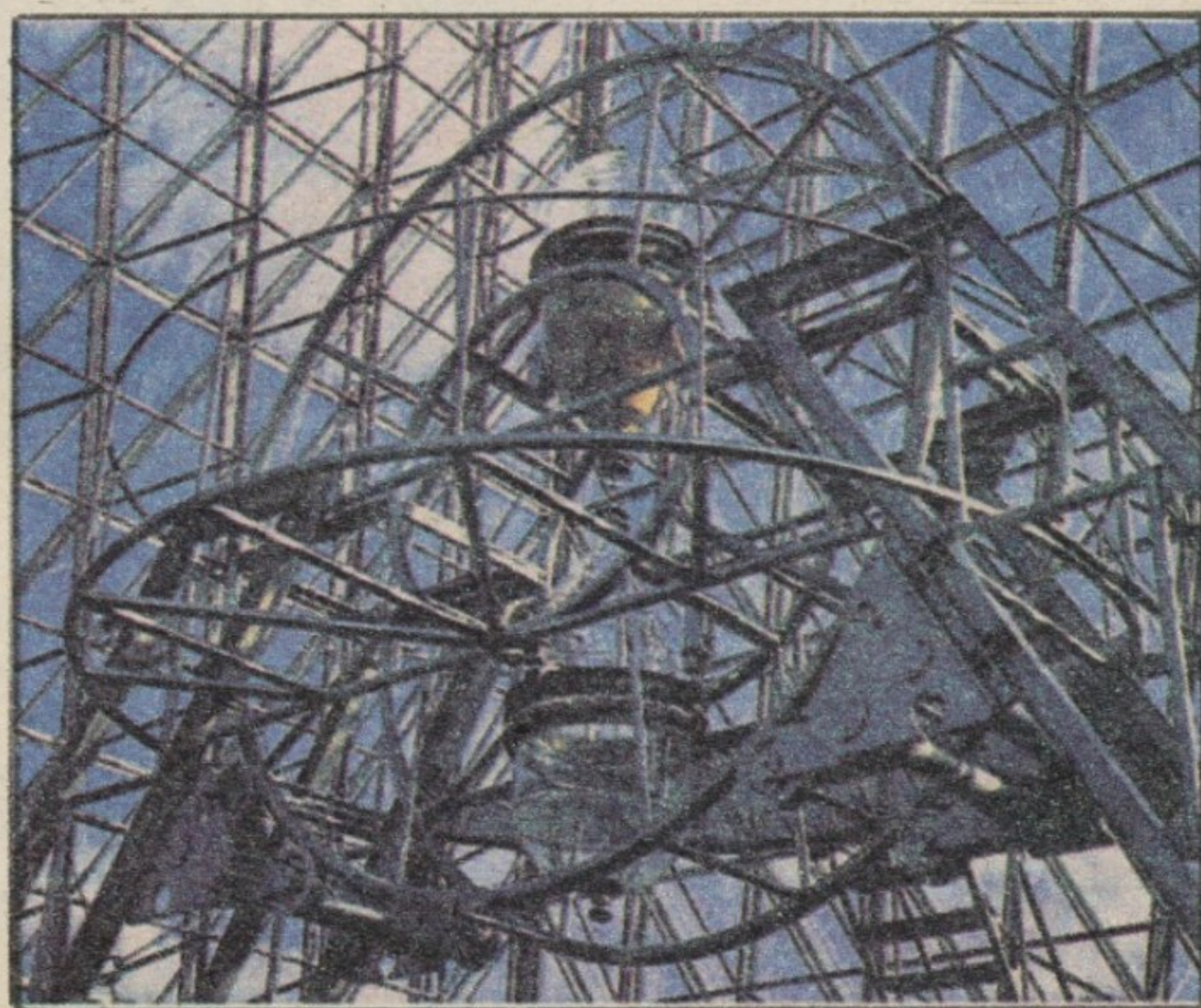
Нагло кочење, ударац возилом и – заштитни балон се аутоматски надувава стварајући меку чауру око возача.

Питање је времена када ће овај заштитни балон постати обавезни део опреме свих мотоциклиста.

600 МИЛИЈАРДИ ЗРНАЦА ПЕСКА ЗА ГОДИНУ ДАНА

Недавно су јапански научници доказали да ништа није немогуће. Направили су највећи пешчани сат на свету. Он, међутим, није највећи због висине од пет метара, већ због дужине времена које мери: песак из њега истиче равно годину дана.

После дугогодишњег рада, силних прорачуна и више од стотину експеримената, тим јапанских стручњака најзад је дошао до жељеног решења. Сат кроз отвор стаклене боце широк свега 0,84 mm пропусти 20.000 зрнаца у секунди, што је 72 милиона зрнаца у једном сату, односно 1,728 милиона у једном дану... све

Метална конструкција пешчаног сата окрене се само једном годишње, а онда зрнца почну да истичу брзином од 20.000 у секунди одбројавајући време следеће године.

док за годину дана не исцури и последње зрнце песка. А онда се пет метара висока метална конструкција сата ок-

рене за 180° и време следеће године почне лагано да тече.

Овај пешчани сат изложен је у музеју сатова у Ними.

СКРИВЕНА МУШКОСТ

Мада се веровало да се о лептирима зна све, британски зоолози открили су нешто ново: испод шаре на крилима лептира скривен је сексуални потенцијал мужјака.

Клер Брантон и Мајкл Мајерс, зоолози са Универзитета у Кембриџу, испитивали су примерке европског жутог лептира нарочито осетљивим камерама са ултраљубичастим зрацима. Открили су светлуцаво, филигранско плетиво ребара на крилима мужјака које је при дневној свет-

Млади лептир на дневном светлу је бледа сенка свог старијег рођака

Ултраљубичасти зраци откривају ко је мужевнији

лости невидљиво. Пошто женке такву ребрасту шару нису имале, наставили су испитивање упоређујући млађе и старије мужјаке. Установили су да млађи мужјаци под ултраљубичастим зрацима јаче светле и да се за њих лептирице напросто „лепе“.

Баш чудно, помислићете, када се зна да старији лептири имају јачу боју и лепшу шару. Али, то је оно што се нама допада. Женке траже нешто друго. Ултраљубичасти зраци открили су оно што су оне одувек знале. Светлост ребрастог плетива потиче од семене течности, а што је она богатија, као код младих мужјака, то је и светлост јача.

Догодило се на олимпијским играма... Париз 1900.

РЕКОРД - ПО ЖЕЉИ

Јунак других по реду олимпијских игара модерног доба, одржаних у Паризу 1900. године, био је амерички атлетичар немачког порекла Алвин Кранцлајн. Овај, тада двадесетчетворогодишњи студент из Пенсилваније окитио се са четири златне медаље. Био је најбољи у трчању на: 60 m и 200 и 400 m с препонама и у скоку удаљ (први скок уопште дужине од седам метара - 7,18). Када су после тих подвига новинари питали Алвина у чему је тајна његовог успеха, он им је одговорио да сваки дан вежба и живи умерено. Под тим је подразумевао више лаганих оброка у току дана, са доста поврћа и млеком, као пићем, уместо воде.

У разговору с једним представником „седме силе“, Кранцлајн је изненада поставио овакво питање: „Да ли желите да видите светски рекорд?“. Новинар је, с неверицом, извадио штоперицу из џепа, а Алвин је потрчао и - испунио обећање. Био је то заиста нови светски рекорд, на стази од 60 метара.

За једно „злато“ слабији биланс имао је Кранцлајнов друг из репрезентације Реј Ајври. Тај, како су га неки називали, „човек од гуме“, био је неприкосновен у три необичне дисциплине.

**Четвороструки
атлетски шампион
Алвин Кранцлајн
постао је
светски рекордер
трчећи сам
против штоперице
коју је
држао један зачуђени новинар**

Ајври је, наиме, постао олимпијски шампион у скоку увис (1,65 m), скоку удаљ (3,21m) и троскоку (10,58 m) - из места.

Френсис Џервис, такође члан екипе САД, на овим играма освојио је само једну златну медаљу. Међутим, иза његовог одличја, показало се, стајао је највреднији резултат читавог атлетског програма. Јер, тих 10,8 секунди, које је Френсис постигао на 100 метара, били су олимпијски рекорд пуне 24 године.

Сама организација париских игара није се ни приближила нивоу ових и осталих њихових јунака. Невоље су почеле убрзо после додељивања улоге домаћина глав-

Алвин Кранцлајн савлађује једну од препрека у трци на 400 метара с препонама

ном граду Француске, јер се показало да национални олимпијски комитет нема довољно новца за тако замашан посао. Спас је, чинило се, нађен када је одлучено да се олимпијске игре одрже у оквиру Светске изложбе, која је те 1900. године била у Паризу.

У пракси, нажалост, није било много разлога за задовољство оца модерних олимпијских игара Пјера де Кубертена и осталих француских спортских функционера. Организатори Светске изложбе су, једноставно, олимпијске игре схватили као споредан догађај па су им чак и променили име у „Међународни конкурс физичког вежбања и спорта“.

Саме игре трајале су пре-дуго (више од пет месеци) и привукле само око 3.000 гледалаца. Боришта су била лоше припремљена па су, рецимо, атлетска трчања одржана на цомбастој и 500 (уместо 400) метара дугој стази око игралишта фудбалског клуба „Расинг“. Исто тако, пливачи су се надметали на Сени, уместо у базену.

* Било је невоља и са наградама. Тако су неки од успешних учесника своје медаље примили тек после две године.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● НЕРАЛИЋ САБЉОМ ● ИЗБОРИО „БРОНЗУ“

Први човек са наших простора коме је припало олимпијско одличје био је Милан Нералић из Петриње. На Олимпијским играма у Паризу он се, у саставу аустријске мачевалачке екипе, такмичио у програму професионалних бораца сабљом. Нералић је у томе имао доста успеха јер му је на крају припала бронзана медаља.

Пре Нералића, на Олимпијади у Атини 1896. године, Војвођанин Момчило Тапавица бранио је боје Мађарске у дизању тегова и рвању.

ЖЕНЕ - ПРВИ ПУТ

На олимпијским играма у Паризу први пут су се надметале и спортисткиње. Биле су то учеснице тениског програма, њих укупно шест. Међу њима је најуспешнија била Шарлота Купер, спортисткиња из Велике Британије. Она је изборила две златне медаље - у појединачној конкуренцији и у такмичењу мешовитих парова.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● II ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, ● ПАРИЗ, ● 14. 5 - 20. 10. 1900.

Учествовало укупно 1066 такмичара (1060 мушкараца и 6 жена). Они су представљали 20 земаља, а надметали су се у 11 спортских грана (атлетика, бициклизам, гимнастика, једрење, коњички спорт, мачевање, пливање, стрељаштво, тенис, ватерполо, веслање). Било је 67 олимпијских победника.

Реј Ајври у једном од своја три, победничка, скока из места

МА ШТА КАЖЕШ

ГРЕШНА ВОЖЊА

Све већи број саобраћајних несрећа у Шпанији подстакао је не само надлежна министарства да нешто предузму него и Цркву. За почетак, прогласили су несавесне возаче за могуће убице и то на основу Божије заповести која гласи „Не убиј!“. Шта друго и рећи за човека, који не чини ништа што је у његовој моћи да спречи смрт без обзира да ли се несрећа догодила или не, запитао се гласно монсињор Сиријако Бенавенте? Не треба се нимало устезати од тога да се такав чин назове убиством, сматра он и додаје да се убиства не догађају само у ратовима него, ето, све више и на друмовима. Потпуно подржавајући монсињора, Црква у Шпанији одлучила је да њени службеници што чешће држе проповеди на тему опасне вожње. Они до којих њен глас не допре, излажу се опасности да буду проглашени великим грешницима, а у земљи у којој је Црква прилично јака, та претња се озбиљно схвата. Тако и треба. ■

РЕЗЕРВИСАНО ЗА СУЈЕВЕРНЕ

Сујеверни људи у разним земљама на различите начине покушавају да умилостиве судбину или избегну неко зло. Тако на пример:

Французи верују да ће им се жеља испунити ако грбавог човека куцну десном руком три пута по грби, и при том замисле жељу: **Францускиње**, опет, нову хаљину никада неће оставити на кревету, јер верују да се у тој хаљини неће другима допасти.

Италијани ће одустати од обављања неког посла, ако се идући на тај посао саплету преко прага.

У **Немачкој** и **Француској** се верује да угледати паука изјутра значи бриге. Исти инсект предвече доноси срећу. Што се **Чеха** тиче, њима паук доноси срећу без обзира на доба дана када га уоче.

Сујеверни **Јапанац** који у кући затури неку ствар, узме комад тканине и везати седам чворова. Када седми чвор развеже – ствар ће бити нађена.

Има, наравно и веровања која не познају границе. Општеприхваћено је да:

... не ваља једном шибицом упалити три цигарете

... не ваља седети на књизи или новинама (јер ћете оглупети)

... кад грми и сева не треба стајати поред прозора

... ако сабеседници истовремено кажу исту реч – биће користи

... ако месец спазите са леве стране, донеће вам срећу

... шешир никако не треба остављати на столу – да не буде свађе ■

Љ. Б.

ЛЕК

Изводећи експерименте с улогом животиња у лечењу људи, психијатри су једног „пензионисаног“ пса-водича слепих довели у геријатријску болницу Кофилд у Мелбурну. Пас је провео пола године са 60 људи, старих у просеку 80 година, међу којима је већина била непокретна, патила од уобичајених старачких болести и изгубила свако занимање за околину. После шест месеци код 82 одсто „лечених“ запажено је осетно побољшање општег стања: постали су дружељубивији, покретљивији (неки су опет пролазили) и стекли много већу снагу и вољу за животом.

Само је пас морао да оде лекару, то јест ветеринару. Прописана му је дијета. „Његови“ болесници толико су га хранили слаткишима да се угојио преко сваке мере.

КРИВО МЕСТО

Леополдина С. провела је скоро месец дана добровољно у затвору Лензбург, у швајцарском кантону Аргау, а за то није знао нико осим њеног пријатеља – она је то и учинила због њега.

Кад је тридесетдеветогодишња Леополдина дошла да га посети у затвору, њен пет година старији пријатељ успео је да је прокријумчари у своју ћелију из које се није макла четири недеље. Откривена је случајно: један надзорник чуо је женски глас с места где му, како је рекао после, нипошто није било место.

Случај је изнет пред кантоналну скупштину и том приликом њен члан Луј Ланг рекао је између осталог:

– Код нас у Швајцарској са затвореницима се поступа хумано, посебно у затвору Лензбург, али и хуманост мора да има границе.

ДОВОДИНА WC-а

У Њу Делхију је прошле године отворен музеј у коме је приказана историја тоалета. По речима кустоса Мулка Раја, први WC направљен је у индијском граду Мохењо – Даро и то 2.500 година пре Христа! „Индијска цивилизација одиграла је улогу претече на том плану“, каже он поносно док посетиоце води кроз сале у којима се налазе најразличитије врсте „престола“, међу њима и неке које су користиле крунисане главе. Господин Рај истиче и да се током дуге историје тоалета, његов значај битно изменио: док му је место некада било искључиво ван куће, сада је незамислива кућа у којој га нема. То што се нашао у кући није само заслуга хитног решавања неких невоља, већ и чињеница да је амонијак који се ширио из њега био врло успешно средство за заштиту одеће од инсеката. Чему све неће да нас подучи историја?

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

ЧИК ПОГОДИ!

КОЈЕ ЈЕ БОЈЕ МЕДВЕД?

**Тајна успешног решавања тако-
званих логичких проблема које
доносимо лежи у томе да се сви
пружени подаци узму у обзир и да
се испробају све њихове међусоб-
не комбинације. Да бисмо вам ука-
зали на прави пут, неке проблеме
смо рашчланили и дали њихово
решење. Угледајући се на њих, си-
гурно ћете решити остале**

Користите шему

Ана, Јана и Весна станују у истој згради, на истом спрату, стан до стана. По занимању су: хемичарка, телевизијска спикерка и лекарка. Њихова занимања нису дата истим редом као њихова имена. Спикерка изводи Весниног пса у шетњу кад Весна некад мора да оде. Хемичарка лупа на Анин зид кад је код Ане музика пуштена до даске. Одредите занимање сваке од њих!

Покушајте да систематски поређате све добијене податке. Нацртајте табелу у коју ћете унети, као што је на скици показано, њихова имена и занимања, односно могућности које се међусобно искључују.

ИМЕ	АНА	ЈАНА	ВЕСНА
ЗАНИМАЊЕ			
ХЕМИЧАРКА	x		
СПИКЕРКА			x
ЛЕКАРКА			

Ако је телевизијска спикерка изводила Весниног пса у шетњу значи да Весна није спикерка. Хемичарка куца на Анин зид што значи да Ана није хемичарка. Одбаци-те стога ове две могућности и унесите то у шему. Прочитајте задатак још једном и размислите о оном што знамо и што смо досад закључили. Хемичарка мора да буде – пошто смо Ану већ искључили – или Јана или Весна. Али, Весна не може да лупа на

Анин зид јер у средњем стану станује Јана. Како Весна није ни спикерка ни хемичарка, онда она може да буде само лекарка.

Покушајте да помоћу сличне табеле и на сличан начин сами решите следећи задатак:

Четири човека – Крста, Данило, Јован и Драган – отворили су заједничку саветодавну фирму. Њихове уже струке су: планирање, књиговодство, пропаганда и статистика. Занимања нису дата истим редом као имена.

1. Крста и књиговођа радили су раније заједно.

2. Данило и стручњак за планирање студирали су на истом факултету.

3. Данило је свој 50. рођендан прославио верући се по планинама.

4. Стручњак за пропаганду никад није био у планинама.

5. Њерка стручњака за планирање удата је за Крсту.

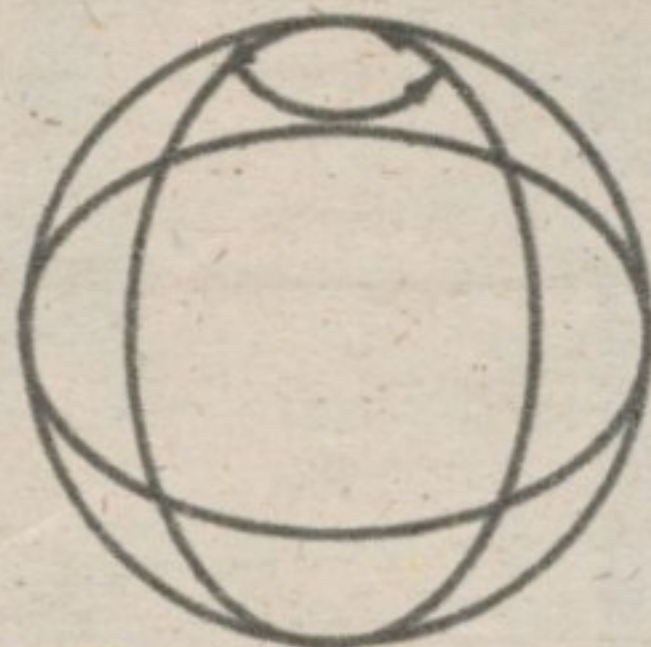
6. Стручњак за књиговодство помаже Драгану и Данилу око подношења пријаве за годишњи порез грађана.

Ко је од њих шта по струци?

Заборавите искуство!

Ловац је кренуо у лов на медведе. Трагом медведа он иде неколико километара на југ, затим неколико километара на исток и, најзад, неколико километара на север да би се нашао тачно на истом месту са кога је пошао. Које је боје медвед?

Искуства која смо стекли у животу понекад доводе до укалупљеног начина размиш-

љања. Већина од нас стога ће највероватније замислити ловца како са компасом у руци хода по равној површини идући на југ, а потом скрећући на исток па на север преваливши на тај начин три стране једног правоуглог четвороугаоника.

Али, пошто се старт и циљ налазе у истој тачки, логика нам говори да три етапе ловчевог кретања чине троугао. Једина тачка на Земљиној кугли из које се може поћи на југ и оваквим скретањима поново стићи на место поласка јесте Северни пол. Значи, ловац је гонио белог медведа.

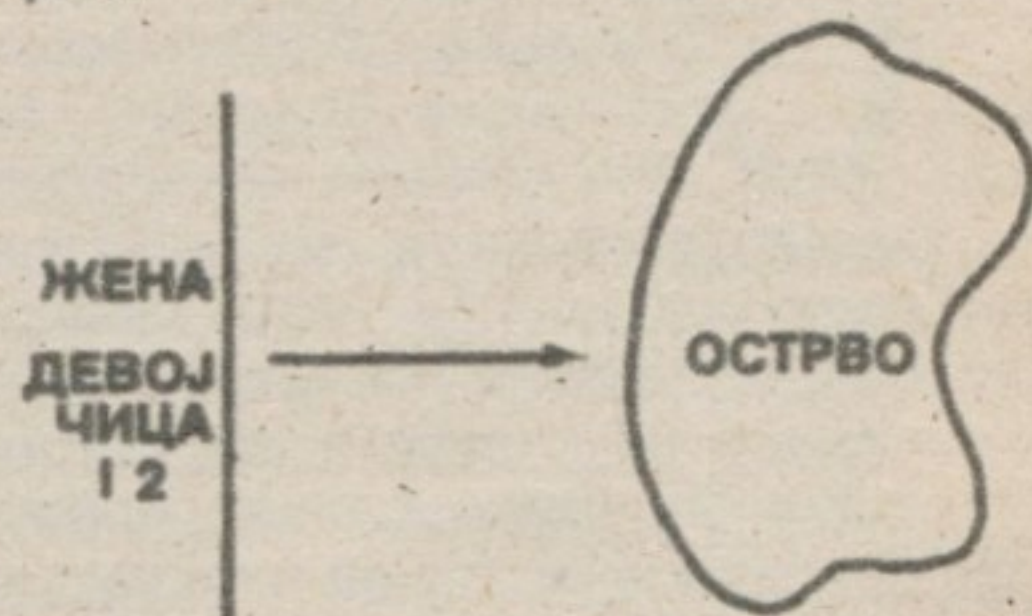
Следећи задатак решите сами. За то је потребно да се за тренутак ослободите укалупљеног начина размишљања.

Победник на једним аутомобилским тркама у Америци вози почасни круг и пролази испред низа боксова. Док блицееи севају а аплауз се пролама, син победника сипа шампањац преко победничких кола возача. Ако се младићев отац у то време налази у Европи, ко је победник?

Тамо-амо

Две одраслије девојчице и једна жена желе да са копно пређу на острво. У њиховој малој једрилици има места или за две девојчице или само за жену. Све три су добре једриличарке. Како ће оне, уз најмањи број вожњи, све три прећи на острво?

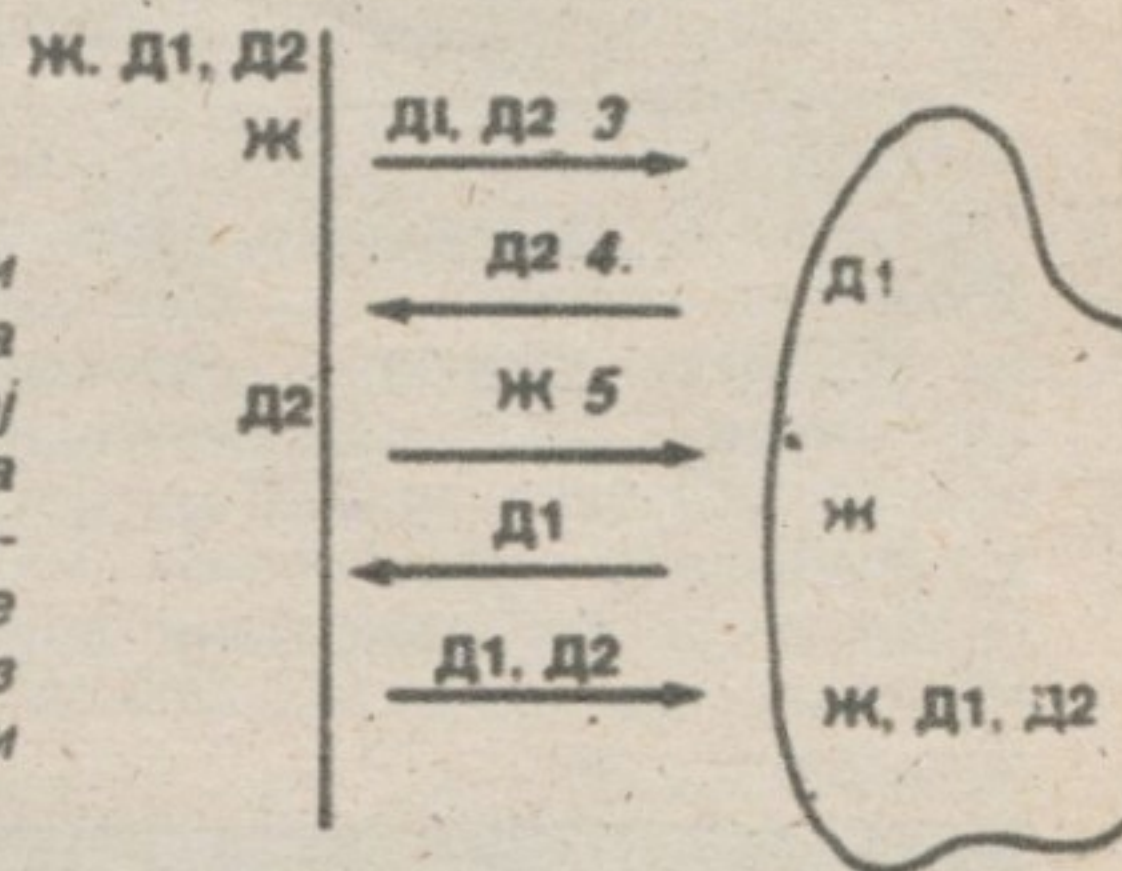
Пошто једрилица после првог преласка на острво мора да се врати на обалу, њо-ме ће најпре прећи две девојчице. Једна од њих остаће на острву а друга ће се вратити једрилицом на обалу. Тада ће се на острво пребацити жена која ће тамо и остати, а једрилицу ће вратити девојчица која је раније остала на острву. Најзад се обе девојчице заједно превозе на острво.

Можете ли да решите следећи, веома сличан, проблем?

Мајка мора своје двоје деце, Каћу и Радета, као и мачку да пренесе од куће до кола. Како је недавно сломила руку, она може да носи само једно дете или само мачку. Ниједно од деце не сме да остане само са мачком. Каћа увек вуче мачку за реп због чега се кућна љубимица страшно разгоропади па хоће и да огребе. Мачка, пак, оставља длаке по Радетовим тамним сомотским панталонама.

Како ће их све, с најмање могуће одлазака и враћања, утоварити у кола? **К. В.**

РЕШЕЊА

КОРИСТИТЕ ШЕМУ. Крста – књиговођа; Драган – статистичар; Јован – књиговођа; Данило – стручњак за планирање. Победник је син победника. Мајка ће прво однети у кола мачку. Затим ће се вратити у кола однети једно дете а мачку оставити у кола. Мачка ће остати у кући док она буде преносила друго дете. На крају ће се вратити по мачку.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Све што се 12. августа 1991. године дешавало на „Атлантису“, истраживачком броду Океанографског института Вудс Хол, било је сасвим обично, чак и досадно. Четрдесет двоје људи, научника и чланова посаде, радили су своје свакодневне послове, спавали или само чекали. Двоје је стајало на палуби и посматрало како се дубинска подморница „Алвин“ по 2428. пут спушта са брода и полако тоне ка океанском дну. У овалној кабини подморнице, пречника мањег од два метра, седело је још троје људи: Рич Луц, четрдесетогодишњи биолог, Ренди Хиндерер, бивши војни ронилац, сада пилот на обуци, и Синди ван Довер, биолог, која је само годину дана раније добила звање првог научника пилота и прве жене подморничког пилота.

Спустивши се кроз океан, „Алвин“ је прва два сата полако пловио изнад самог дна, пењао се уз муљевиту падину подводног кањона, до врха, а онда дуж гребена. Луц је тражио место које су океанолози открили неколико година раније: богату колонију шкољки која се хранила бактеријама, а оне, опет, гасовима из дебелих наслага муља. Међутим, видели су само једнолично дно. А онда се у тренутку све променило. Шкољке више нису биле важне.

– Возила сам уз благу падину, без пропелера који служе за пењање. На таквом терену они обично нису ни потребни, скија причвршћена за дно подморнице довољна је да возило понесе уз нагиб. На стрмини сам их укључила и видела да се уопште не пењемо. Тада сам помислила да нешто није како ваља – причала је касније Синди. У 4 сата и 28 минута, њен глас који се са дубине од 2500 метара пробио до звучника на горњој палуби „Атлантиса“ прекинуо је послеподневни дремеж: – Чини ми се да смо се закачили за нешто – мирно је рекла.

Необичне шкољке

И после више од сто година истраживања, океанске дубине и даље су далеке, тајанствене, непријатељске и подједнако недоступне. Дубокоморска биологија проучава тек сличице тог непознатог света покушавајући да реконструише слику живота на океанском дну на основу разбацаних, често веома усамљених и наизглед нелогичних детаља. Рич Луц бави се истраживањима која треба да помогну да се ти детаљи некако повежу. Он не проучава животиње које живе у и на муљу који покрива највећи део океанског дна. Његова специјалност су необичне шкољ-

КЛОПКА ЗА АЛВИНА

Из подморнице 2.500 метара испод површине океана стигла је порука: – Чини нам се да смо се за нешто закачили!

ке које је „Алвин“ и открио. Као густе гроздови збијају се око топлих сумпорних извора дуж вулканског гребена, линије на којој се раздвајају плоче Земљине коре, и око хладних извора метана који истискују тектонске силе сабијајући муљ. Организми настањени на таквим местима само на њима и могу да живе – они зависе од сумпора и метана којима се хране. Међутим, та места раздвојена су десетинама, стотинама па и хиљадама километара хладне и сурове морске пустиње.

Како ларве ових животиња, иако „знају“ куда треба да иду, могу да препливају толика растојања. Ларве су микроскопски мале, тешко их је ухватити, камоли пратити у океану. Зато је Луц дошао на идеју да следи њихове гене.

Код сваке врсте организама постоје извесни гени који се јављају у више различитих варијанти. (Код људи су то, на пример, гени који одређују крвну групу.) Када се поједине популације исте врсте раздвоје тако да се више не укрштају редовно, оне развијају различите породице ових гена. Та разлика указује на „генетску удаљеност популација“ и на количину гена коју оне међусобно још увек измењују. Како гене преносе ларве, тако кретање гена између два локалитета говори нешто и о кретању ларви. Да би то утврдио, Луц се упустио у низ истраживачких путовања по источном Пацифику и Мексичком заливу.

Крстарење у августу 1991. године било је последња етапа „турнеје“ која некако од почетка није ишла како треба. Први локалитет требало је да буде место звано Средишња удолина око 35 километара источно од врха гребена Хуан де Фука, где се знало за бар две колоније шкољки. Међутим, неколико дана пре испловљавања Луц је сазнао да ће један други истраживачки брод бушити океанско дно у тачки која лежи готово тачно између те две колоније међусобно удаљене око четири километра. Са тог места цев за бушење дугачка око 2,5 километара могла би да се откине од брода и падне на подморницу. Шансе да се то догоди износиле су ко зна колико хиљада према један, али и то

је било много за екипу „Алвина“. Тако је први локалитет морао да отпадне.

Следеће одредиште било је област у Средишњој удолини, учртана на сеизмичкој мапи као велика црна мрља. Геолог који је цртао мапу мислио је да та мрља може да буде поље с изворима, али тај терен још нико није видео. Да би то успео, „Алвин“ је морао да чека: када је брод стигао на одредиште, дувао је јак ветар који је дизао таласе високе четири метра. Први пут за 12 година „дружења“ са „Алвином“ Луц је одложио спуштање због временских прилика.

Наредног дана море се мало смирило. „Алвин“ и Луц могли су да зароне. Када су након сат и по спуштања дошли до дна, нису нашли практично ништа. – Провели смо цео дан гледајући ту беду. Био је то можда најдосаднији предео који сам икада видео – причао је касније Луц. И пре него што је „Алвин“ изронио, најавио је да жели да „Атлантис“ крене даље чим их дигну на палубу.

Сутрадан су заронили на најсевернијем одредишту, у поље топлих извора на гребену Хуан де Фука. Сакупили су на стотине животиња од којих су неке биле потпуно непознате, науци, али ни једну једину шкољку. И док је те вечери у бродским лабораторијама прегледан богати „улов“, брод је већ кретао на југ, ка следећој тачки, добро познатом налазишту шкољки на пресеку гребена Хуан де Фука и вулканског ланца Коб-Ајхелберг. Луц није ронио, али су његове колеге уместо очекиваних тридесетак донеле чак 70 узора-

ка. Најзад је изгледало да су на добром трагу.

Следећег дана, мало јужније, ронио је Луц и вратио се на брод са много црва и само једном шкољком. Чак је и капетан брода био збуњен – како је могуће да живи тако сама, питао се. Да ли је уопште планирала потомство? Назвали су је „шкољка од 30.000 долара” јер су управо толико износили трошкови радног дана на броду.

Последње роњење, оно од 12. августа, требало је да спасе ствар и да обезбеди пун сандук узорака. Брод се окренуо на исток, напустио гребен Хуан де Фуку и кренуо ка обали. Геолошки гледано, пловио је у прошлост. На гребену, океанска кора која се управо стварала била је гола и топла; уз обале САД, мала плоча Хуан де Фука својим другим крајем, старим 8 милиона година, подвлачила се под континент и враћала у унутрашњост Земље одакле је и дошла. Ту је океанско дно било старо, хладно и покривено муљем. Луц није волео таква места, али муљ је ту био богат метаном насталим распадањем органског талоба, значи и бактеријама, значи и шкољкама које су их јеле.

Целе ноћи су журили, али су на одређене стигли тек око подне, четири сата касније него што „Алвин” обично улази у воду. Није било времена за спуштање уређаја за сонарну навигацију, па су Синди ван Довер и Луц морали да плове према мапи. На карти је било уцртано место са шкољкама, али тешко је било одредити где је на њој подморница. Када сиђе

до дна, посада зна само дубину, али не и географске координате. Ипак, мислили су да ће се снаћи.

И сналазили су се, али када су открили да не могу да се пењу, то више није било важно. Синди је неколико минута проверавала рад потисних мотора. Горе, на палуби крај радија је седео Боб Грив, њен најбољи пријатељ на броду. После дуже паузе позвао је „Алвина” надајући се да се не јављају зато што су наишли на шкољке. Одговор који је добио деловао је као струјни удар. За неколико минута окупио је остатак „Алвинове” посаде. – Да ли је то нека шала? – упитао је први механичар који је стигао. – Је л’ стварно – упитао је следећи. – Ставрно, као срчани удар – одговорио је Грив. – Изгледа да се Синди за нешто закачила.

На врху „Алвина” налазила се 100 метара дуга сајла с пловком на врху. Синди је могла изнутра да је откачи, пловак би је подигао у усправни положај, а онда би посада „Атлантиса” могла да покуша да је ухвати помоћу кабла с кукама. На тој дубини то не би било баш једноставно, а и цео тај систем никад није стварно испробан.

Друга могућност је била да зову помоћ. Дан пловидбе удаљен од „Атлантиса” налазио се истраживачки број „Лени Чест” који је носио Јасона, робота за истраживање океанског дна. Јасон је заиста имао неких предности (и неких мана) у односу на „Алвина”, али су му у овом случају могућности биле неизвесне.

Позвали су оближњи француски брод који је имао своју дубинску подморницу „Наутилус”. Али, и њу је требало чекати читав дан. У „Алвину” није било грејалица и ускоро ће се температура у њему спустити на само четири степена, колико је износила и температура околне воде. Прва опасност за посаду била је, дакле, опасност од хлађења. Они су већ узели ћебад и припремили перјане вреће.

Тим са брода телефоном се повезао са институтом Вудс Холм, где су се одмах нашли Бари Валденм, руководица групе „Алвин”, и Дадли Фостер који је 17 година био пилот екипе. Требало је веома опрезно испитати ситуацију.

На подморници је било око 500 килограма баласта у виду оловних плоча које су се одбацивале када је требало изронити, а и из комора је могло да се испумпа још око 120 литара воде. Ипак, нису се усуђивали да саветују да се терет нагло одбаци јер у случају да је закачен, могао би да окрене „Алвина” у усправан положај и тако уништи готово све изгледе на повратак.

Тајанствени терет

Синди је, по упутствима са површине, најпре одбацила део оптерећења и укључила помоћне моторе. Подморница је почела да се диже, али споро. Тако никада неће стићи до површине јер батерије које напајају моторе неће трајати ни до пола пута. Када би, пак, искључила моторе, почињали су да тону. Нешто их је вукло ка дну. Кроз своје прозорчиће широке десет центиметара нису могли да виде шта, чак и кад су се окренули за свих 360 степени. И камере причвршћене споља имале су „мртви угао”: на њима подморница није могла да се види одоздо.

Испитивањем „Алвиновог” понашања приликом различитих маневара постало је јасно да није закачен за дно, већ да за собом вуче велики терет. Уколико је он мањи од оперативног оптерећења подморнице, одбацивањем баласта она ће стећи потисак који ће је изнети на површину. Ако не, остајала је могућност од које је свима било нелагодно: да се одбаци челичне „руке” и да се тако „Алвин” додатно олакша.

На срећу, то није било потребно: без тегова, с коморама испуњеним ваздухом, он се појавио на површини, отприлике четири сата после почетка узбуне. Вода око њега била је мутна, тамна. Грив је био у праву: купили су благо. Док је Синди возила уз муљевити нагиб, више од 300 килограма блата продрло је у омотач подморнице између плоча од фибергласа, које штите возило од удара у стене, а нису биле приљубљене једне уз другу онолико колико је то потребно за вожњу по муљу. На дну океана ни једна једина вожња није рутинска.

И тако, последња етапа Луцове турнеје, за разлику од претходних, није била успешна. Све је требало да личи на одлазак у самопослугу, а не на лов на снежног леопарда.

Пловили су ка обали где ће Луц и његове колеге уступити место следећој истраживачкој групи. Искрцали су се 13. августа, у саму зору, на шумовитом ушћу реке Колумбије. Место се звало Рт разочарања.

Мирјана Илић

Илустровао Бобан Савић

ШТА КОМЕ ФАЛИ, У ЧЕМУ ЈЕ БОЉИ?

МУШКО -

Ж

Статистички је доказано: на свету има више жена него мушкараца. На рођењу ствари стоје обрнуто. У просеку, свуда се рађа више мушких него женских беба. Ствар је, међутим, у томе што мушкарци врло брзо губе почетну предност. Зао што су мање отпорни и снажни?

Што се снаге тиче, дилеме нема. Мушкарци су јачи. Али не зато што су другачије саздани. У ствари, кад је о овоме реч, ради се искључиво о маси. Он јесте набилдованији, али су, што се грађе тиче, његови и њени мишићи истоветни. Разлика почива искључиво у количини. Он има већу мишићну масу, а то подразумева и већи број мишићних влакана, а следствено томе и већу коначну снагу.

Како, дакле, објаснити то што оне по правилу живе око седам година дуже од њих?

Између осталог, и тиме што њу од једног броја обољења, као што су кардиоваскуларне болести, штите женски полни хормони, тзв. естрогени. Само, заштитно дејство ових хормона престаје након менопаузе, а жене и након тога ипак остају у вођству. Како? Једно од могућих објашњења гласи: оне, и дан-данас, ипак воде мирнији живот од мушкараца што ће рећи да су у мањој мери изложене стресу (још их је мање на директорским и осталим руководним местима, у судским, законодавним и извршним органима власти). То је то, дакле: мање секирације, дужи живот?

Не баш. Јер, испитивања су показала да чак и када им је начин живота приближно исти, а то би, рецимо, свакако могло да се каже за калуђере и калуђерице, смртност мушкараца осетно расте с годинама и надмашује смртност жена.

А откуда то да су, на рођењу, мушкарци у предности? Један број научника верује да ово има везе с хромозомима који одређују пол. Женски хромозом X има мање шансе да остане у животу утолико што је, за разлику од хромозома Y који одређује мушки род, подложен једном сло-

женом генетском механизму који, ако почне да делује, на крају изазива смрт и губитак плода. У том погледу мушкарци су на овом ступњу развоја привилеговани. На њих та врста генетских механизма уопште не делује. Резултат: у крајњем збиру, мушкарци су на рођењу у предности.

То би било једино могуће објашњење. Друго, које такође има приличан број присталица, гласи: дечаки су бројнији још од тренутка зачећа... Зато што је оних више милиона сперматозоида – носилаца мушког хромозома Y покрет-

Кога има више?
Ко живи дуже?
Чији је мозак
већи? Ко се
лакше напија, а
ко више муца?

Жене: боље чују, лакше се напијају

У просеку, жене живе седам година дуже од мушкараца. Осамдесет њених, према 73 његове године старости. Изнад седамдесет и пете, на сваких 100 жена долази свега 55 мушкараца. Оне, такође, раније сазревају. Кости им, рецимо, расту брже него код дечака, тако да са шест година девојчице изгледају бар годину дана старије од својих вршњака. Та предност се одржава све до пубертета када се између њих коначно успоставља равнотежа.

Е, али након тога ствари се мењају. Девојчице престају да

расту са 18 година, али се дечаки ту не заустављају. Издужују се и попуњавају све до 21. Оно што од тог тренутка губе на квантитету (висини и робустности), жене надокнађују чистим квалитетом: зглобови су им еластичнији и гипкији од мушких, оне, једном речју, имају бољу координацију покрета, па су отуда успешније у пословима који захтевају велику прецизност.

У старости, жене дуже задржавају добар слух и њух. Што се овог последњег тиче, оне у том раздобљу живота надмашују

мушкарце за 20 одсто. Све у свему, дакле, лако је женама? Не баш и свакако не у сваком погледу. Оне, примера ради, лакше оболевају од повишеног крвног притиска, камења у бубрегу и жучи, артритиса и шећерне болести. У просеку, од наведених болести оболевају у двоструко већем броју него мушкарци.

У ком су то још погледу жене рањивије од њих? У погледу главобоља, рецимо. У ствари, на том пољу су апсолутне првакиње. Главе их боле чешће јаче и неподношљивије него мушки род... Након менопаузе, ниво

„Фелерични“ хормони

Жене су подложније обољењима хормонског порекла. Од сто оболелих од склерозе, осамдесет су жене

Дуговечније

Раније сазревају

„Фелерични“ генетски материјал

Обољења и поремећаји везани за генетско наслеђе су код мушкараца израженији него код жена. Доказано је, такође, да мушкарци чешће посежу руком на сопствени живот.

љивије и, уопште, има већу оплодну моћ од хромозомноснога женског пола.

Већ тада се, дакле, лепо види ко је ко? У ствари, не. У првим недељама зачећа између мушког и женског ембриона нема никакве разлике. „Победника“ у тој фази развоја одређују хормони који условљавају правац даљег развоја – хоће ли затак добити мушке или женске полне органе. Штавише, сасвим је могуће и дешава се да се ембриони који су, с генетске тачке гледишта, превасходно мушки, услед пореме-

Мушкарци: дубље дишу, слабије виде

Виши су, јачи, мишићавији. Што се висине тиче, жене надмашују за просечних 12-13 центиметара; у погледу мишићне масе, набилованији су за око 15 процената, а за толико, отприлике, и остали мушки органи надмашују женске по величини... Мушки мозак, рецимо, зна да достигне тежину од два килограма; женски никад није тежи од килограм и по.

Кад мушкарац удахне, удахне поштено: 3,5 литара ваздуха наспрам женска два просечна (и бедна) литара... Ова разлика видљива је од најранијег доба. Са шест година капацитет плућа код дечака већи је за 7 одсто од капацитета плућа девојчице. У десетој, они надмашују њих за 12, а у двадесетој разлика између његовог и њеног дисања може да износи читавих 35 одсто.

Чак је и мушко срце веће од женског услед чега им је и пулс нижи: 70-85 откуцаја у минути према 75-85 женских. Мерењем килограмима, стисак мушке руке у просеку је равна сили од 20 килограма што је снага о којој жене могу само да сањају; уз тренинг, мушки стисак може да досегне силу равну оној коју има 50 килограма тежине.

По правилу, дечаци проходају пре девојчица, али зато сексуално сазревају после њих, са 13 или 14 година, док се код слабијег пола то дешава негде око 12. године.

При зачећу, мушки ембриони су у већини. Мушкарци ту предност задржавају и на рођењу: на 100 женских, рађа се најмање 105 мушких беба.

Мушкарци ову почетну предност губе са сваком следећом годином живота, јер је код њих смртност већа. У двадесетој тај однос изгледа овако: на сваку жену те старости отпадају три мушкарца исте животне доби, пре свега као жртве саобраћајних несрећа и несрећних случајева уопште.

Од осталих узрочника веће смртности мушкараца треба напоменути: рак плућа и грла који у далеко већем броју „коси“ мушкарце, зато што су они по правилу далеко већи пушачи од жена.

По чему је још мушки род слабији од женског? Па, по томе што далеко чешће пати од далтонизма (неспособности да разазнаје боје). Ово обољење је наследно и везано за урођену ману женског хромозома X.

Виши и јачи

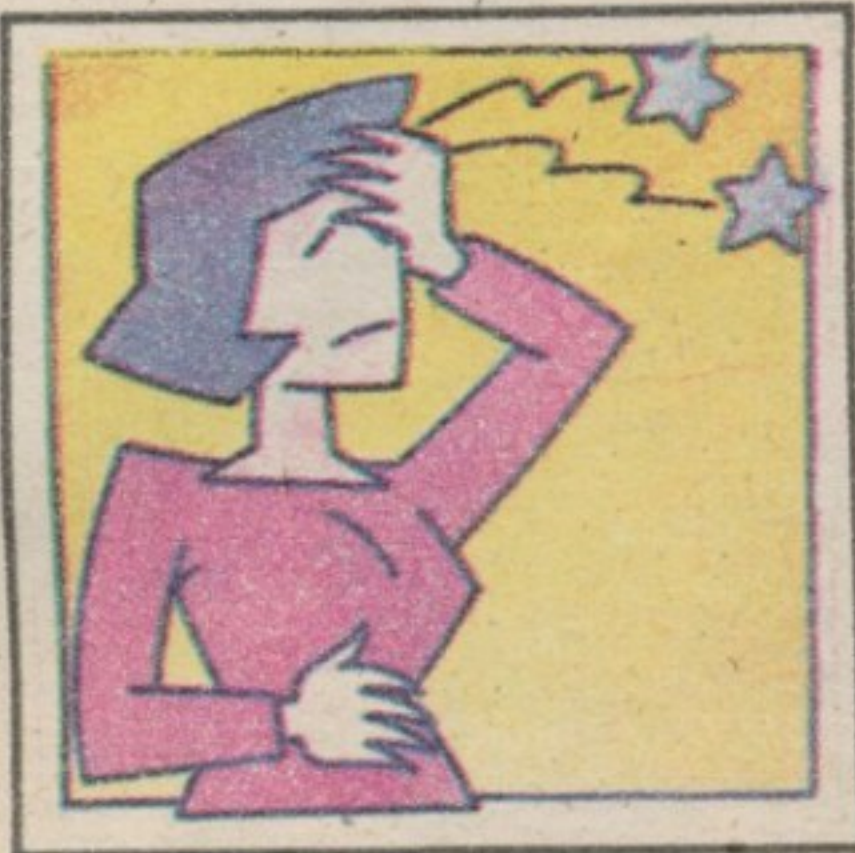
Брже проходају

„Глупљи“ у погледу боја

естрогених хормона који су их до тада штитили од срчаних обољења нагло пада тако да се код њих у том животном добу повећава ризик од кардиоваскуларних болести, мада ниво холестерола у крви и даље остаје нижи него што је случај код мушкараца.

Још и ово: женским пијаницама много је теже него мушким пијаницама. Ствар је у томе што је код жена деловање једног ензима, који ублажава последице деловања алкохола на организам, алкохол-деидрогеназе, далеко слабије него код мушкараца.

Главоболније

ћаја у метаболизму, у крајњем исходу стварају као женски и обрнуто...

Хормони, такође, одређују и тзв. секундарне полне карактеристике: маљавост, распоред мишића, количину масног ткива, висину гласа, развијеност односно неразвијеност груди (знате оно: мушкобањасте жене, женскасти мушкарци).

Океј. Тако то изгледа сада. Али у ком тренутку еволуције су се то људска бића поделила на мушку и женску страну? Највероватније одонда када су први пут кренула у лов... Од тог часа, наиме, мушко тело почело је да се развија у правцу машине за трчање, скакање увис и бацање предмета (копља). Нас ово занима утолико што данас мушки род

по правилу има дуже ноге (да би боље трчали), шира рамена и развијеније подлактице (како би лакше бацали предмете), снажније палчеве (како би им стисак шаке којом држе оружје био јачи) и масивније кости лобање и вили-

це (како би били отпорнији на ударце које им непријатељ зада).

Жене су се, с друге стране, прилагодили сопственој улози: рађању и одгајању деце и кућним пословима. Шта су

заузврат добиле? Краће удове, шире кукове, карлицу окренуту ка унутра, замашнију стражњицу. С чисто естетске тачке гледишта, могло би се рећи да су се усосиле, ал' су зато нешто и добиле: ужа ра-

мена и краће руке приближили су терет који носе телу. Тиме су се шансе да испусте дете или посуду с храном знатно смањиле.

Краће руке, дакле и подлактице и надлактице, повећале су угао између ова два дела тела у корист жена: код њих је он за шест степени већи него код мушкараца. Па шта? Ништа, осим што кад она нешто обгрли, обгрљено из њеног стиска може да се ишчупа теже него кад исту ствар обухвати мушкарац. Ако је то нека утеха.

Припремила М. Илић

У просеку, мушки органи су за 15 одсто већи од женских. Отприлике толико је мушки мозак већи од женског, толико је мање и женско срце...

Још о мушкарцима: више муцају, горе читају

Доказано је: они много пре науче да разликују леву од десне стране и, уопште, имају далеко развијенији смисао за сналажење у простору. Такође су бољи у математици, али тек оној вишој. Док су мали, наиме, дечаци и девојчице се подједнако добро, односно лоше сналазе кад су бројеви у питању. Да је „ген за математику“ превасходно мушког рода постаје очигледно тек касније, кад и једни и други одрасту. Боља оријентација и већа умешност у математици по свему судећи имају везе с чињеницом да мушкарци у већој мери користе десну хемисферу мозга која је задужена за апстрактно мишљење. Оне су, једном речју, више левакиње, они, бар што се мозга тиче, више дешњаци.

Зна се још и ово: дечаци су због деловања мушког полног хормона тестостерона од најранијег доба агресивнији и већ тада међусобне односе заснивају на хијерархији заснованој на пукој физичкој снази. Ову, типично мушку особину, задржавају и касније, с тим што мерило физичке снаге замењују мерилом моћи, интелектуалне или економске...

Шта им још фали? То што су подложнији

разноразним облицима менталне заосталости везаним за наследне поремећаје у грађи хромозома X. У том погледу, мушкарци су у старту хендикепирани јер, у случају да

наследе неки „фелетрични“ ген, не могу да се ослоне на други који је здрав као што је то случај код жене чији се генотип састоји од два X хромозома.

Шта још? Чешће оболевају од младалачких психоза (прецизније, три пута чешће него девојчице), аутизма (четири пута чешће), а више и муцају.

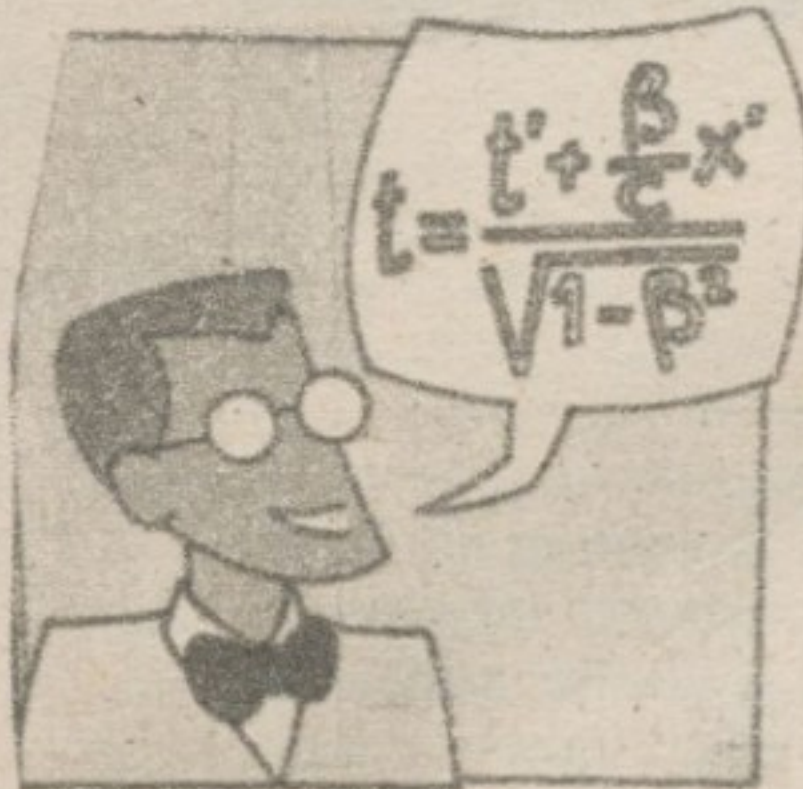
Није мана, само чињеница: у просеку, у канцеларији проводе више времена од жена. Отприлике његових шест канцеларијских сати према њена четири...

Већи муцавци

Мушкарци су подложнији говорним поремећајима од жена: више муцају. Такође чешће пате од дислексије, поремећаја у способности читања.

Агресивнији

Бољи математичари

Заљубљенији у посао

ЛОТОС КАО ДОКАЗ

Феничани пре свих

Ко је открио Америку, питање је око кога се и данас ломе копља иако званична историја признаје Кристифора Колумба. Има и оних који ту заслугу приписују Ерику Црвеном, Баскима, Феничанима, старим Египћанима. Међу њима посебну пажњу заслужује немачки археолог Хајнке Зидхоф која тврди да су Феничани пре више од 2.000 година стигли до Америке. – Феничани су били изузетно добри морепловци и за њих савладавање Атлантског океана сасвим сигурно није било немогућ подвиг – каже и додаје да до открића Америке није дошло у средњем веку него још у древна библијска времена. Своје уверење она темељи и на чињеници да су Феничани населили велики део басена Средоземног мора, да су без тешкоћа пловили дуж афричких обала и да су стигли и до британских острва, тачније – до Корнвола.

Имајући то у виду, Хајнке Зидхоф посветила се истраживању цивилизација које су се развијале на обалама Средоземног мора и цивилизација које су у Америци цветале пре Колумбовог доласка. Упоредјујући их, дошла је до закључка да између њих могу да се повуку многе паралеле и да између феничанске културе и културе Маја и Олмека постоје просто невероватне сличности а огледају се у математици, космологији, религиозним обредима, роби, архитектури, металургији, пољопривреди, чак и језику! Тих сличности које је назвала трансатлантским, не би било, убеђена је, да Феничани нису извршили јак утицај на културу Олмека, по мишљењу Хајнке Зидхоф, која је у односу на њихову била примитивна. „Дошљаци“, то јест Феничани, оставили су тако снажан утисак да су Олмаци оберучке прихватили сва њихова научна и техничка достигнућа. У прилог тој тврдњи Хајнке Зидхоф наводи чињеницу да патуљаста бог Бес, који је красио прамце феничанских лађа, иако свог америчког брата близанца. Наиме, у музејима у Њујорку и Гватемали уочила је статуе патуљака који имају кратке ноге, исту гримасу на лицу као Бес, исто тако су космати и брадати и преко рамена носе животињску кожу. Да није у питању никаква случајност, тврди она, говори то што прастановници Амери-

ке нису имали браду. А ако је нису имали, поставља се логично питање: како су за њу могли да знају? Једини одговор је по мишљењу Хајнке Зидхоф – да су копирали изглед феничанског бога који је у Америку стигао – како друкчије – него са Феничанима који су га славили.

Хајнке Зидхоф чак верује да су Феничани и прастановници Америке имали заједничког бога! Реч је, заправо, о египатском богу Хорусу, а он је најчешће приказиван као човечуљак који седи у лотосовом цвету.

Да је Нови свет
откривен још у
библијска времена,
Немица
Хајнке Зидхоф
закључује на
основу барског
цвета...

прилику да на свом тлу виде лотос. Овај цвет тада тамо није растао.

Све у свему, њен закључак је да Феничани нису оснивали колоније само у Картагини (Тунису), Мемфису (Египат), Кадису (Шпанија), већ и у Централној и Јужној Америци. Своје мишљење изнела је у књизи коју је недавно објавила.

– Феничанима ће једног дана у историји ипак припасти место које заслужују а које и даље држи Колумбо упркос томе што није први човек који је из Старог света ступио на тло Америке. Историја се тешко мења, али ипак не жмури пред чињеницама – верује Хајнке Зидхоф. Да ли оне изнете у њеној књизи баш тако чврсто стоје, остаје да се види.

– Нема никакве сумње да је Хорус стигао с друге стране океана – каже научница – јер људи који су у древна времена живели на америчком континенту нису имали

НАША ДЕДОВИНА – ЗЕМЉА МЕДОВИНА

ЗВЕЗДОЈЕ И КЛЕОПАТРА

Писац текста Рене Гошини (као Астерикс) и цртач Алберт Удерзо ликовно „обрађени“ у маниру својих галских јунака. Наравно, аутор портрета је сам Удерзо.

Година је 50. пре наше ере. Галију су сасвим заузели Римљани, односно, не баш сасвим... Мало неосвојиво галско село још се држи и загорчава живот римским легионарима.

Тим речима већ неколико деценија почиње сваки албум о Астериксу и његовом дебелим и снажном пријатељу Обеликсу. Епизода „Астерикс и Клеопатра“ шести је или седми албум по реду који су објавили „родитељи“ стрипа, писац текста Рене Гошини и цртач Алберт Удерзо.

Обојицу као да је усуд саставио. Гошини се као млад иселио у Аргентину, па по повратку извесно време провео у Сједињеним Америчким Државама и коначно скрасио у Француској. Боготан таленат за писање стрипских сценарија! То је и радио, прво у часопису „Спиру“, затим у „Тинтину“, а онда је покренуо стрипски часопис „Пилот“. Сјајно је налазио заједнички језик са цртачима Албертом Удерзом дисао је као једна душа. Тако се током 1960. родио Астерикс. Објављен је у првом броју „Пилота“. Прво па се посрећило.

Што је „Астерикс“ постигао успех у Француској, то је разумљиво, о Французима се

ради, али брзо је освојио и свет.

И тако из епизоде у епизоду. Пала је Галија, али се држи Астериксово село. Освајачи су Римљани, а Астерикс и друг му Обеликс са сељанима, углавном лукавством, померају им памет. Поред тога, Обеликс увек дода: „Ови Римљани су стварно луди!“ За борбу против јачег Астерикс користи чаробни напиток.

И то би било то што се тиче Астерикса, теме стрипа и његових аутора.

Обеликс – Трбоје

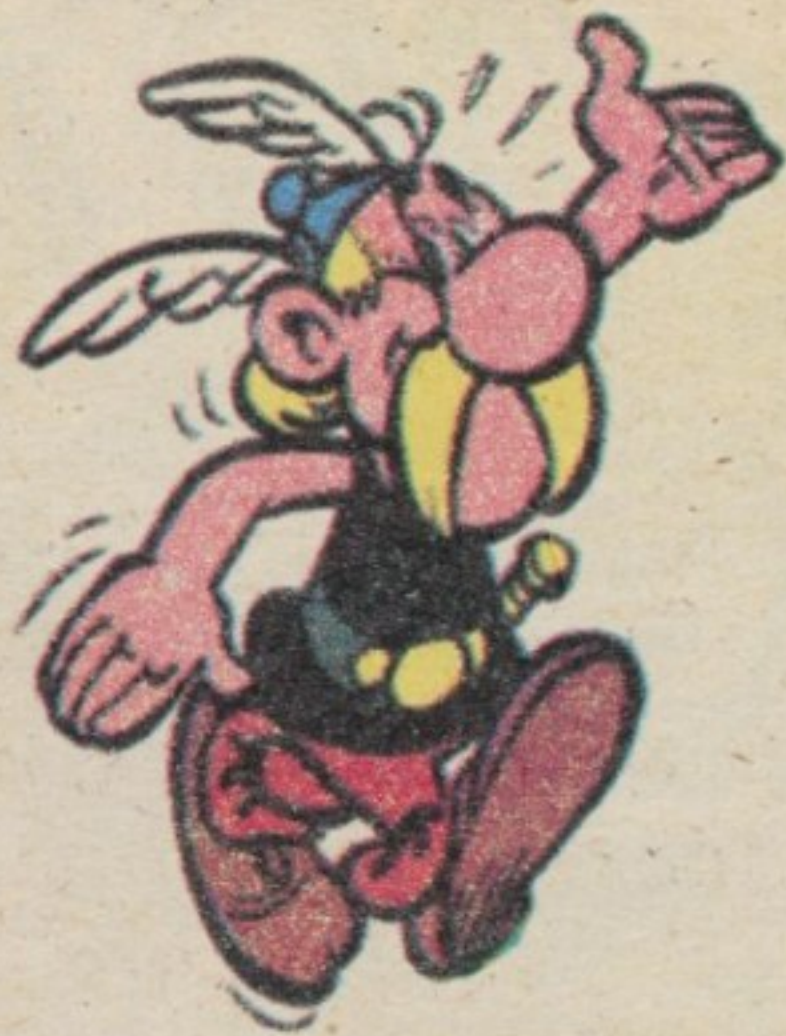
ПОЛИТИКИН

С овим истим наднасловом и насловом дневни лист „Политика експрес“ почео је 9. октобра 1966. први пут у нашој земљи да објављује стрип о Астериксу. И заменио је Гале, односно Французе, Словенима!

Лист „Политика експрес“ изазвао је малу сензацију објављивањем стрипа о Галу Астериксу, али не мање изненађење било је претварање Гала у Словене, односно Астерикса у Звездоја, Обеликса у Трбоја а Панорамикса у Врачуна. Додуше, Словени се не помињу директно, али имена су словенска. Даље, Галија је Медовина, а прилагођавање је доживело и Астериксово село – названо је Мала Мокра Медовина!

Има једна мука: аутор стрипа цртач Алберт Удерзо спада у оне који посиве у лицу ако

Два „каиша“ из првог појављивања приче о Астериксу у листу „Политика експрес“. Остаје занимљивост да је стрип са француског језика превео књижевник и каснији главни уредник „Политикиног Забавника“ Владимир Булатовић Виб, док га је у редакцију донео и главном уреднику „Политике експрес“ Ђуки Јулиусу понудио сада покојни технички уредник Петар Пјер Ђонових.

Астерикс – Звездоје

им се било шта промени у стрипу. Памти се измена: учинио је то познати минхенски издавач Ролф Каука који и данас издаје часопис „Фикс и Фокси“ па га је, по Удерзовој тужби, суд просто „одрао“ на име обештећења.

Шта се догодило у случају „Експреса“ није познато, тек после епизоде „Звездоје и Клеопатра“ стрип је престао да излази у овом листу.

Укратко „Експрес“ је на три ступца и на половини странице стрип најавио, између осталог текста и са: „Клеопатра је била жена која је на свој начин стварала историју. Била је мудрија, лукавија од свих војсковођа, пријатеља и непријатеља њене земље...“

И поред свих занимљивости, остаће још један леп податак који је „Експрес“ том приликом објавио да су аутори за настанак епизоде „Звездоје и Клеопатра“ (изворно – „Астерикс и Клеопатра“) потрошили: 14 литара туша, 30 четкица, 62 оловке, 27 гумица за брисање, 38 килограма хартије, 16 пантљика за писаћу машину и, радећи, попили око 100 литара пива!

Миленко Тодоровић

АСТЕРИКС ПУТОВАЊЕ ПРЕКО ОКЕАНА

ЦРТА: УДЕРЦО ПИШЕ: ГОШИНИ

ВОАФ!
ВОАФ!

МИР, ИНГМАРЕ!
ЛЕЖИ И СПАВАЈ, КАО
ДОБРА ВИНКИНШКА
КУЦА!

ЧУДНА
ИДЕЈА ДА ПО-
ВЕДЕШ ТОГ ГРА!
ПА И ЧЕЛО ОВО
ПУТОВАЊЕ ЈЕ
ЧУДНА ИДЕЈА!
ТИ СИ ЗАЧЕ-
ЉАК, ЗЕЛЕН-
БУСЕНЕ!

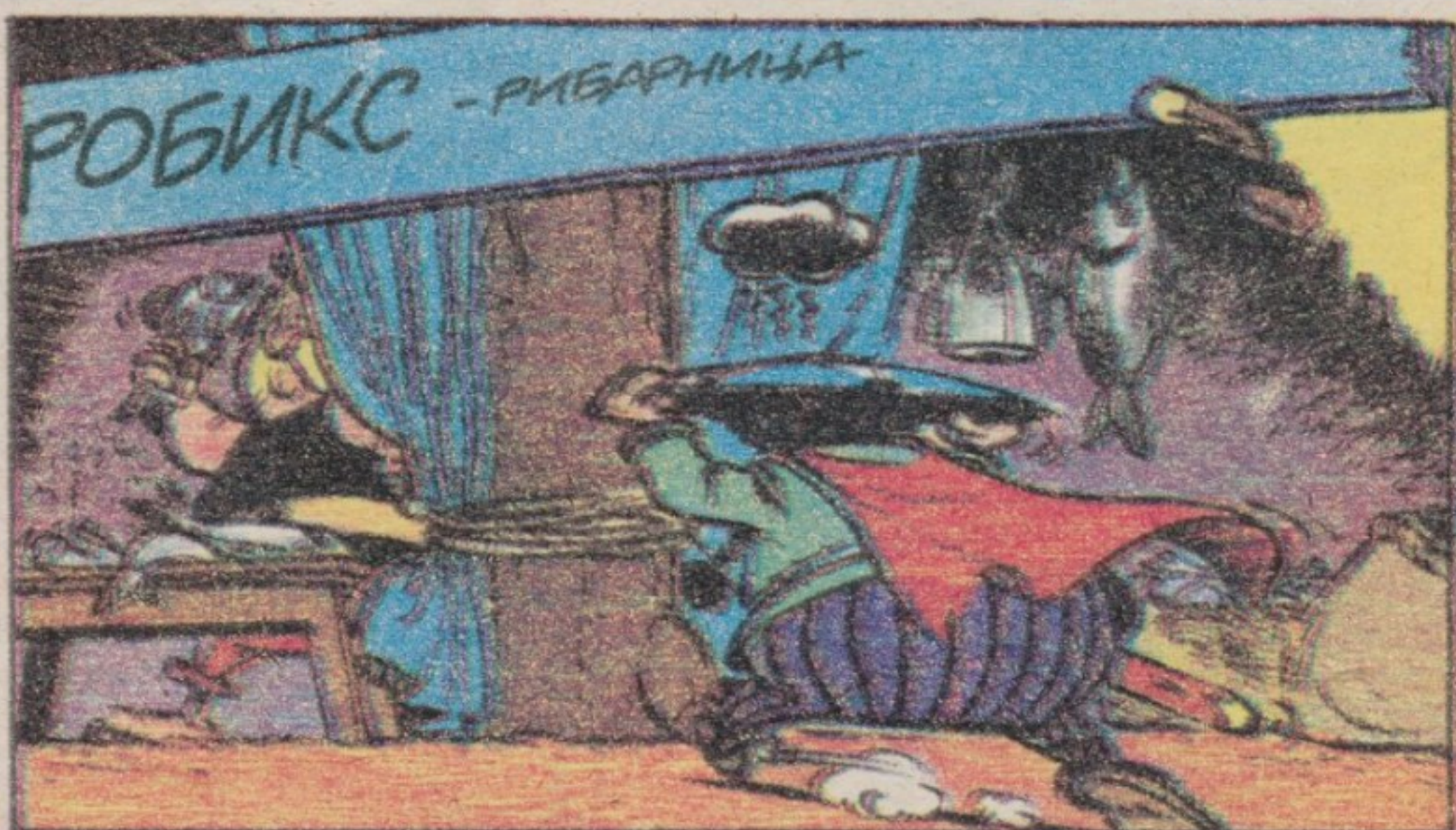
ЧЕКАЈ САМО!
ВИДЕЋЕШ ДА САМ
БИО У ПРАВУ!
**И ДОСТА
БРБЉАЊА!**

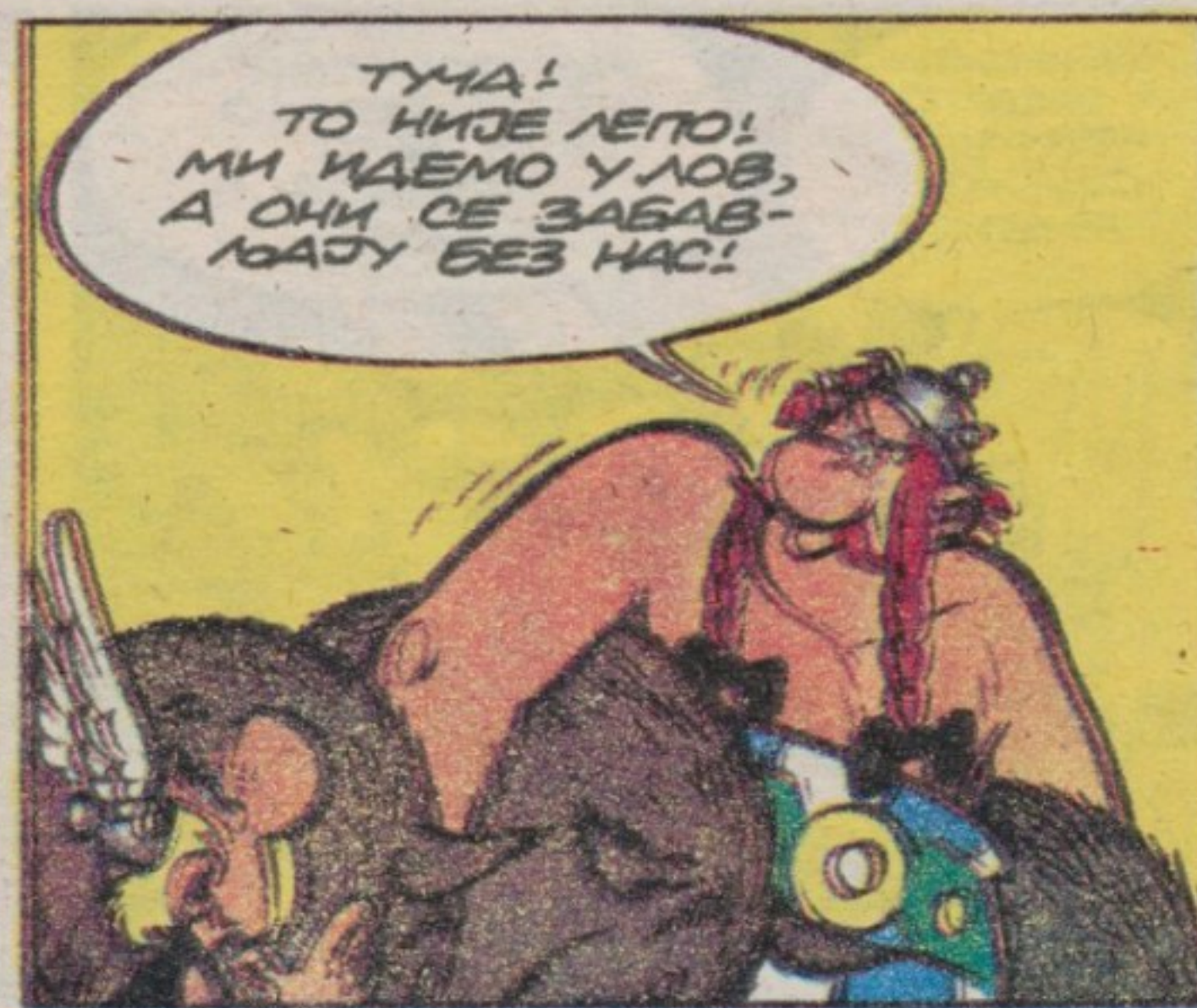
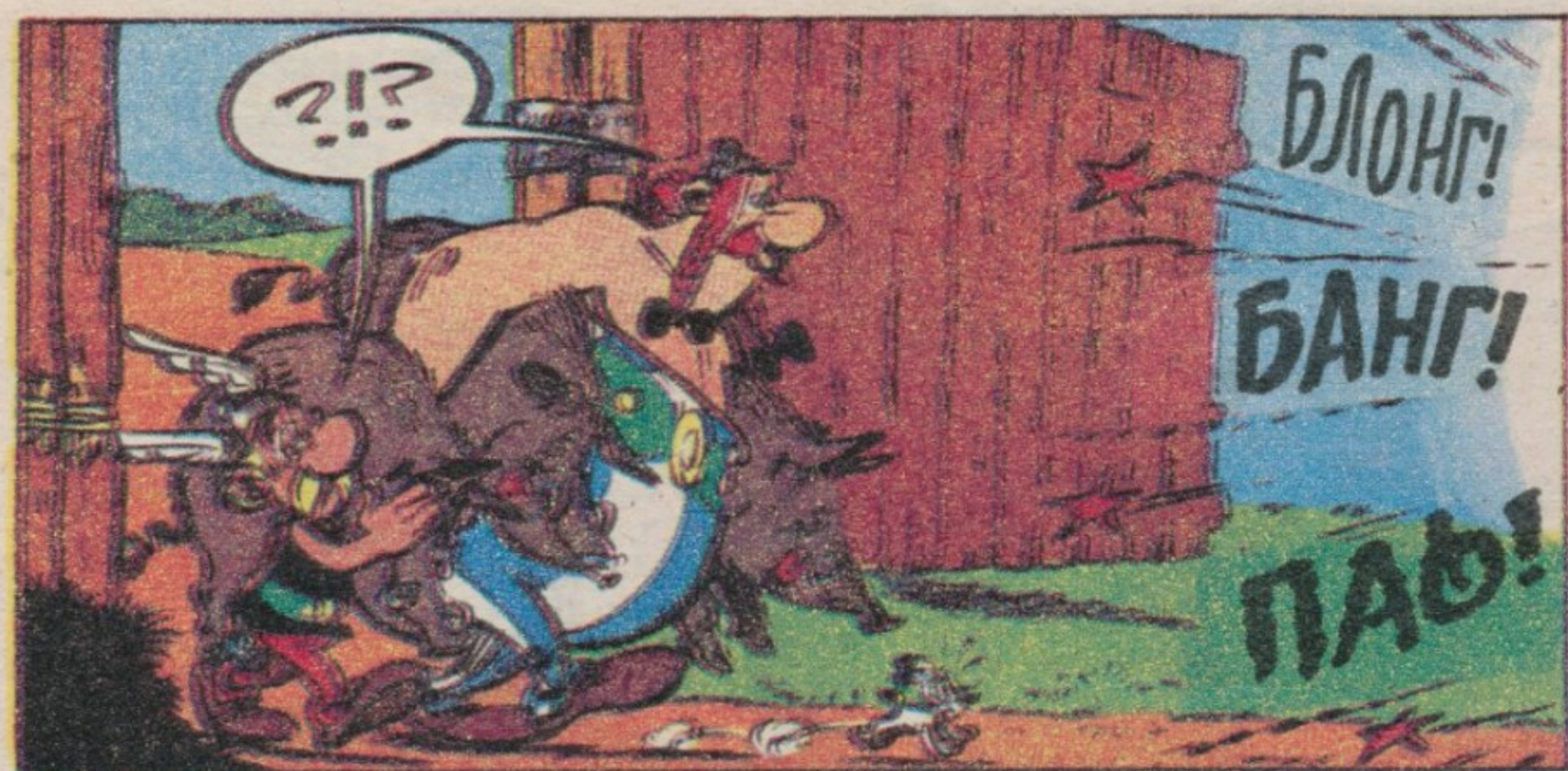
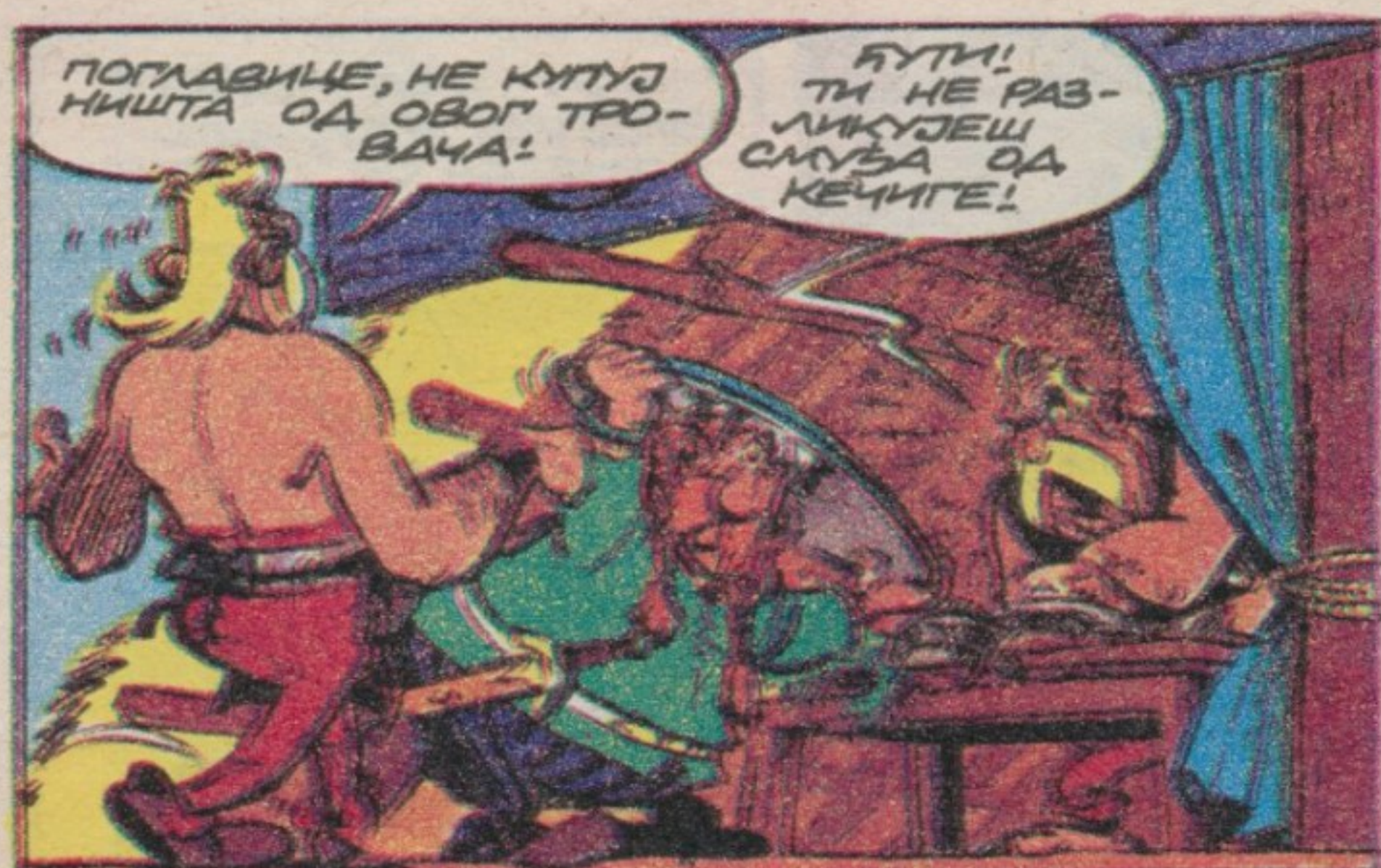
ОВАЈ...
ЗЕЛЕНБУСЕНЕ...
ОНО ВЕЛИКО БЕ-
ЛО С ДЕСНЕ СТРА-
НЕ... ДА НИЈЕ
ТО СЛУЧАЈНО
ЛЕДЕНИ
БРЕГ?

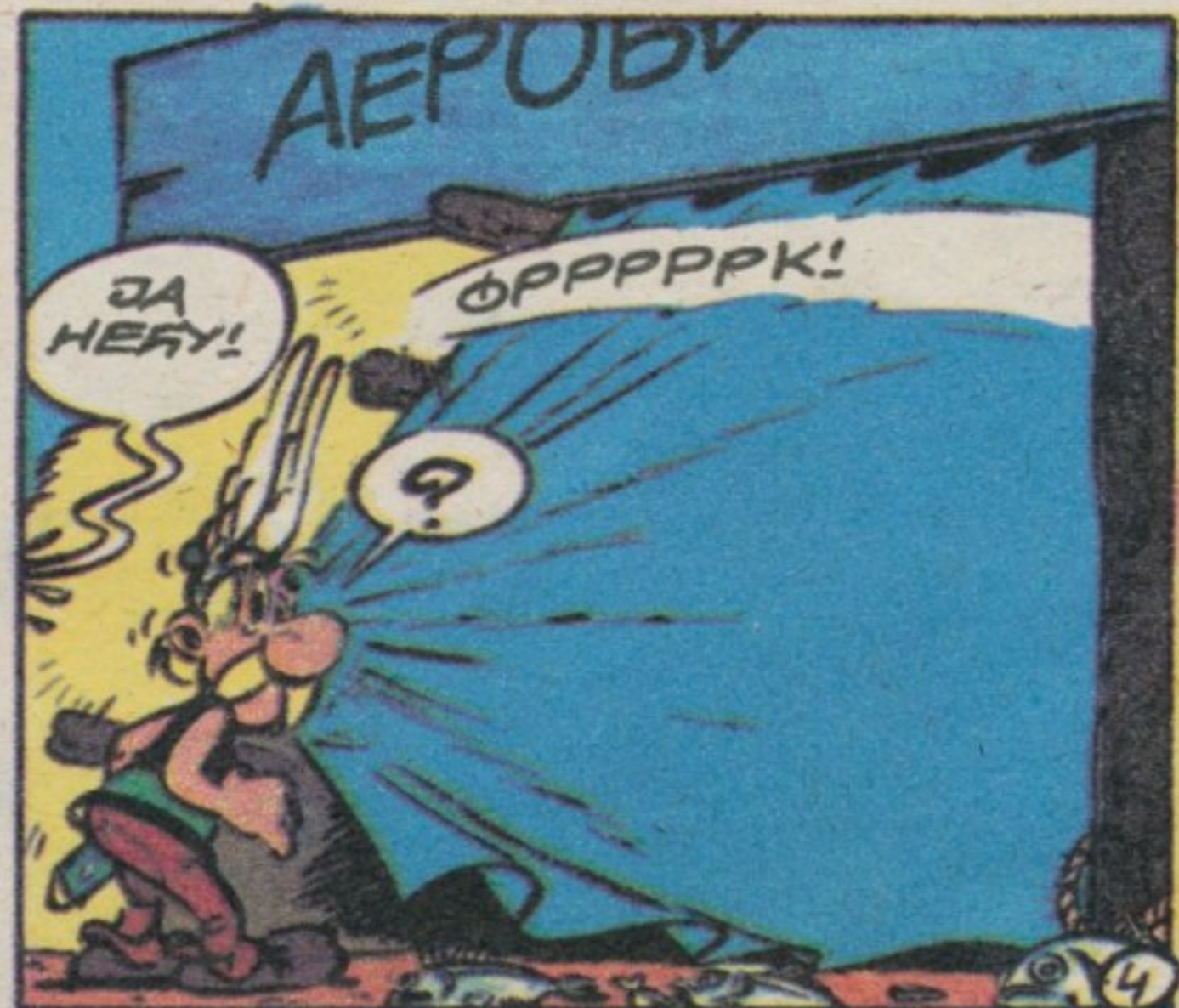
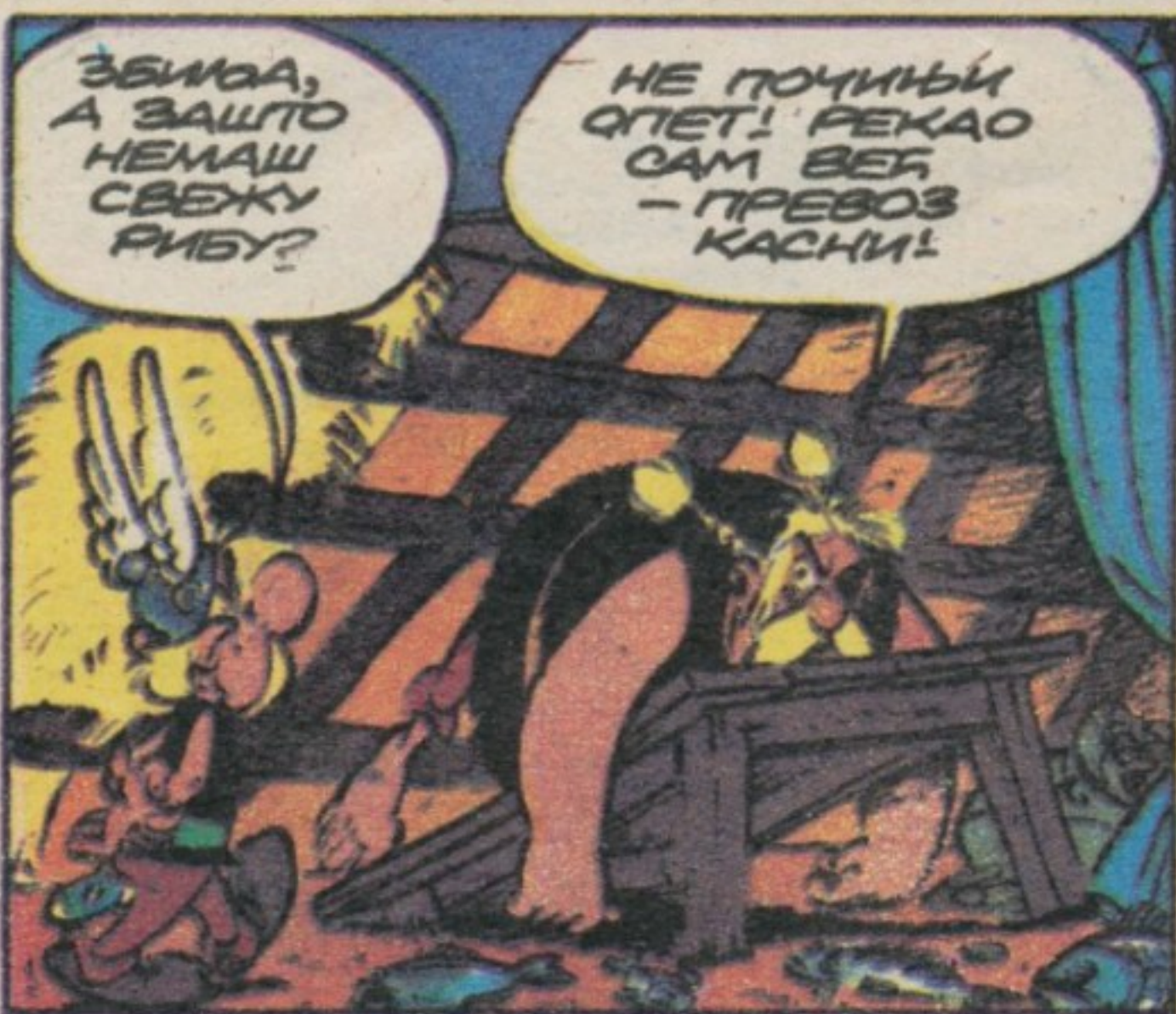
**СКРЕГИ
ЛЕВО!
ОДМАХ!**

СХВАТАМ!

(АЛИ ОСТАВИМО ОВА
ЛЕДЕНА МОРА ЗАВИЈЕНА
У ГУСТУ МАГЛУ...)

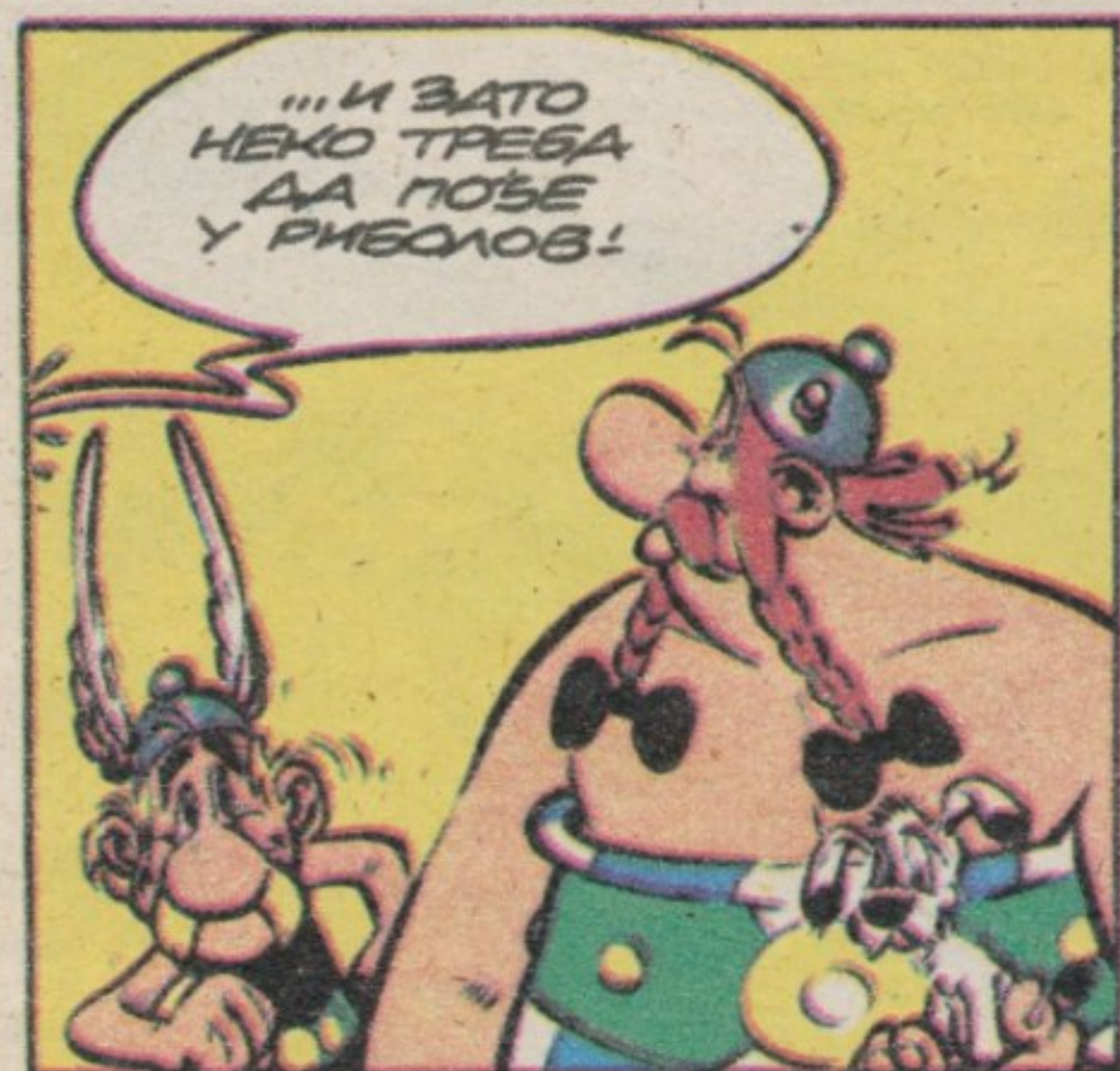

РЕКОХ, ЈА НЕ МОГУ
ДА ЧЕКАМ!

ТРЕБА МИ СВЕЖА
РИБА ДА НАПРАВИМ
ЦАРОСКИ НАПИТАК!
ОСТАВИ СМО НА
РЕЗЕРВИ...

...И ЗАТО
НЕКО ТРЕБА
ДА ПОБЕ
У РИБОЛОВ!

МИ
БЕМО
ПОБИ!

ТАКО ЈЕ!
ЗАР НЕ,
КАЕФИК-
СЕ?

ЗНАО САМ
ДА МОГУ ДА
СЕ ПОУЗАМ
У ВАС,
МОЉИ!

НА ОБАМ ЈЕ
МОЈА БАРКА!
ОНА У КОЈОЈ
САМ ГИОВИО КАО
МЛАДИ!

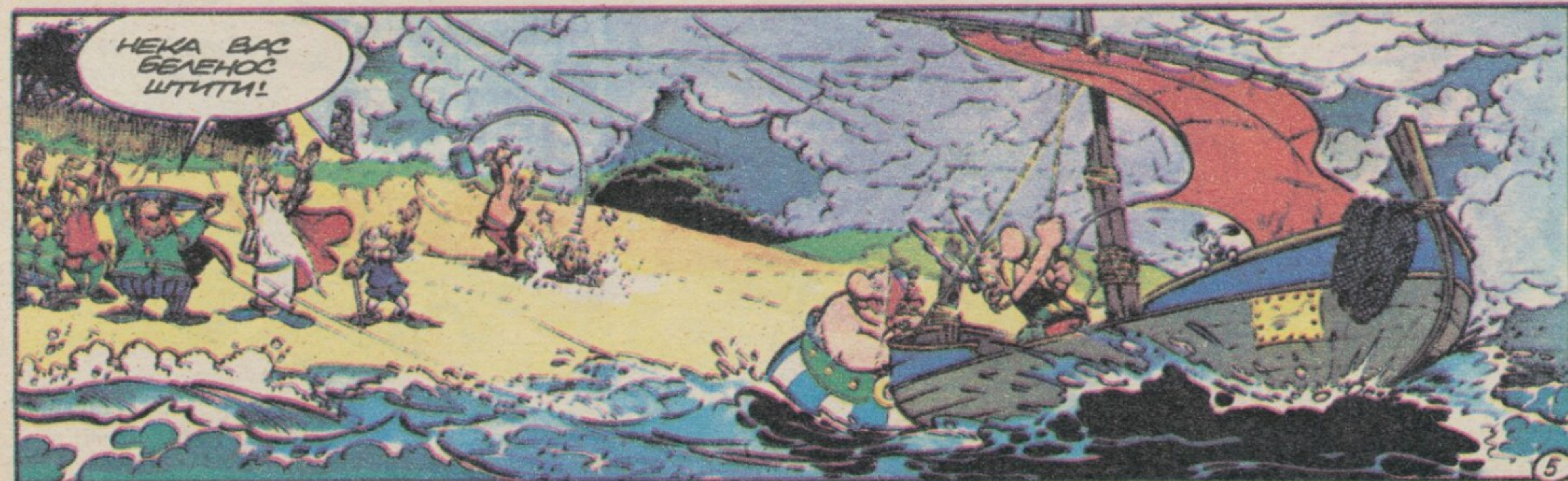
САЧЕКАЈТЕ
ДА СЕ ВРЕМЕ
ПРОЛЕПША! НЕ
СВИЈА МИ СЕ
ИЗГЛЕД ОВОГ
НЕБА!

НЕКА!
САМО ДА
НАМ НЕ ПАД-
НЕ НА ГЛА-
ВУ!

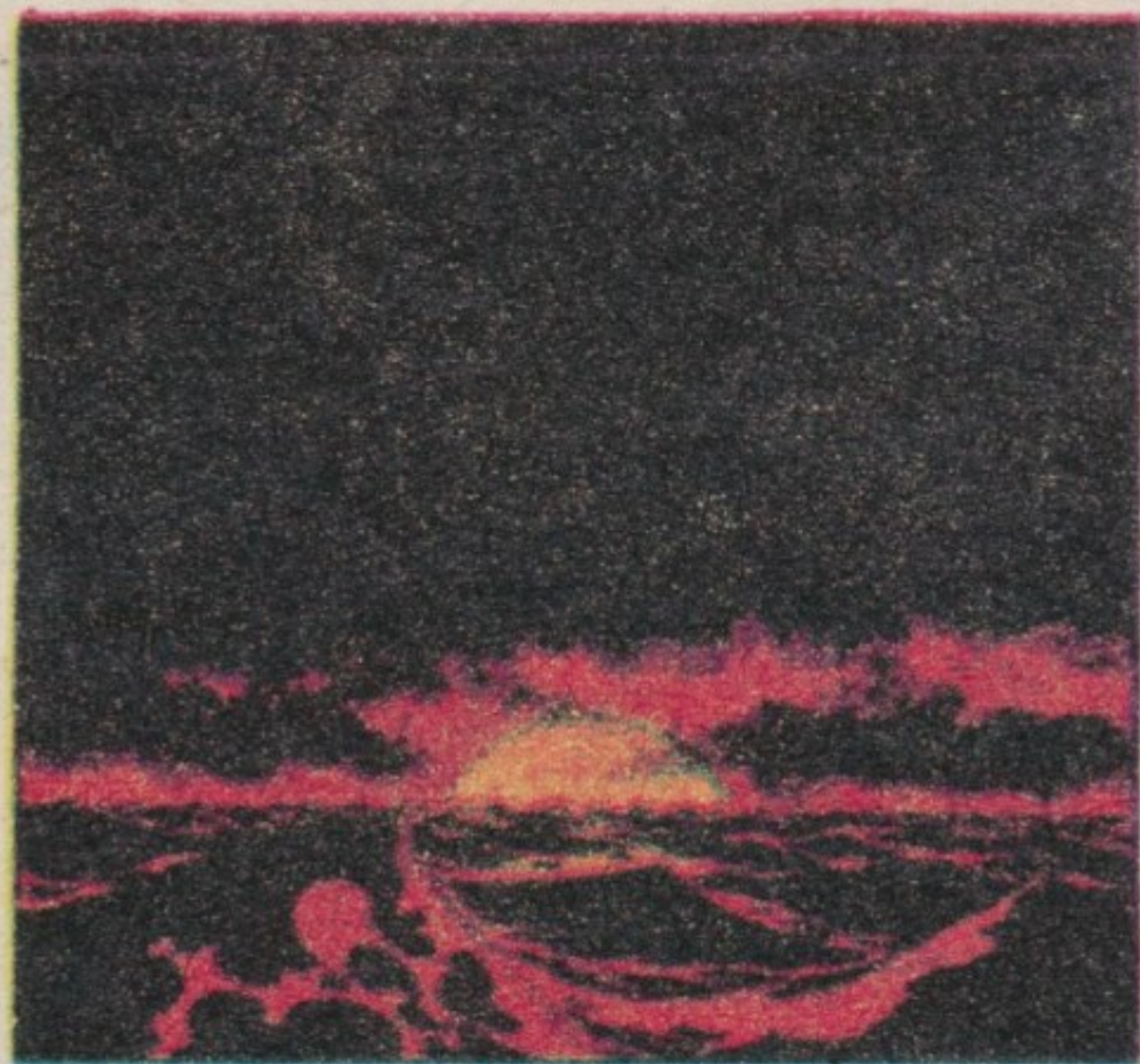
УЗМИТЕ И ГИ-
ЈАЈ НАПИТКА!
НИКАД СЕ НЕ
ЗНА!

МИСЛИШ
ДА НАМ
ТРЕБА?
ПА МИ
НЕ ИДЕМО
ДАЛЕКО!

НЕКА ВАС
БЕЛЕНОС
ШТИТИ!

САМО
МИРНО, ОБЕЛИК-
СЕ! ВАЖДА
НЕ СЕ ВЕТАР
СТИЩАТИ
ДО СУТРА!
ЛАКУ НОГ!

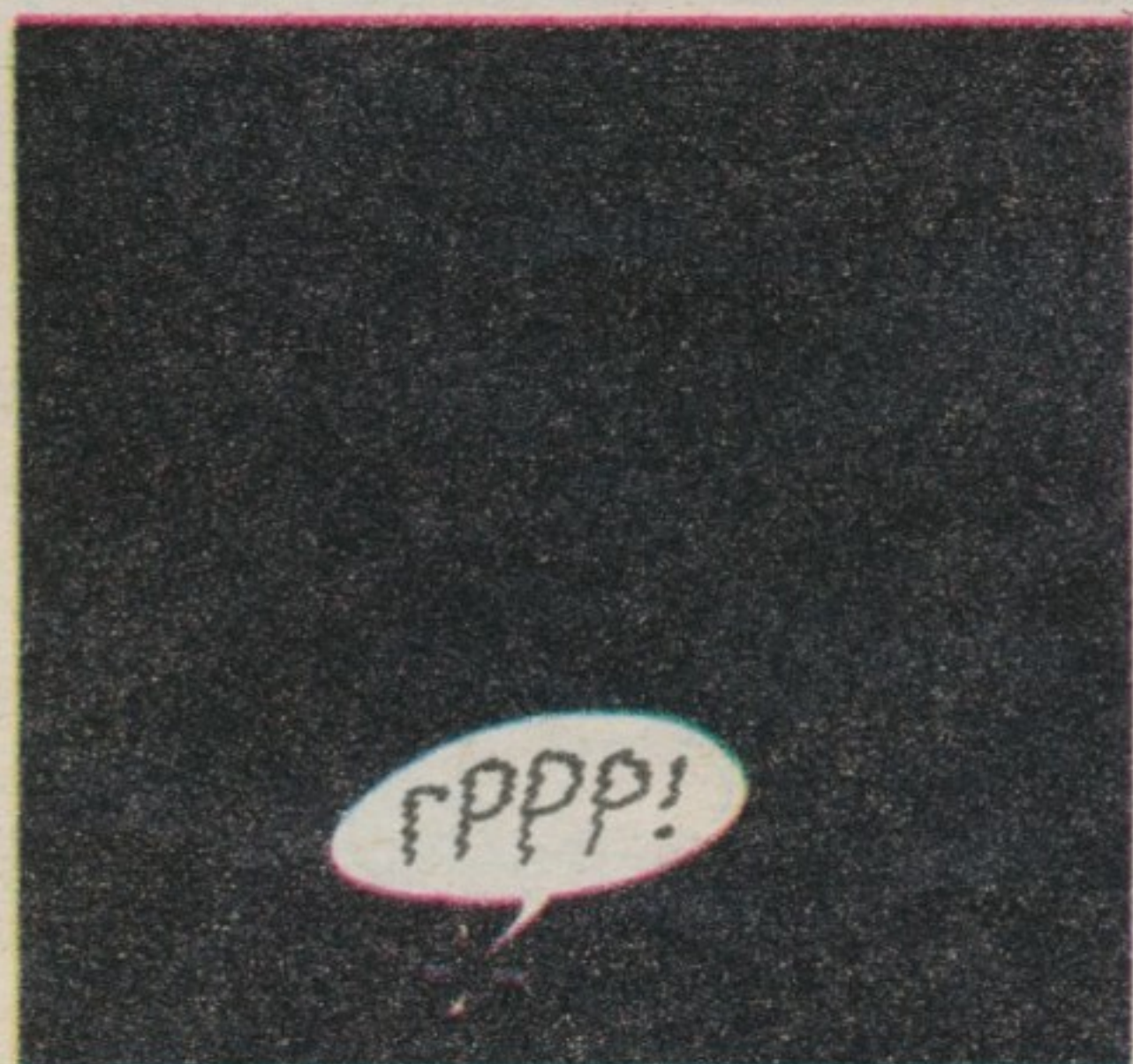
ЛАКУ
НОГ,
АСТЕРИКСЕ!
ЛАКУ НОГ,
ИДЕ-
ФИКСЕ!

БУД!

3333!

3333!

333...
ЊУШ...

ГРРРР!

АСТЕРИКСЕ!
ИДЕФИКС ЈЕ НЕ-
ШТО НАЊУ-
ШИО!

РЕЦИ
МУ ДА СПАЗА!
ОВДЕ НЕМА
НИКОГА
ОСИМ
НАС!

ГРООДАРР!

ЈЕСИ
Л' ЧУО ОВО,
АСТЕРИК-
СЕ?

ЈЕЗДМ...

МОЖДА ЈЕ
ЧУДОВИШТЕ!
ДОШЛИ СМО ДО ИВИ-
ЦЕ МОРА, ГДЕ СТВО-
РЕЊА ИЗ ДУБИНЕ
ПАКЛА...

СМИРИ СЕ,
ОБЕЛИКСЕ!

У БЛИЗИНИ...

ТАКО
МИ БОГОВА!
ГЛАСОВИ! ГДЕ
СИ НАС ТО
ДОВЕО ЗЕЛЕН-
БУСЕНЕ?

БУТИ,
РАСТРЕСЕНЕ!
МОЖДА ТО
СИРЕНЕ ХОЋЕ
ДА НАС ЗАЧА-
РАЈУ СВОЈОМ
ПЕСМОМ! ХАЈДЕ
ДА ЗАПУШИМО
УШИ!

НИКАД
СЕ НЕЋЕМО
ИЗВУТИ,
ЗЕЛЕНБУСЕНЕ!
ЗЕЛЕНБУСЕНЕ?
ЗЕЛЕНБУСЕНЕЕ!

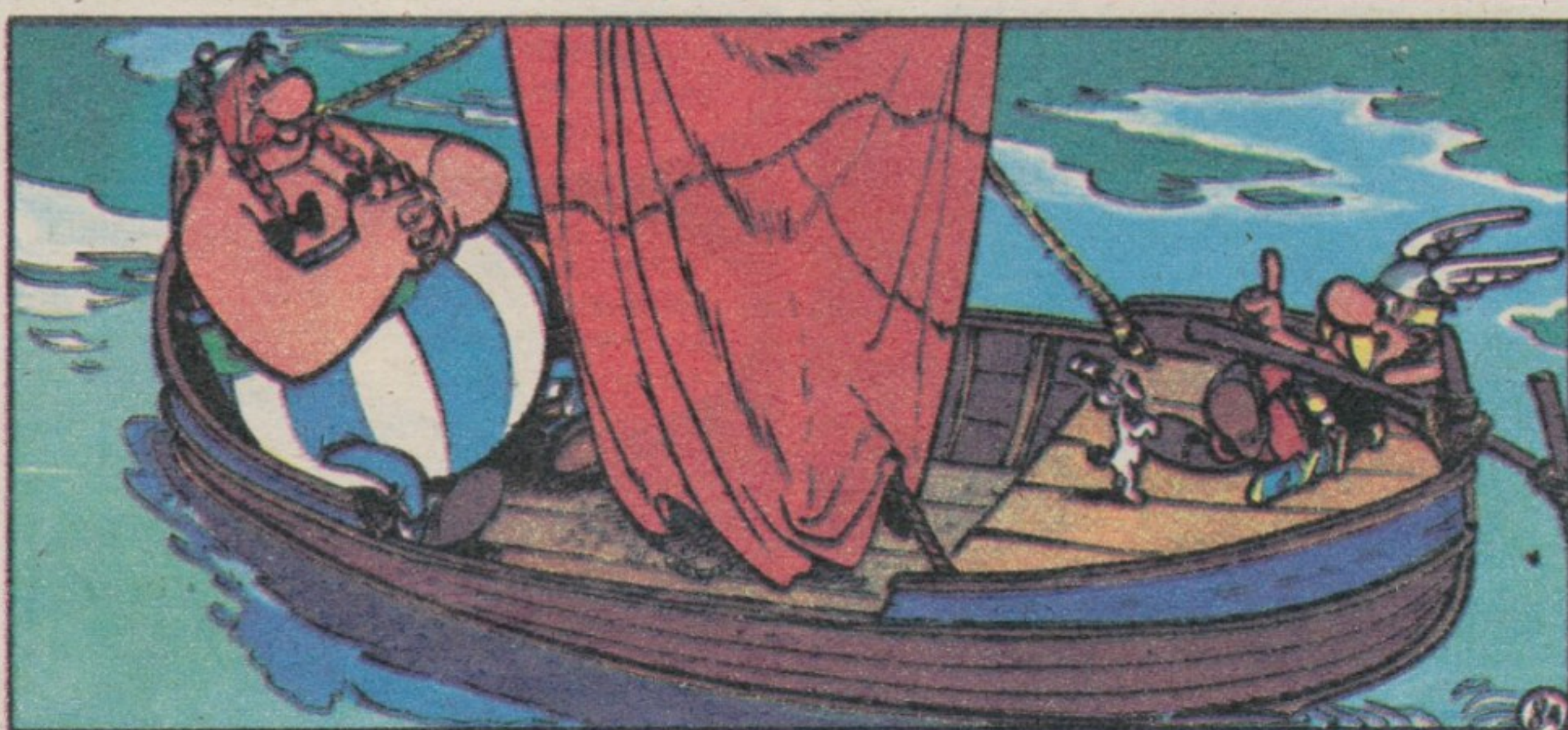
ШТА
ЈЕ?

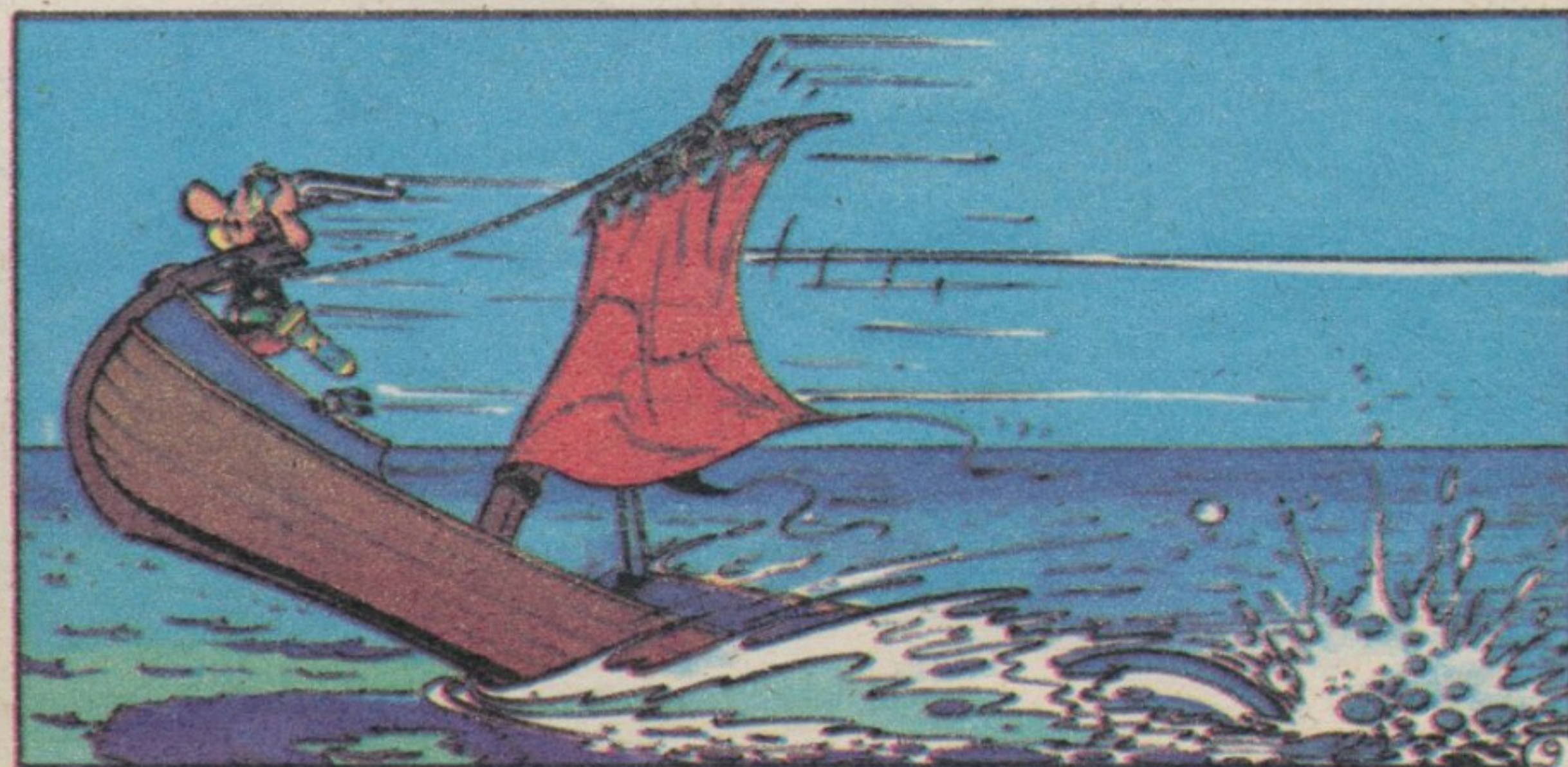
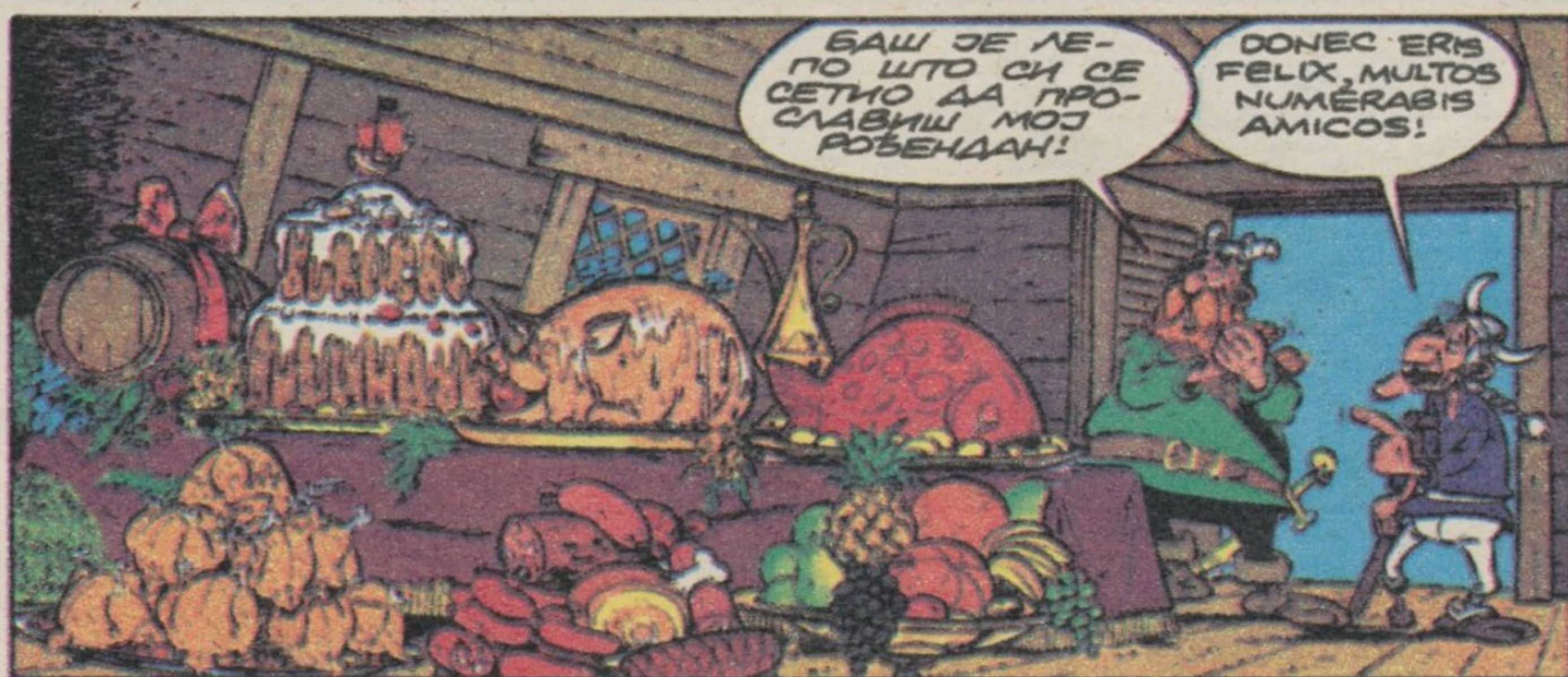
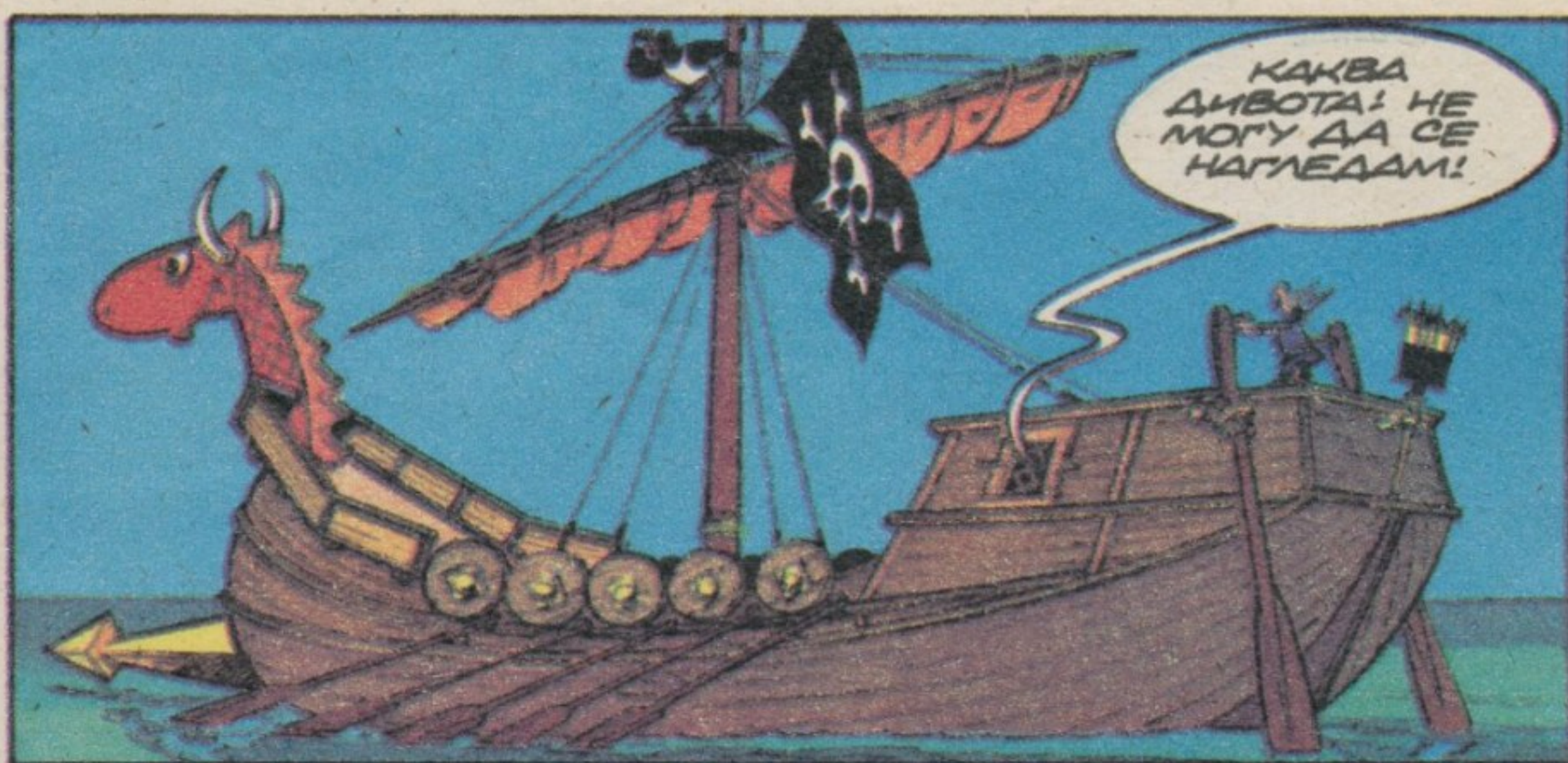
УХ:
МИСЛИО
САМ ДА
СИ ОТИЩАО!

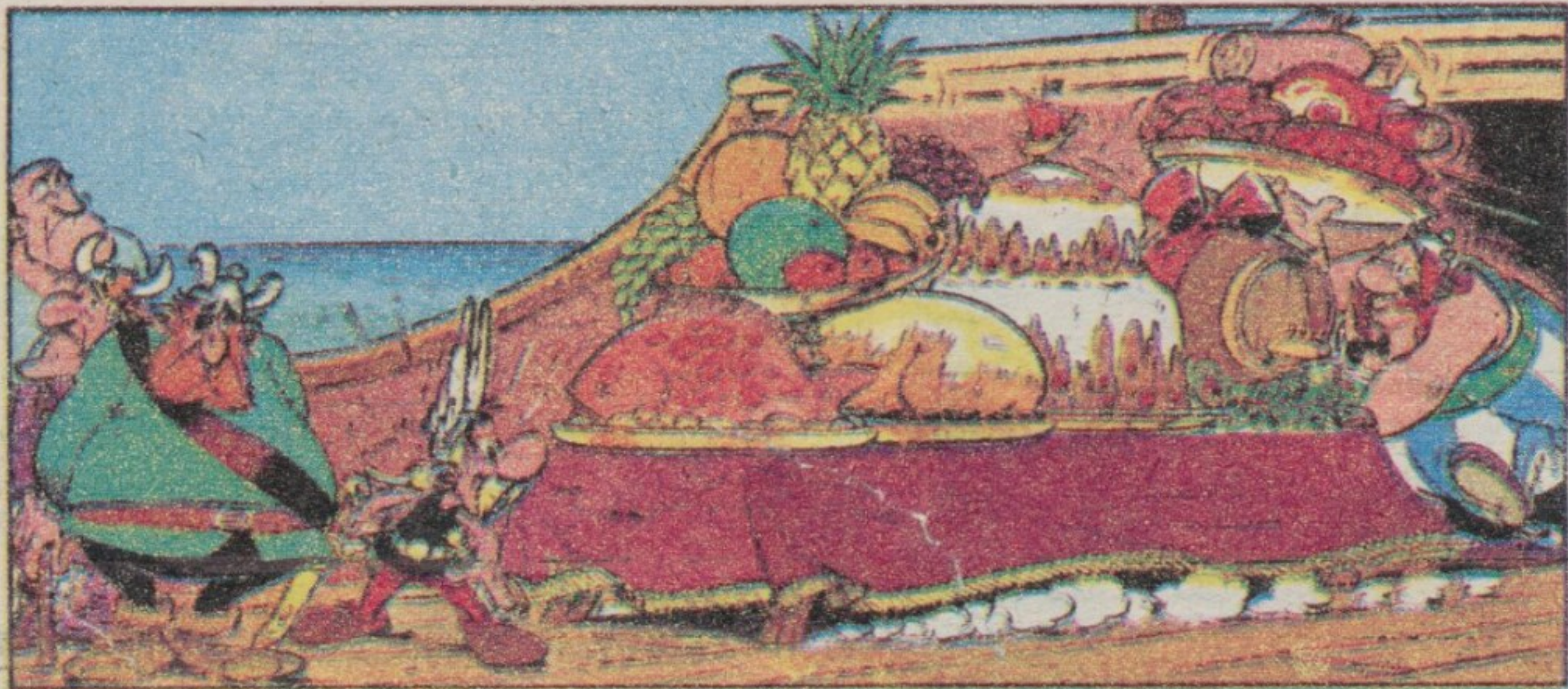
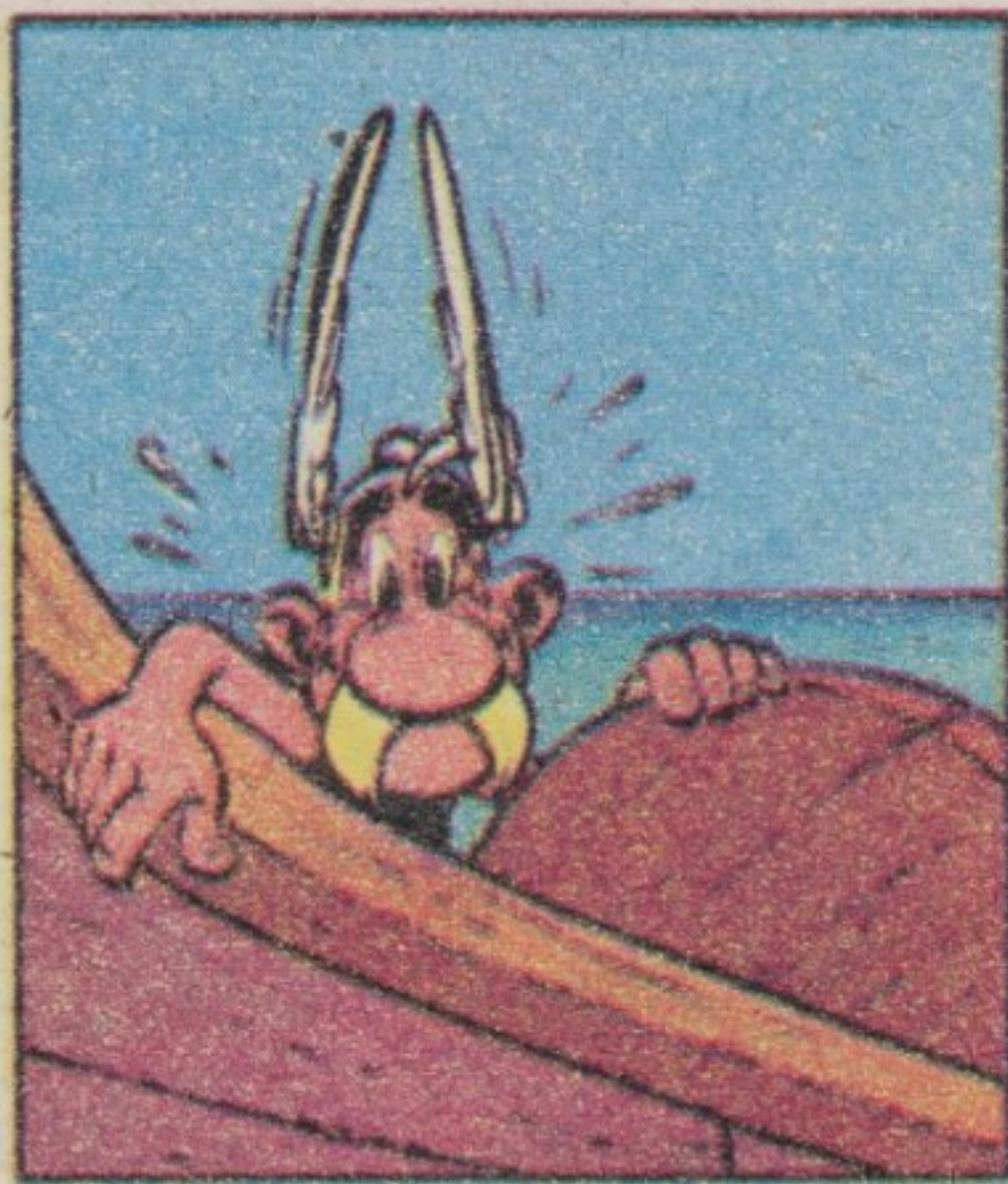
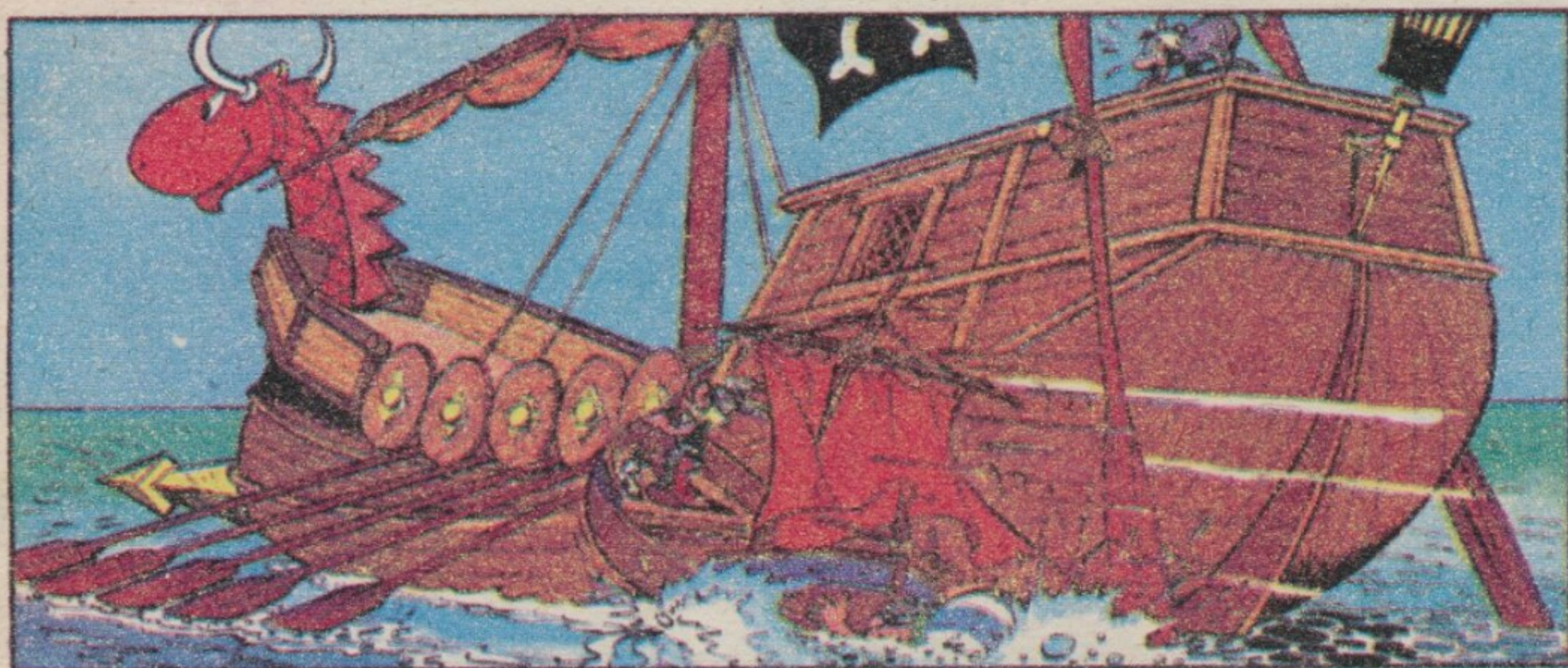
ЗАЧЕПИ
УШИ И
УМУКНИ!

МРАЧНОЈ НОћи
ДОШАО ЈЕ КРАЈ
И СУНЦЕ ЈЕ ГРА-
НУЛО ДАЛЕКО ОД
МЕСТА ОВИХ ЧУД-
НИХ ДОГАЂАЈА...

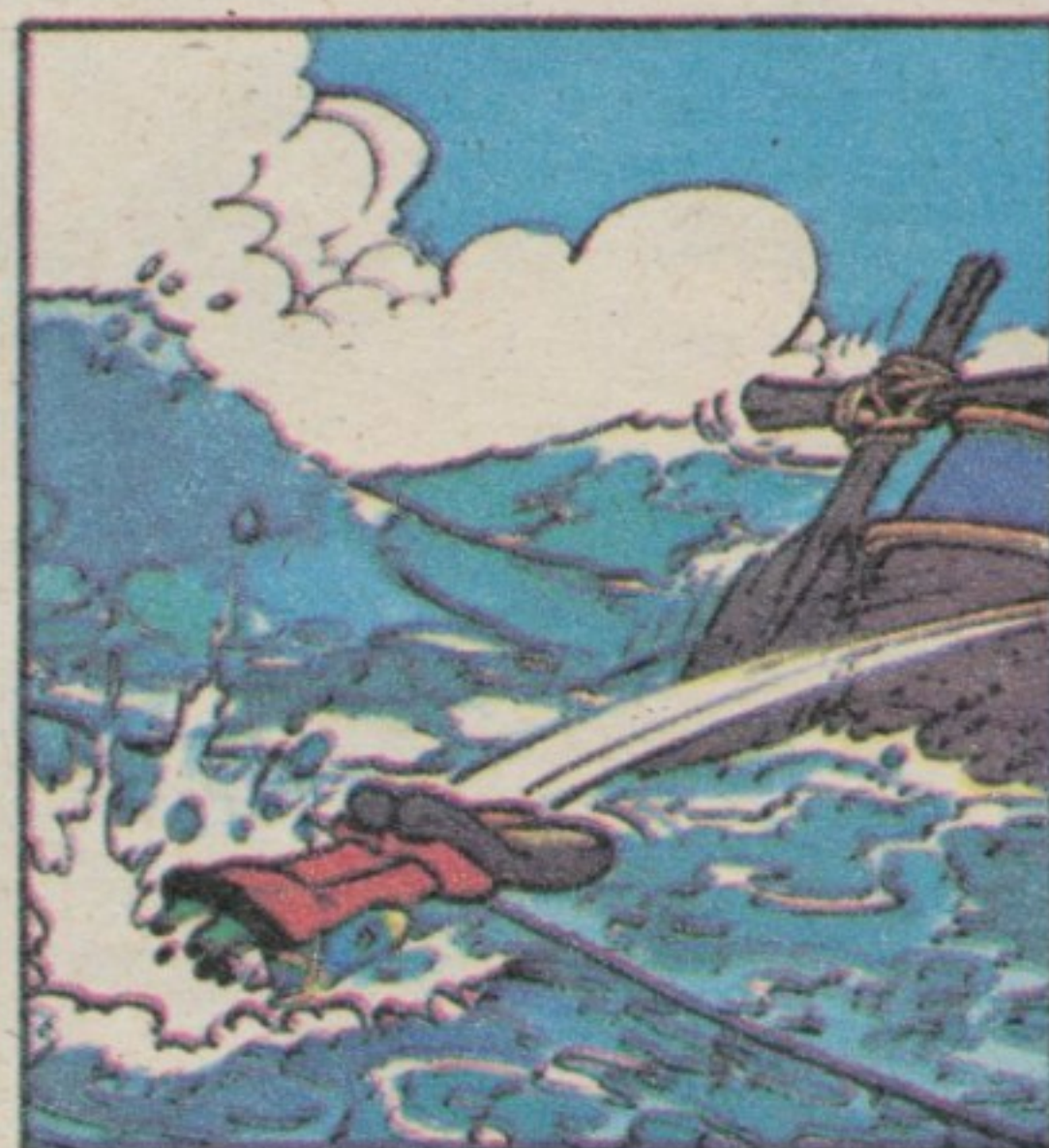

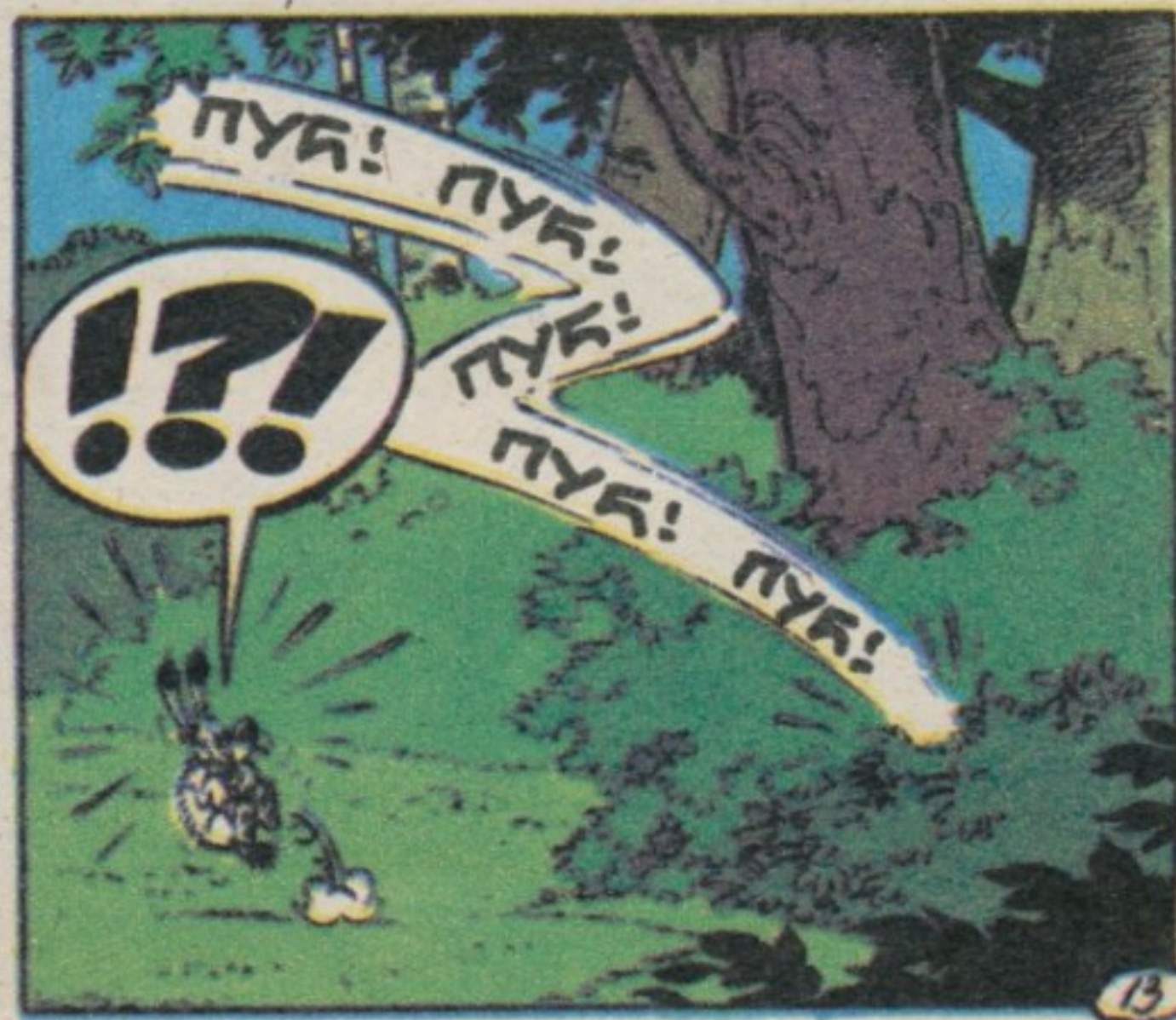
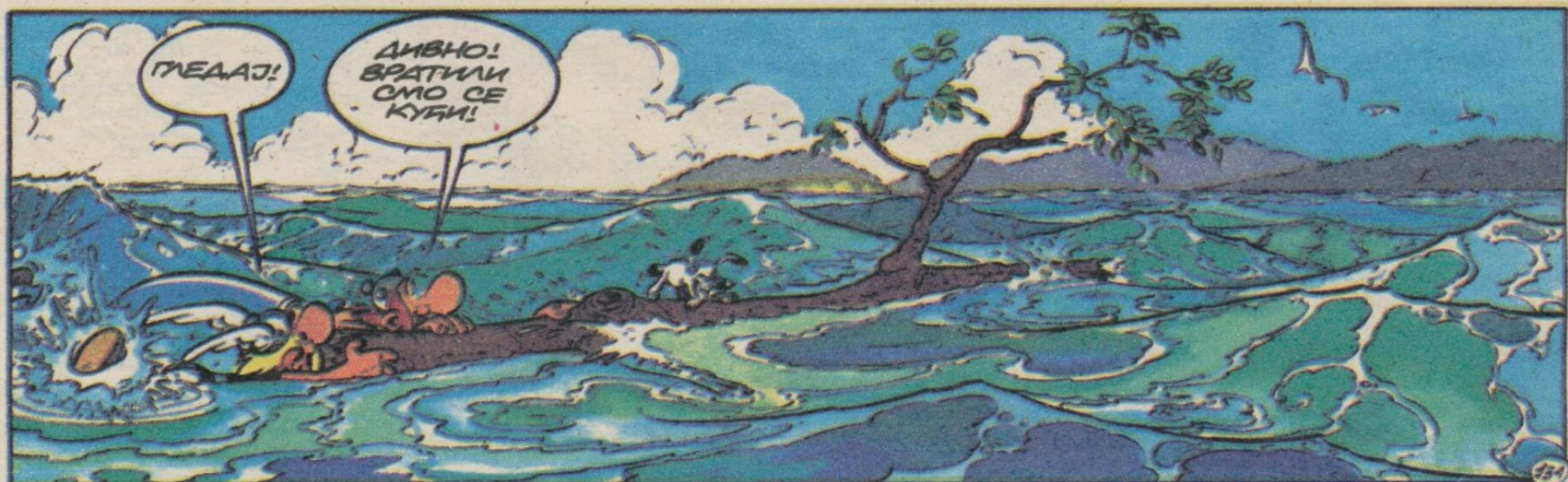
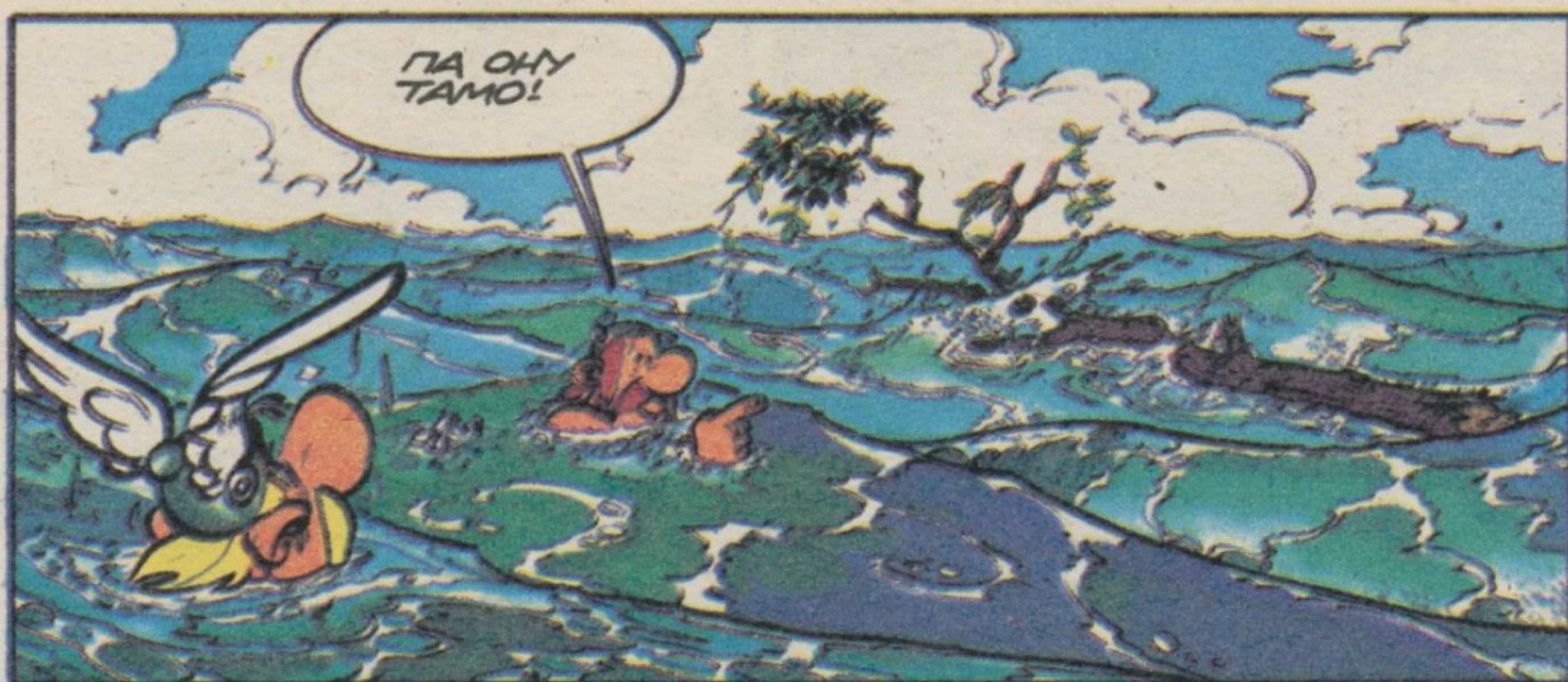

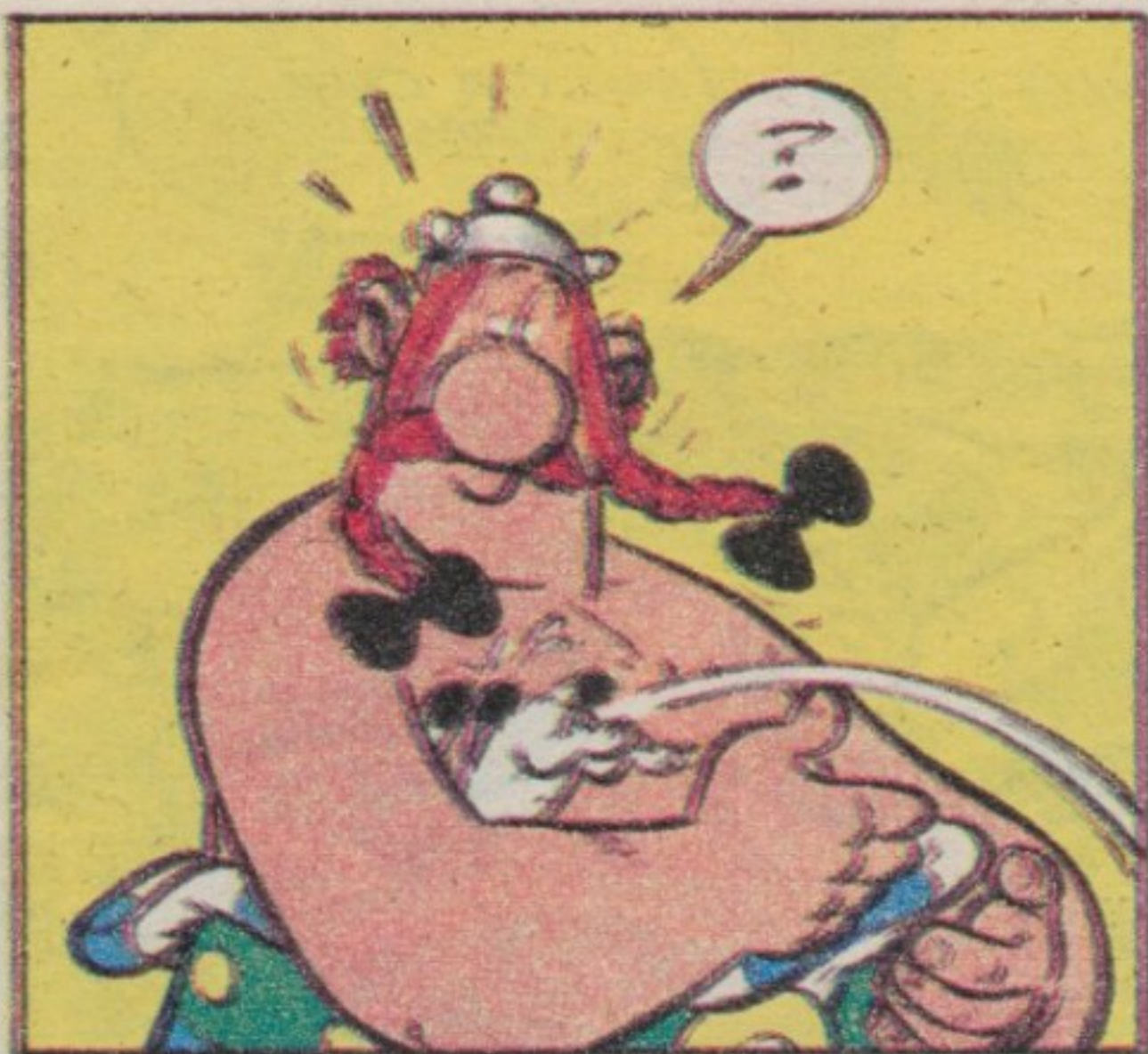
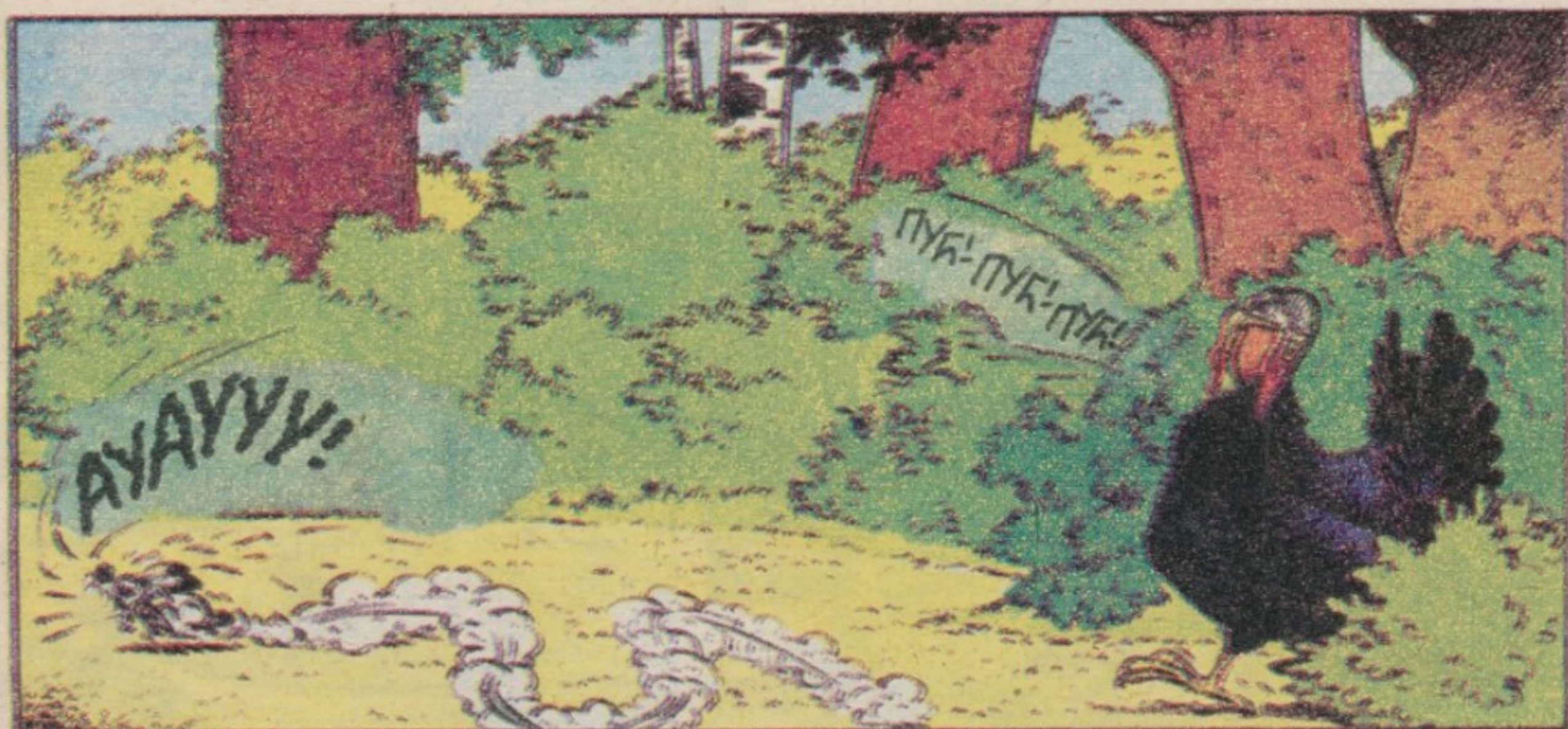

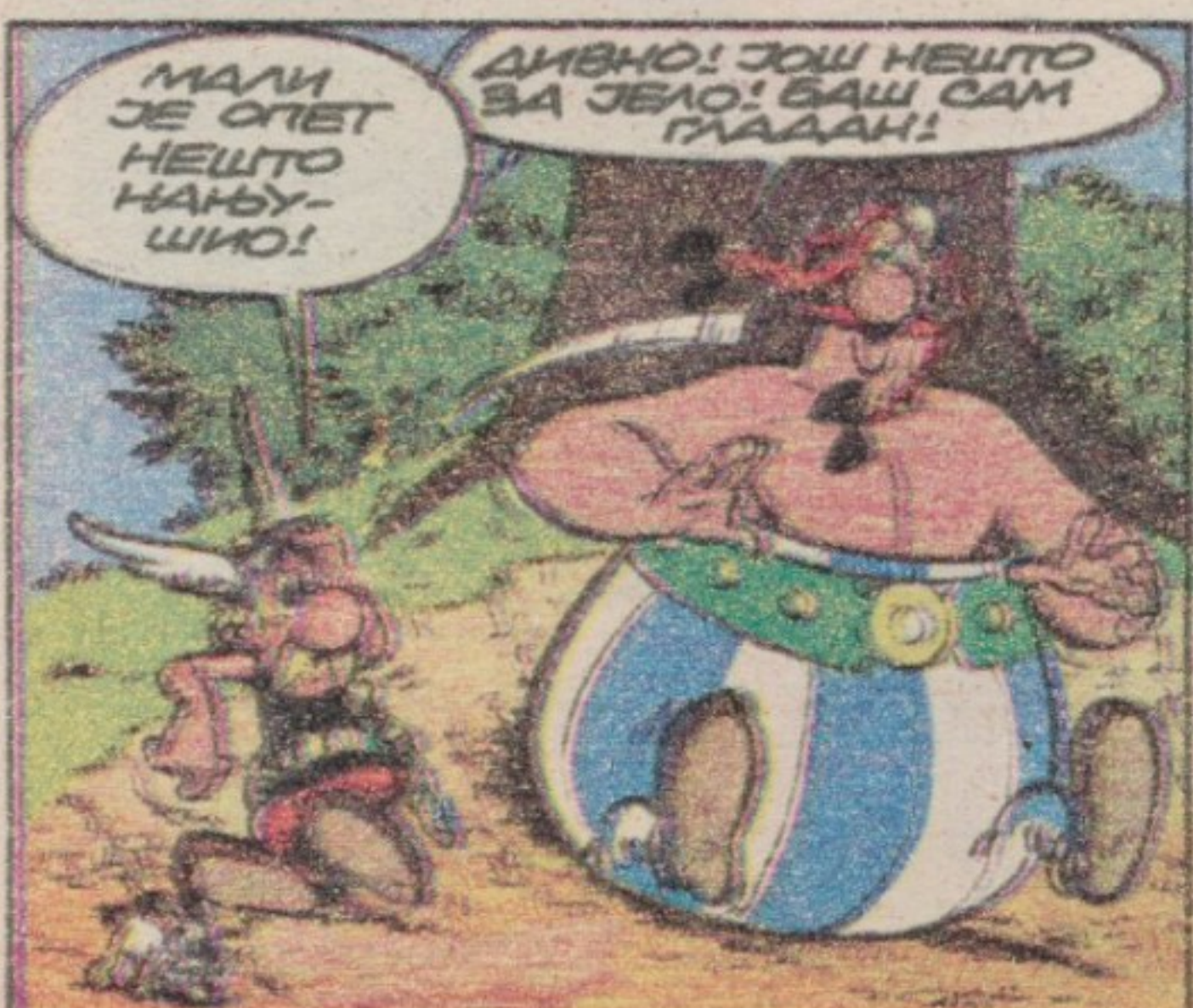
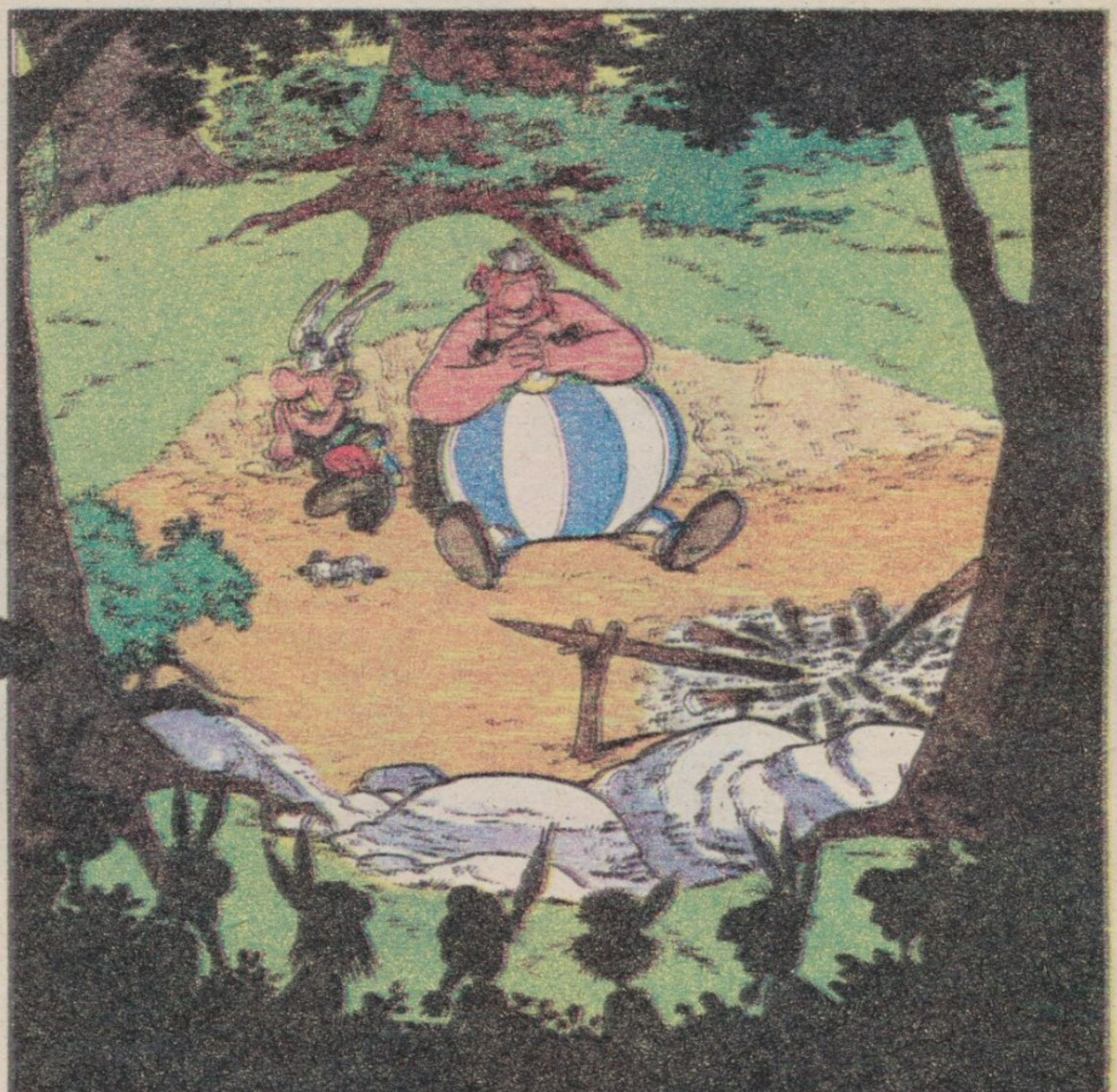

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

... I OPET sam Pobedio!

SMS TIM TALENATA

Šta mi sve pruža moj džepni kompjuter za igranje GAME BOY?

- Stotine avantura sa omiljenim junacima iz sveta filma i sporta.
- Veliki broj igrica, jer osim prodaje BEOSOFT vrši i razmenu ketridža.
- Mogu da se igram kad hoću i gde hoću, jer je GAME BOY izuzetno lak, malih dimenzija i vrlo je jednostavan za upotrebu.
- Uz posebne dodatke, GAME BOY mogu igrati u mraku, udvoje, na struju ili sa slušalicama za stereo zvuk.
- HOT LINE nedeljom mi omogućava da dobijem besplatne savete stručnjaka u vezi svih problema i nedoumica sa igricama za GAME BOY kupljenim u BEOSOFTU.
- GAME BOY me uči da budem strpljiviji, spretniji, da gubim i naravno, da pobedujem.

Vise od video igre

BEOSOFT (011) 421-355 i 429-848
Svakog dana od 8h do 21h

КОМПЈУТЕРУ, УЗМИ МИ МЕРУ!

У белом свету „левис“ фармерке већ неко време могу да се купе и на овај начин: убациш кредитну картицу у аутомат, откуцаш свој конфекцијски број и машина ти исповрти панталоне. Познати амерички произвођач сада је одлучио да оде корак даље: један део произвођаче пребацтиће на компјутере који ће шити по мери свима који имају мука да се уклопе у готове мере.

Компјутери с кројачким знањем ускоро ће се наћи у свим већим „Левис“ радњама у САД и свету, услуга ће коштати десет долара, а у пракси ће то изгледати овако: муштерија ће на тастатури откуцати своје мере, а затим сачекати два или три сата. Толико је, наиме, потребно роботу-кројачу с којим је компјутер повезан да сашије фармерке које стоје к'о саливене.

ЈЕДАН САН, ДВА СНА... СТО ПЕДЕСЕТ ХИЉАДА СНОВА

Учесници међународног семинара под називом „Спавање и снови“ који је недавно одржан у Франкфурту изнели су низ занимљивих података везаних за ову тему. Између осталог, сад можемо да будемо начисто: у просеку, свако од нас током живота, се-

ћао се тога или не, одсања око 150 хиљада снова. То је прилично. У ствари, то је, све у свему, скоро пуне четири године нон-стоп REM сањања по просечном људском веку.

REM (енгл. скраћеница за rapid eye movement – брзи покрети очију) се, иначе, односи на фазу сна у којој сањамо. Још једна занимљивост са семинара: експерименти су показали да снови заиста могу да буду „видовити“ утолико што „бележе“ промене до којих је у организму дошло. Тако се, често, дешава да снови „најаве“ болест и пре него што човек на јави постане свестан првих симптома поремећаја.

НЕ ДИШИ, ХАМБУРГЕР У БЛИЗИНИ

Шта је мање штетно по здравље: да човек удише издувне гасове аутомобила или дим који се ствара при печењу хамбургера на роштиљу? Питање и није толико глупо колико би у први мах могло да се помисли. Једно скопашње испитивање које је спровео Универзитет јужне Калифорније показало је да је тешко загађени ваздух Лос Анђелеса такав какав је у великој мери и зато што његови становници навелико конзумирају такозвану „брзу храну“, углавном хамбургере...

Још одређеније: хамбурге-

ри трују Лос Анђелес девет пута више него што то раде сви његови аутомобили заједно. Свакога дана око 30 хиљада ресторана, колико их у овом граду има, у атмосферу избацује око 13 тона дима који настаје карбонизацијом масти из меса које се пече над самом ватром или у њеној непосредној близини. На тако високим температурама, спржена маст ствара органске молекуле који су изузетно штетни.

ЛЕПОТИЦЕ НОЋИ

Најновију технику уметничке расвете, названу хромо-лит, измислио је Француз Патрис Варнер: она претвара фасаде јавних зграда, споменика и других знаменитости у први визуелни доживљај. Помоћу њега и најмањи архитектонски детаљ боји се и истиче добијајући вредност какву му ниједан досадашњи начин осветљавања није могао дати.

Снимци фасаде са свим појединостима уносе се у компјутер где се графичком ком-

бинацијом и бојама добија дијапозитив који се затим пројектује на фасаду. Многи француски градови (Брест Шартр, Орлеан, Париз) већ су испробали нови поступак за снимање катедрала и знаменитих зграда које су раскошно осветљаване поводом националног празника 14. јула, Нове године, разних фестивала и концерата.

Зграда се тако ефектно улепша без капи боје, а за њено враћање у првобитно стање довољно је притиснути дугме и искључити пројектор.

МАЛИ, СТАРИ, ДЕБЕЛИ, АЛИ ШАМПИОНИ

Врхунски спортисти су готово сви грађени по истом калупу. Али, има неколико изузетака.

Магзи Багз један је од најбољих америчких, па према томе и светских, кошаркаша. Игра плејмејкера у „Хорнетсима“. Особени знак: Багз је висок 1,59 m! У царству цинова са 2,20 m па и више, краљ је један патуљак.

Велики Џорџ Формен, светски првак у боксу, тешка категорија, могао би бити отац већини својих противника које побеђује као од шале. Има 46 година.

Алберто Томба није баш идеално грађен за спортисту. Висок је 1,82 m а тежак 90 килограма. За своју дебљину

дугује необичном режиму исхране. Омиљено јело су му шпагети са павлаком. И док његови супарници спавају сном праведника, он воли да попије и проводи се по ноћним клубовима. Али, погрешно би да се тога одрекне јер му такав начин живота не смета да побеђује: Томба је као од шале освојио последњи светски куп у скијању.

Просечан раст десет најбољих спортиста света износио је пре десет година 180 cm, а данас око 190 cm, али има изузетака и то у спорту где је висина главни адут: америчка штампа зове га „Тулуз Потрек“ кошарке – Магзи Багз, плејмејкер „Хорнетса“ висок 1,59 cm!

НОВИ ИДЕНТИТЕТ

Једна од најстаријих домаћих група „Смак“, предвођена гитаристом Радомиром Михајловићем Точком, недавно је поново заинтриговала своје поклонице објављивањем компакт диска „Bioskop Fox“. Прво поглавље свог деловања „Смак“ је окончао 1981. године по објављивању албума „Зашто не волим снег“. Затим, пет година касније долази до поновног окупљања и објављивања албума „Смак 86“. Реакције медија и публике биле су бледе и „Смак“ поново престаје са радом. У међувремену, Точак се огледа на новом пољу радећи музику за филмове „Византијско плаво“ и „Лавиринт“ и наступа са триом Тек. Ипак, не одустаје од

идеје групе „Смак“ и јуна ове године представља се са новом плочом и новом, подмлађеном, екипом. Поред оригиналног бубњара Кепе, групу „Смак“ данас чине Кепин син Дејан, такође бубњар, Милан Милосављевић, гитариста, Влада Самарџић, басиста, и Дејан Најдановић, певач. Концертна представљања нове плоче „Смак“ планира током јесени а оно што слушаоце очекује на новом материјалу језгровито је објаснио Точак.

„Bioskop Fox“ јесте један омаж. Концепцијски албум инспирисан бесмртним Хендриковим духом, тежњама „Смака“, а подстакнут Сиетл звуком и филозофијом тражења сопственог идентитета.

ПОЛИТИКИН

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ CRAZY

You know you drive me up a
wall the way
you make good on all the
nasty tricks you pull
seems like we're makin' up
more
than we're makin' love
and it always seems you got
something on
your mind other than me
you hear me

Say you're leavin' on a seven
- thirty train
and that you're headin' out to
Hollywood
girl you been givin' me that
line so many times
it kinda gets like feeling bad
That kinda loving
turns a man into a slave
that kinda loving
sends a man right to his grave
I go crazy baby, I go crazy
you turn it on
then you're gone
you drive me crazy for you
baby
what can I do honey
I feel like the colour blue
You're packing up your stuff
and talking
like it's tough and trying to tell
me that
it's time to go
but I know you ain't wearing
nothing
underneath that overcoat
and it's all show
That kinda loving
makes me wanna pull
down the shade
that kinda loving
now I'm never gonna be the
same
I'm losing my mind girl
cause I'm going crazy for you

ЗАБАВНИК

ЛУД

Знаш да ме возаш све време
вешта си у свим својим злим
триковима
изгледа да се чешће
надмудрујемо
но што водимо љубав
и изгледа да на уму увек
имаш
нешто сасвим другачије него ја
чујеш ли ме?

Кажеш, одлазиш возом у
пола осам
и да си се запутила у
Холивуд
девојко, то си ми већ толико
пута рекла
помало је без везе

Ова врста љубави
човека претвара у роба
ова врста љубави
човека шаље право у гроб
Лудим, драга, лудим
то само покренеш
а затим одеш
ћераш ме до лудила
и то због тебе драга
шта да урадим шећеру
осећам се као боја туге

Пакујеш своје ствари и
причаш
како је тешко и трудиш се да
ми кажеш
како је време да одеш
али знам да испод тог
мантила
не носиш ништа
и да је све само представа

Ова врста љубави
ме тера да спустим засторе
ова врста љубави
више никада нећу бити исти
Лудим девојко
и то због тебе

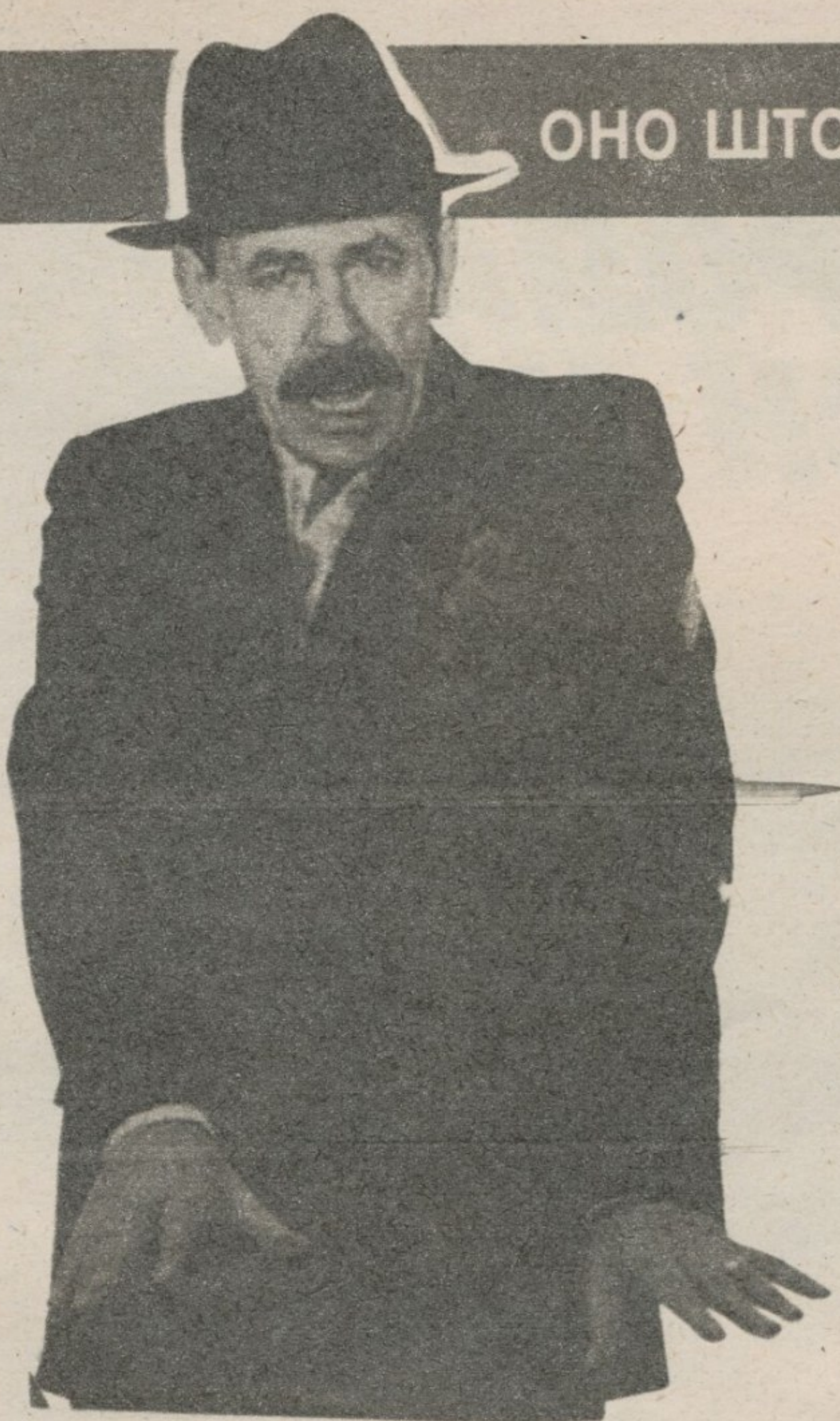
Текст и музика: Стивен Тајлер,
Џо Пери и Дезмонд Чајлд
Изводе: „Aerosmith“

СТАНДАРДНА ГРУПА

Последњих неколико сезона састав „Оасис“ важи за једну од најинтригантнијих нових група. Ево шта о сопственом, али и раду својих колега мисли лидер групе Лијам Галагер:

„Ценим групу 'Stone Roses'. Њихов нови албум је бољи од свега осталог што је објављено. Изузев наше плоче, наравно. Штета је што су направили паузу од пет година између две плоче. То је ипак много времена. Мада сада звуче другачије, мислим да они више не компонују песме. То је штета јер су заиста били добри у томе. Заволео сам их чим су се појавили, био сам њихов велики обожавалац. Али, ми смо сада бољи но што су они то икада били. 'Блур' је такође велика поп група. 'Girls and boys' је велика поп песма. Али они нису тако добри као ми. Прошле године њих су прогласили најбољом групом а то признање је требало ми да добијемо. Сви наши синглови били су високо на топ листама, распродали смо турнеју, наш албум је био на првом месту. Није важно, овог пута ћемо бити група године.

ОНО ШТО И ТАТЕ ВОЛЕ

Највећи европски хит у последње време је „Scatman“ коју изводи старији господин Скетмен Џон. Али, кренимо редом. „Скет“ је израз који се користи за певушење неке мелодије када се речи не знају баш најбоље. То раде и ваши очеви када су добро расположени. Џез музичари се већ деценијама баве таквим импровизацијама када желе да покажу своју способност вокалне шетње по скалама. А сада је скет главна тема по европским дискотекама. Наравно, постоји много разлога да се плује по овој песми. Сва је у понављањима, текст нема ама баш никакво значење и некако је, хм, испразна. Али у исто време је заразна, весела и довољно глупава да јој се не може одолети. Већина оних који су превише стари да схвате рећи ће „музика више није оно што је некада била“. Заиста није. Хвала богу. Сада стижу овакве ски-ба-боп-ба-доп-боп песме.

МИЛАДОЈКА УЖИВО

Словеначки састав „Miladojka Youneed“ је последњи пут гостовао у Београду 8. марта 1991. године и како је недавно изјавио њихов певач Мирослав Ловрић тај наступ им је остао у врло пријатној успомени. Јер њима контакт са публиком никада није био проблем. Својом енергичном свирком, која представља мешавину џеза, фанка и рока, увек су успевали да подигну публику на ноге. У међувремену су 1993. године објавили трећи студијски албум „Liberta Bloo“ а пре неколико месеци им је изашла и концертна плоча „Miladojka live“ снимљена током њиховог наступа у Порторожу јуна прошле године. Поред свирки по Словенији, често наступају и у Европи а крајем овог лета треба да обаве прве договоре за наступе у Америци. У своје концертне планове, како смо сазнали, укључили су и долазак у Београд.

Ми смо најбољи зато што смо стварни. У овом послу нисмо због шминке. Једноставно, свирамо наше песме, не глуматамо. Са нама је једноставно, оно што видиш то и добијеш. Зато је неопходно да у овим временима постоје независни бендови. Али ми то нисмо. Ми смо стандардан рок бенд.

Рођено у строгој тајности

ЈА ПРОДАЈЕМ БРАОН ЦВЕТЕ

Сваке године
патентира се
80–100 нових
ружа: после зе-
лене и руже без
трња на реду је
ружа која ће
мирисати на
брескву или до-
бри стари рум

Dahlia
Dandy
с чипкастим
белим
„оковратником“

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

Истраживачи су успели најзад да обоје у црно ову јагорчевину, али зато никако да добију плаву ружу и црвену перунику.

У част Линеовог ученика и следбеника шведског ботаничара Дала све георгине имају прво име *Dahlia*, али ево неких новина које су последњих година „конструисали“ генетичари: *Dahlia Jura* – полугеоргина, полукактус

Ружа са јаким мирисом аниса, браон лала или црна јагорчевина, нарциси с латицама као фронцлама – сваке године у лабораторијама широм света генетичким инжењерингом „конструирају“ се на хиљаде нових цветова за све захтевније и размаженије тржиште. Иза бескрајних експеримената, комбинација и сурове селекције крије се најубедљивији од свих мотива – огромна зарада!

Стрпљење, стрпљење и још много стрпљења

Да би се добио један од нестварно лепих цветова које видите на овим страницама, требало је да се 34 милиона биљака засеје, калем, селекционира, клонира. Не, то није претеривање. Доказ: за 250.000 будућих ружа које конкуришу за ново цвеће, а колико произведе једна цветна фирма средње величине, потребно је извести 150.000 ручних опрашивања и тако десет година да би се на крају дошло до 3–4 подврсте које ће, МОЖДА, постићи успех на тржишту! Ове цифре најбоље показују с каквим се тешкоћама срећу истраживачи, генетичари који се баве хортикултуром.

Слоновско стрпљење, неумољива међусобна конкуренција, главне су одлике њиховог посла. Плус стални страх да вам противници не украду „производ“.

Али, да би уопште могли да се баве стварањем „новог“ цвећа, они морају да буду суперстручњаци који савршено познају генетске и физиолошке особине постојећих подврста од којих се, као широке базе, креће у авантуру пуну неизвесности. Тек тако они могу да прорачунају какви ће се, евентуално, потомци добити контролисаним укрштањем. На површини која заузима хектаре и хектаре засеју се биљке, потенцијални „родитељи“, а истраживачи као пчеле ручно четкицом пажљиво преносе полен са једног цвета на тучак другог, тачније

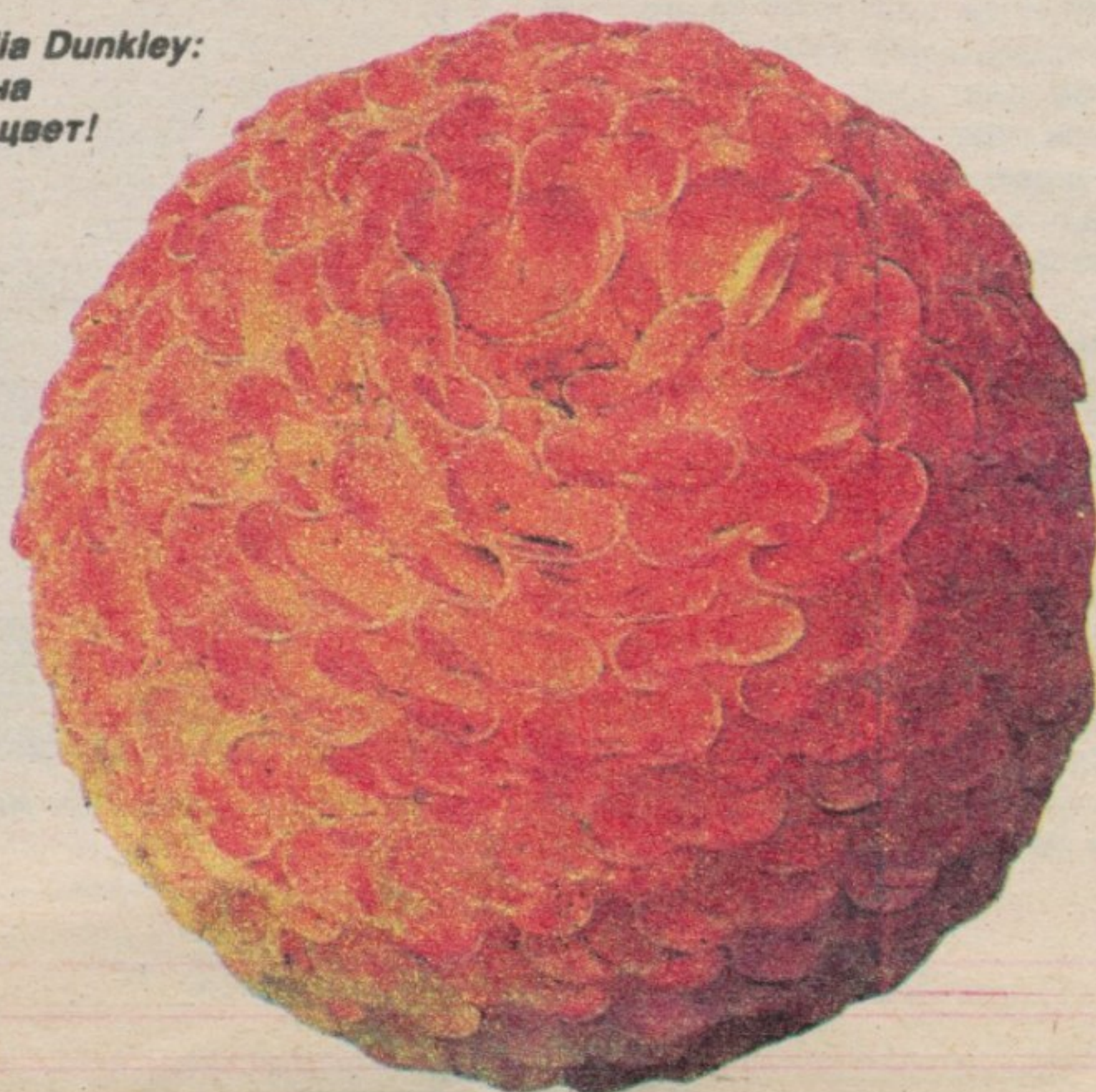
на његов горњи део – стубић (stylus). Резултати су, међутим, готово по правилу изненађујући: „деца“ немају увек очекиване особине. – То вам је исто као код људи – каже један од истраживача који већ петнаест година ради на гладиолама. Сва су браћа и сестре различити, неки више, а неки мање личе на родитеља. И зато, да би се повећале шансе и дошло до ретког бисера, треба повећати број потомака. Тамно, тамнобордо лала добијена је даљом селекцијом 200 потомака, а зелена ружа изабрана је између 10.000 „деце“! У просеку после прве селекције (боја и облик) само 2 одсто хибрида привуче пажњу истраживача док сви други бивају уништени!

Срећни кандидати после тога пролазе серију тестова, између осталог испитују се њихове особине цветања, отпорност на штеточине, погодност за механичко брање, издржљивост при складиштењу и превозу. Селекција, међутим, тек као да је почела...

Од 100.000 само 1 остаје у животу

Ботаничари често стварају ново цвеће тако што код хибрида истичу добре, или боље речено жељене особине. Број укрштања између „браће“ и „сестара“ је врло разли-

Dahlia Dunkley:
пуфна
или цвет!

чит. Али, увек се понавља исто: истраживачи „прочишћавају“ врсту, при том се одричући оног што им се свиђа, западајући и решавајући непрекидно све нове и нове дилеме. Тестирање уз селекцију потраје и по десетак година пре но што се одлучи која од добијених биљака по естетским и физиолошким критеријумима одговара циљу постављеном у почетку. У тој фази од 100.000 биљака преживљава једна! А онда се она умножава вегетативним путем (калемљењем, садни-

цама, културом из епрувете) а не полним размножавањем, све да би се избегао ризик од појаве нежељених особина.

Биљка се потом шаље на „пробни рад“ вртларима у експерименталним станицама које постоје у разним земљама да би се видело како ће се прилагодити танком слоју земљишта у Холандији или клими у Колумбији, да поменемо ове две земље које су највећи произвођачи цвећа у свету.

Ако успешно положи и овај испит, ново цвеће може да се представи стручњацима на међународним такмичењима као што је, рецимо, годишња изложба новитета почетком новембра у Алсмеру, Холандија. На овим конкурсима фирме добијају зелено светло могу ли патентирати свој „проналазак“. Јер, да би могло на тржиште, ново цвеће мора да добије „пасош“. Њега додељује Унија за заштиту биљних достигнућа која окупља 27 држава а седиште јој је у Женеви. Атестом фирма добија право да продаје ново цвеће. Она тада шаље своју биљку специјализованим баштованима који је даље умножавају (клонирају потпуно истоветне примерке) и даље продају другим баштованима

који се баве гајењем цвећа. Наравно, при том фирма добија свој гарантовани проценат, у Француској пет франака по продатој биљци. Али, то није крај. Ако се узме да сваки грм руже живи пет година и да сваке године да 20-25 цветова, фирма по сваком цвету добије додатних 4 сантима. Једна фирма средње величине, као што је „Мејан“, заради на тај начин 70 одсто свог дохотка или око 100 милиона франака годишње. Можете замислити колико се ту пара врти у целом свету кад се зна да свака трећа ружа која се прода на тржишту стиже из лабораторије!

Атест такође штити нови

ИНЕ РУЖЕ

„Бина Полобриџи-да“, „Елвис Присли“, „Кетрин Денев“ – то су само нека од имена из каталога с називима ружа. Али, зашто би се уопште нека ружа звала Стефани од Монака? Једноставно, купци воле да имају ружу која носи име познате личности, њиховог омиљеног глумца или певача. За произвођаче нема дилеме, то само побољшава продају. Многе јавне личности жарко би желеле да неки нови цвет носи њихово име, али правила избора су врло строга: ниједан политичар, ма како успешан, поготово ако је жив, нема право да нека нова хризантема или гладиола понесе његово име... Такође цвеће не сме да носи име алкохолног пића нити произвођача цигарета...

Пол Милитари са ружом која носи његово име

варијетет и од фалсификата и то следећих 20 година. Тешко оном баштовану који се усуди да копира патентирано цвеће без дозволе! – Ми имамо потпуно исти проблем као „Ролекс“ или „Лакост“ каже Серж Года, директор за развој у фирми „Мејан“. Да би изашли на крај с фалсификаторима, посебно задужени стручњаци Уније надзиру цвећарске радње и тезге и плене кријумчарену робу. Недавно је царинска служба, на основу пријаве „цветних инспектора“ из базе у Мароку, задржала авион са 25.000 струкова ружа које су спремане да оплавле тржиште. И док су у Европи имитације доста ретке, рачуна се да је у САД 10 одсто увезеног цвећа – фалсификат.

Тешко оном ко украде

Заједно са новим цвећем цвета и баштованска шпијунажа због чега се цвеће, које ћемо сутра куповати за рођендане, свадбе или мање веселе тренутке, до појаве на тржишту чува као државна тајна! И мада истраживачи раде на добро чуваним фармама, далеко од радозналих погледа, нико није сигуран од лопова: семе на необјашњив начин стиже у конкурентске стакленике, нестају планови за гајење in vitro (у епруветама)...

... Дозвола је добијена, цвет се појавио на тржишту где ће купци, често и не слутећи у каквим је мукама рођена нова лепотица, одлучити о њеној судбини. У просеку свака пета нова подврста направи каријеру што баш није претерано охрабрујуће за истраживаче који бде с љубављу над цветом и пуну деценију. Један од њих Жозеф Коа, после 30 година рада и 400.000 пројектованих гладиола, има само 9 патената. – То изгледа мало, али је у ствари много – каже он. Јер и један једини нови цвет који се добро прода може да финансира све оне који никад нису прешли праг лабораторије.

Стварање једног новог цвета кошта просечно милион франака, продаја може, као у случају нове руже „Леонида“ какао боје, да донесе преко два милиона франака годишње. Нажалост, каријера цвећа траје релативно кратко: десет година после увођења у цвећаре оно више не одушевљава купца и нестаје. Генетичари зато стално морају да се утркују у машти, креативности и стрпљењу ко ће смислити што лепши нови цвет, који, узгред речено све више личи на вештачки!

В. Милићевић

ЧУДО КОЈЕ НОСИ НАДУ

**За Индијанце
„чистог“ духа
долазак на свет
телета белог
бизона значи
нов, бољи живот а за оне који више воле
„ватрену водичу“ почетак
преиспитивања
недоличног понашања**

Када се пре неколико месеци пронео глас да је на једној фарми у држави Висконсин на свет дошло теле белог бизона, међу припадницима

северноамеричких индијанских племена завладало је велико узбуђење: како и, не би када се на његову појаву чека од 1959. када је у дубокој старости од 36 година угнуо последњи? Одушевљење два милиона Индијанаца и поистовећивање овог догађаја са чудом намећу питање зашто се појава једног телета, па макар оно било и бело, сматра нечим изузетним? Одговор је двојак: само рађање белог бизона спада у област чудеса јер је вероватноћа да се отели 1:6.000.000.000 то јесте много мања од могућности да се добије главна премија на лутрији! Са друге стране, појава четвороног Месије за сва племена значи поруку наде, предзнак да ће се у прерију вратити мир. Наравно, не у дословном смислу речи јер већ дуго црвенокошци и белци живе у миру једни поред других, без вилања пушкама и ратним секирама. Под миром се подразумева нешто друго – повратак

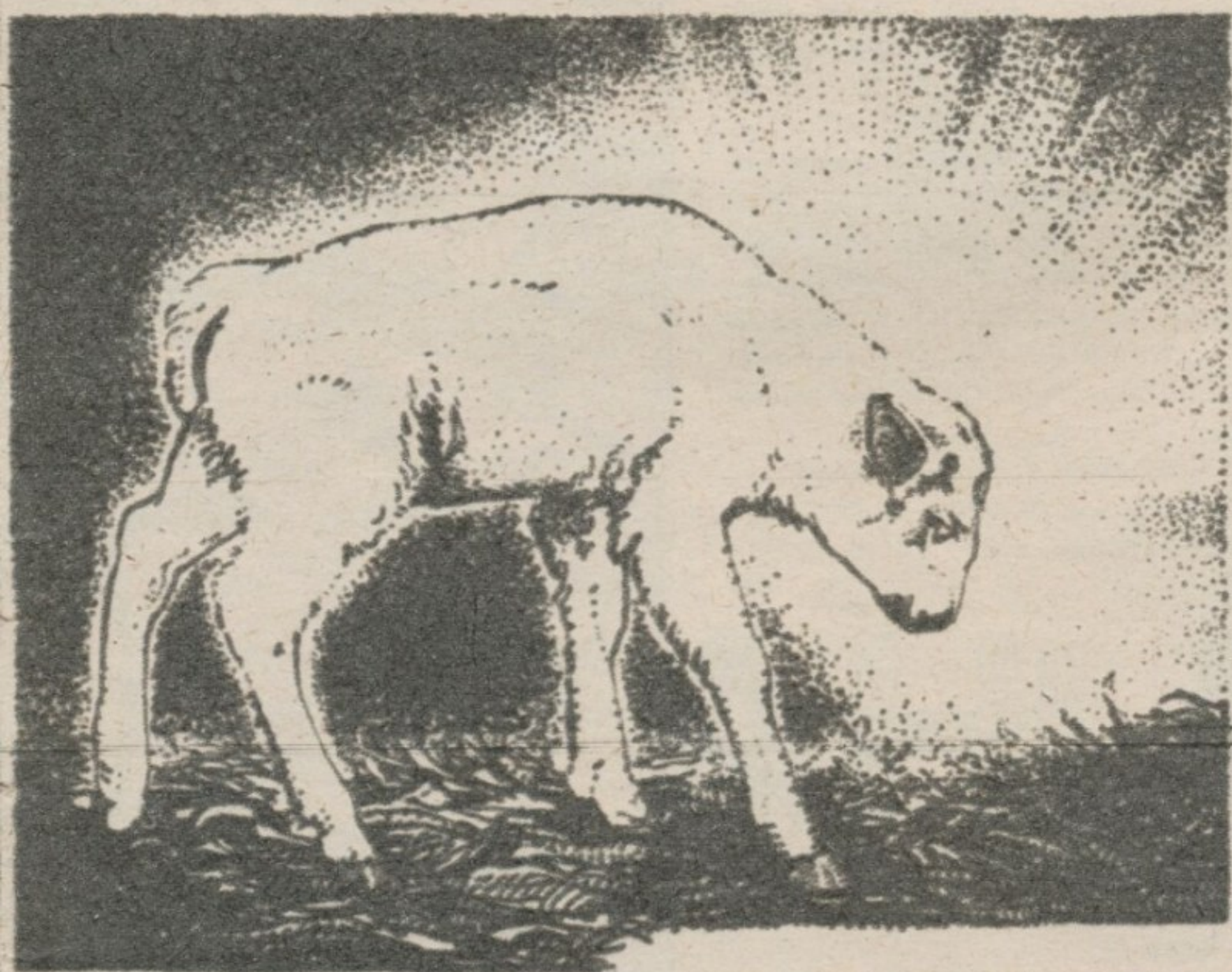
Нешто ново у свету познатих

ЗВЕЗДЕ СЕ С

Све је више редитеља, глумаца и певача који свој дом налазе у Републици Ирској. Највише се траже куће у близини Даблина...

Ову кућу у грофовији Килдер купио је Рон Вуд из „Ролингстонса“.

Илустрова Менад Пантис

традицији. Наиме, у међувремену, Индијанци су заборавили много од некадашњег начина живота: више не станују у вигвамима него кућама, не

јашу коње него возе аутомобиле, не размењују поруке димним сигнаlima него телефонима и телефаксима. То и није тако страшно, много горе је што је и њима, у резер-

ватима, новац постао бог као и белцима. Међутим, како по мишљењу Спајка Хенсона који издаје специјализовани часопис „Први Американци“, Индијанци никада нису били материјалисти, има наде да ће обновити старе вредности. Да његово мишљење није сасвим без основа, показује и чињеница да је велики број Сијукса, Лакота, Чејена, Врана и других племена пожурео на фарму брачног пара Хајдер у Рок Риверу да би лично поздравио „свето“ говече. Дешава се да се само током једног викенда појави и по 1.500 ходочасника.

Међу првима у Рок Ривер је стигао Коњ Који Гледа, врач племена Сијукса, и просто засуо даровима брачни пар Хајдер као да су они лично заслужни за појаву белог бизона. Зашто се, више од свих осталих Индијанаца, баш Коњ Који Гледа обрадовао принови у штали фармера из Рок Ривера? Разлог је врло једноставан: врач Сијукса је

чувар „луле мира“ коју је, како говори легенда, пре 19 генерација његовим прецима поверила „жена-бели бизон.“ Легенда потиче из племена Лакота, каже Џером Килемол, професор историје Индијанских племена на Универзитету Јужне Дакоте у Вермилиону, али су је Сијукси „присвојили.“ По њој, први бели бизон је била заправо млада жена која је једном ловцу предала „лулу седам тајних начела“ који обележавају седам етапа у животу сваког Индијанца.

За оне чији је дух „чист“ а под њима професор Килсмом не подразумева Индијанце који забаву траже у пићу или за коцкарским столом, долазак белог бизона је прави благослов. Осталима, месијанско говече је знак да треба да преиспитају своје мисли и понашање. У сваком случају, и једни и други могу да очекују нова времена: боља свакако од садашњих. Тако се бар тумачи предзнак.

ЕЛЕ У ИРСКУ

Многи од вас сигурно су гледали филм „Далеко и збогом“ са Томом Крузом и црвенкосом Никол Кидмен у коме они напуштају своју родну Ирску и одлазе, попут толиких других, у Америку да потраже срећу и дом. У животу се, међутим, догодило сасвим супротно: Том Круз и Никол Кидмен, управо после снимања овог филма крајем 1993. године, купили су кућу – у Ирској!

Пре њих то су учинили Харисон Форд, Кевин Костнер, Миа Фароу, па Џереми Ајронс, Боно из групе „U2“, Рон Вуд из „Ролингстонса“ и толики други. Брајен Фери још тражи, као и Џулија Робертс и низ других филмских и поп звезда. Ирски агенти који се баве прометом некретнина за ове клијенте имају и посебан надимак-шифру: зову их „Бел-Ер“.

Иако је све масовнија, ова појава и није нека нова мода. И раније је Ирска била и те како привлачна за чувене и богате уметнике, не само из света филма и естраде него и

за писце, композиторе, сликаре и вајаре. Смарагдно Острво, како се још назива Ирска, заиста је драгуљ нетакнуте и незагађене природе, али лепота није једини разлог што баш овај кутак света привлачи уметничке душе. Разлог је, у ствари, сасвим неуметнички и чисто практичан: такозвани креативни уметници овде су ослобођени плаћања пореза.

Звучи лако и једноставно, но, није баш сасвим тако. Да би уметник заиста био ослобођен плаћања пореза на приход од свог дела, његову уметничку вредност и његов допринос култури треба да оцени – стручна комисија пореских органа. Њу не задивљује популарност неке звезде, нити критике по новинама. Она ради свој посао, стручно и тихо, па се дешава и да уметникови захтеви око изузећа од пореза буду и одбијени. Наравно, рад и резултати комисије тајни су и поверљиви, тако да се у јавности не сазна да ли је неко лице са првих страна пало на овом испиту!

Кажу да уз лепоте природе и порески рај постоји и трећи

Том Круз, каквог га знамо из филма „Далеко и збогом“. У филму је напустио Ирску, у стварном животу се заљубио у њу.

И Миа Фароу се определила за овај део света после снимања филма „Удовичин врх“ лета 1994.

разлог што славни воле да живе у Ирској: нико их не зауставља на улици и осталим јавним местима, не вуче за рукав, не тражи аутограм, не вреба с фотоапаратом. Ирци су дискретни. Звезде међу њима могу да буду на миру!

Ипак, међу онима који овде још траже свој кров над главом највећи број звезда чини то под лажним именима,

односно – купују преко трећих особа. Јер ако агенти открију ко је купац, цена одједном вишеструко скаче. А последњих година, откако је број славних досељеника у Ирску порастао, некретнине су ионако већ поскупеле. Највише се, иначе, траже куће у ближој околини Даблина са ценом између 500 хиљада и милион фунти.

М. К.

Урчује
др Зоран Живковић

РИЧАРД ВИЛСОН

ОПРОШТАЈНА

ЗАБАВА

На коктелу, тај плави човек баш и није одударао од околине. Био је пристојно одевен – сако од твида, бела кошуља, одговарајућа кравата.

Без обзира што су на забави били људи махом беле пути, три Црица, Индус и један Јапанац нису деловали неуобичајено, напротив. Али, човек сасвим плаве коже ипак је привлачио пажњу.

Опроштајна забава била је, иначе, приређена у част Масјеа, уредника „Франс-Соара“. У апартаману који се налазио између Лексингтон и Парк Авеније окупило се стотинак људи.

Била је ту, између осталих, оперска дива по имену Сузи која је, што је гласније могла, разговарала с портиром захтевајући да јој што пре пошаљу њен „кадилак“ са шофером. После неколико отпеваних оперских арија очигледно је желела да брзо напусти ту гунгулу и оде кући.

Издвајала се и жена која је позирала разним сликарима. Гледајући њене заносне обличине које су се оцртавале у припијеној црној хаљини, Линдли је безуспешно покушавао да се сети њеног имена.

Јапанац се, уз извештачен осмех, клањао готово свима који би прошли поред њега. Уз све те различите ликове био је ту и тај Плавац.

Линдли је кренуо према шанку да узме још једно пиће и тај чудни чова нашао му се на путу. Пошто се није мицао и није проговарао ни речи, Линдли га је само питао да ли је све у реду. Незнанац је немо стајао и чврсто држао чашу у руци.

– Желите ли још леда у виски? Сад ћу вам донети – Линдли је пружио чашу бармену који је ставио лед. Додао је још мало пића и чашу додао Плавцу.

– Ви сте Масјеов пријатељ? – Линдли је, пошто-пото, желео да успостави везу са незнакомцем. Овај је климнуо главом, дигао чашу, али није испио ни гутљај.

– Хеј душо! – Линдли је чуо нечији прозукли глас иза леђа. Окренуо се и угледао лепотицу која је позирала и којој ни даље није могао да се сети имена. – Немој да побегнеш, важи?

– Мала, видимо се касније! – Линдли се нашао у недоумици. Да ли да се придружи лепотици или да настави разговор с незнакомцем? Радозналост је превагнула у корист Плавца.

– Сад тек схватам да се нас двојица нисмо ни упознали – Линдли је имао осећај да плави чова разуме енглески али да не зна да га говори. Али, сигурно је могао да каже бар своје име. – Можда сам пречуо, али нисам сигуран да сте ми рекли како се зове?

Плавац је окретао чашу у руци и звецкао коцкицама леда. Линдлију се чинило да га овај уопште не примећује. Гледао је некуда испред себе, у празно.

Наоми – Линдли се напокон сетио имена лепотице, модела – поново је прошла тик крај њега. У две речи са-

секла је неког новинара „Ројтера“ који је очигледно покушао да је одвуче у неки скривени кутак апартамана.

– Имаш цигарету? – питала је Линдлија наизглед незаинтересовано. Онда га је, као да је то најприроднија ствар на свету, дохватила за мишицу и одвукла од Плавца.

– Да ли ти можда знаш ко је овај чудак? – питао је Наоми испут. Она је слегла раменима више да би истегла рамена и још боље показала груди. Замолвила је Линдлија да седне у фотељу и сачека је, брзо ће се вратити.

– Радите у шоу-бизнису? – Линдли се поново нашао поред Плавца. Пало му је на па-

мет да незнанац можда ради као шминкер што је, и Линдли је тога био свестан, мало теже јер је чова очигледно био „природно“ плаве боје коже. Видело се то и по шакама које су извиривале испод сакџа, али и по плавој боји косе. Кад је Линдли обратио пажњу и на Плавчеве уши, потпуно се збунио. Биле су зашиљене на врховима, а ресице су биле јаркоружичасте.

– Где си, новинарчино? – Масје је прокрчио пут до Линдлија и срдечно га загрлио.

– О, како си? Жалиш што одлазиш? – Линдли је питао не очекујући одговор. Молим те, упознај ме са твојим другом! – једино му је било важно да сазна ко је незнанац.

– Мој друг?! – изненадио се Масје. Окренуо се према Плавцу, одмерио га равнодушно и рекао. – Хелоу, Мон ами! Све у реду? Збринут си пићем и храном? – ни не сачекавши одговор окренуо се и пришао новинару Би-Би-Сија.

Плави човек дигао је чашу, као у знак здравице, и даље не гледајући ама баш никога.

Линдли је приметио још нешто неуобичајено. Зуби тог чудака нису имали размак, као код осталих људи, били су збијени у низу, као папци неких преживара.

– Зар стварно не знаш како се зове? – Линдли је угледао Масјеа крај бара и поново навалио да му одговори ко је незнанац. Ипак је он био до-

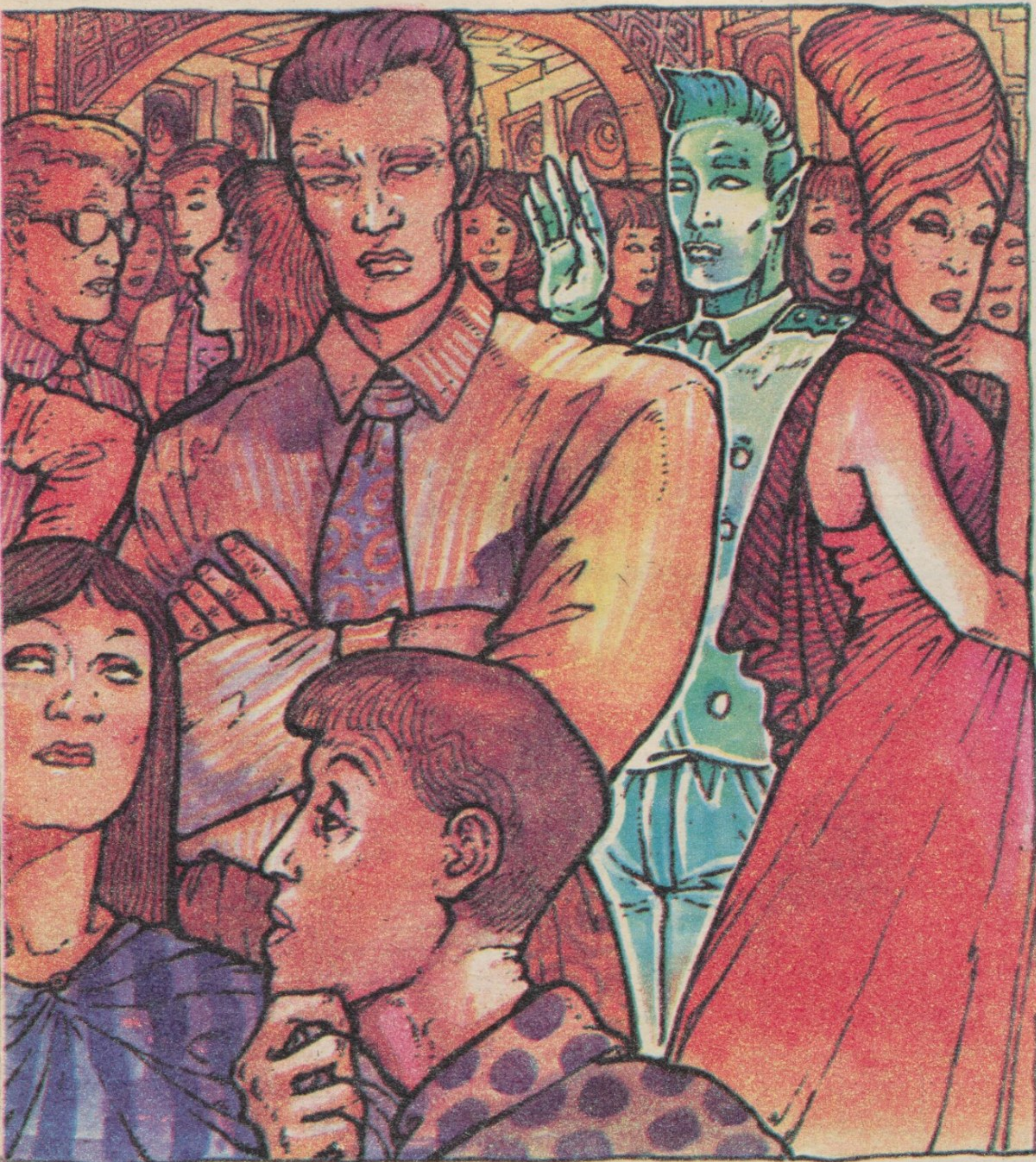

маћин, требало је да зна кога је све позвао. – Одакле долази? Из које земље? Зар не зна да говори?

– Не толико леда, молим вас! – Масје је разговарао са барменом. Лењо се окренуо и погледао Линдлија, као да га је тог часа први пут угледао. – Мислиш на оног плавог чову? Немам појма. Ваљда је сам дошао, непозван. Знаш већ како људи воле да упадају на туђе журке.

– Наоми се распитивала за тебе, Линдли – држећи чашу у руци, Масје је поново кренуо да се с неким поздрави. – Стари, да знаш да сам љубоморан. Волео бих да је бацила око на мене – рекао је гласом који није одавао никакво узбуђење.

– Немој да ми замериш, али мораћу ускоро да кренем – Линдли се поново обратио

Плавцу. — Не бих волео да будем груб, али одговори ми макар на само једно питање, хоћеш ли?

Овај се насмејао поново откривајући своје чудне зубе. Клигнуо је главом, али опет ништа није рекао. Само је померио ушима горе-доле. Линдли је видео да му из ушних шкољки вире длаке које су, онако усправне, више личиле на жице. Можда су то неке антене?

— Немој да ми се смејеш, али не могу да издржим и не питам те. Да ли си ти уопште са ове планете?

И даље се осмехујући Плавац је погледао у сат на руци, на који је трудећи се да не буде непристојан, и Линдли бацио поглед. Није баш могао да се закуне, али био је готово сигуран да је на бројчанику било више од 12 бројева.

Можда 24? Или више? Није добро видео, али могао је да се закуне да се не ради о обичном сату.

Плавац се ненадано окренуо у месту, нашао прву столицу, привукао је и попео се на њу. Једну руку дигао је до висине рамена, а другу, укоченог кажипрста, испружио испред себе.

Људи око Плавца полако су се ућуткали и окренули се значајно га гледајући. У соби је завладао мук.

Тај чудни човек, и даље не гледајући ама баш никога у соби, усмерио је поглед према зиду испред себе. Погледа закованог у нешто што је само он могао да препозна, стајао је тако неколико тренутака. Потом је обе руке дигао у ваздух и остао тако да стоји на столици која се клатила.

Линдли је осетио да га је

неко куцнуо по рамену. Била је то Наоми.

— Опет ја! — гледала је Линдлија заводнички. — Како би било да киднемо са ове досадне забаве?

— Пссст... — ућуткивао ју је. — Зар не видиш да ће овај Плавац коначно проговорити!?

— Неће! А и кад би проговорио, зар би то имало било каквог значаја? — Наоми се није ни осврнула да погледа тог незнанца који је и даље сасвим укочен, стајао на столици. — Идемо одавде, већ ме боли глава од оволиког дима!

— Мора нешто да каже — Линдли није одустајао. — Са чекај још трен!

А плави чова? И даље је, подигнутих руку, стајао на столици погледа прикованог за зид. Развукао је лице у ос-

мех, као и пре, али није пуштао ни гласа.

Присутни у соби гледали су незнанца, са све мање занимања, очигледно без имало жеље да сазнају о коме се ргди. У просторији се опет чуо уобичајени жамор.

— Стварно мислиш да неће ништа рећи? — Линдли се коначно окренуо према Наоми.

— Па, рекла сам ти већ! Никад ништа не изговори!

— То кажеш са таквом сигурношћу као да си га негде већ видела?

— Наравно да јесам. Постао је неизбежан гост на свим пријемима.

— Али, ја га до сада нисам сретао! — рекао је Линдли.

— Очигледно посећујемо различите забаве — Наоми се смешкала тајанствено. Боље би било да се држиш мене — гледала је Линдлија изазивачки — биће ти лепше и узбудљивије. Човек је лудак, зар ти то није било одмах јасно?

— Нисам сигуран да си у праву, Наоми. Чини ми се да он успоставља везу на нама несхватљив начин, да жели нешто да нам каже, али ми смо постали сувише равнодушни на све што се око нас догађа. Могао бих чак да се закунем да је он — ванземаљац!

— Да, да — Наоми је одмахнула руком очигледно не желећи да се са Линдлијем упушта у расправу. С њим је тог тренутка имала сасвим друге планове. — Ове наше забаве крцате су ванземаљцима, како да не, душо! — помиловала га је по образу као да је дете.

— Наоми, да ли си чула шта сам ти рекао? Ја заиста мислим да је он ванземаљац. Особа која није са ове планете!

— Драги, много гледаш научнофантастичне филмове — поново га је ухватила за мишицу и почела да га вуче према излазу. — Мислиш ли читаво вече да проведеш с тим твојим И-Тијем или ипак идеш са мном?

Линдли се нећкао неколико секунди. Поново је погледао у правцу плавог човека који је и даље стајао на столици. Нико на њега није обраћао пажњу. — Можда си ти ипак у праву. Од овог чудака ионако нема никакве вајде!

Чврсто припијен уз Наоми, Линдли се тешио. Мора да у вези с тим Плавцем и нема никакве приче. Уосталом, умиривао је савест, ако се и ради о нечем неуобичајеном, то би већ јавиле све светске агенције. Па није он једини, толико је новинара на овој забави.

Можда би и остао да је у питању била девојка плаве коже!

В.С.

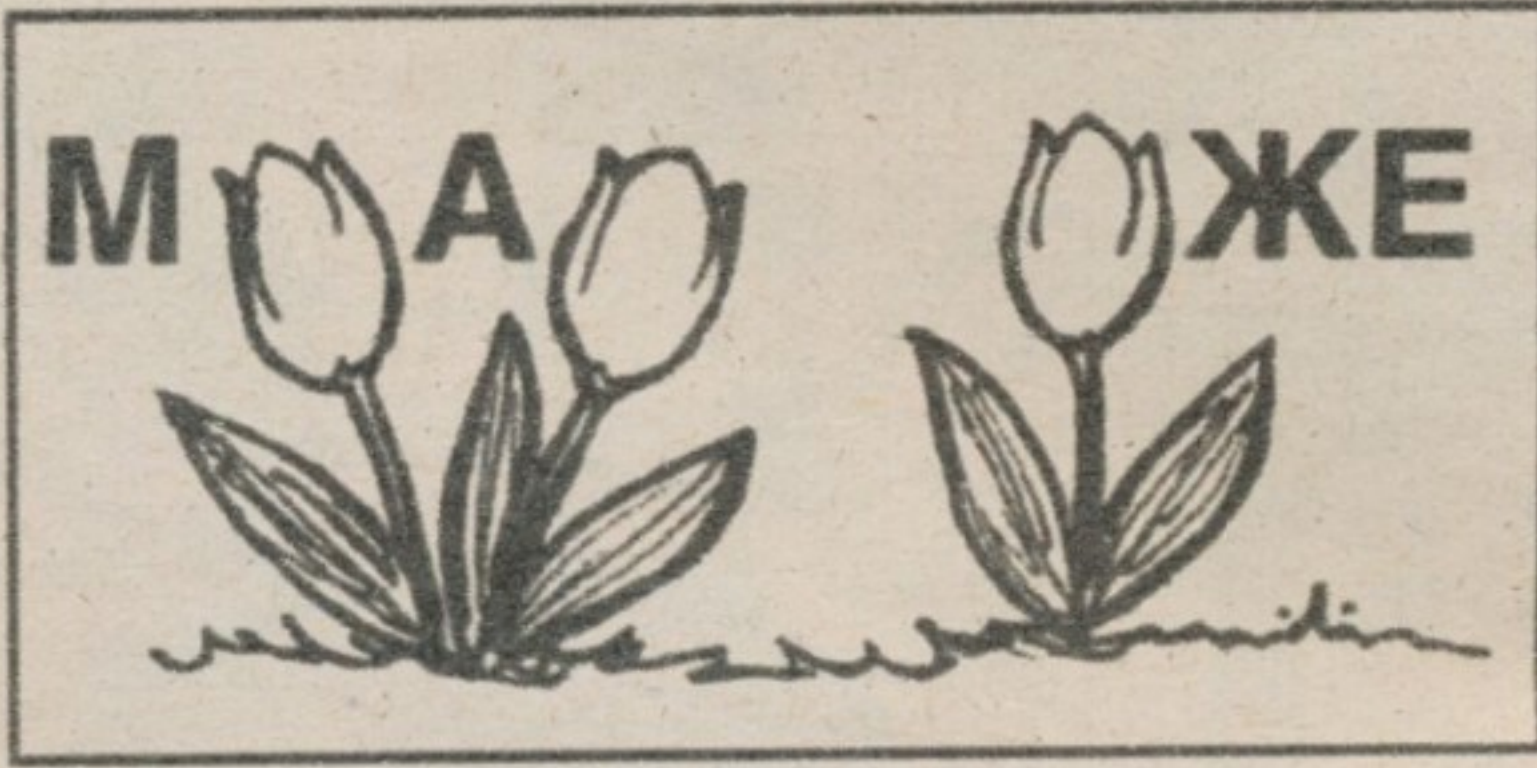
АУТОР: ВЕТЕРАН	КОМПО- ЗИТОР СА СЛИКЕ	ЗАМО- РЕНИ	РАСПРА- ВА
ГЛУМИЦА НАТАЛИ	V	V	D
ЈЕДИНИЦА ЕЛЕКТР. ОТПОРА (мн.)	O	M	I
СЕВЕРНИ ЈЕЛЕН, СОБ	L	O	S
КОВРЦА КОСЕ (покр.)	F	R	E
АФРИЧКИ ПАПКАР	G	N	U

ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВНИК	ЛАТИНСКО МУШКО ИМЕ, ТИТУС	ПРИЛА- ГОДИТИ	РЕКА У НЕМАЧ- КОЈ	ГЛУМИЦА НУМА- НАГИТ	ПОВИШЕН ТОН "А"	АЛТ
ГОСПО- ДАР ДУНГЛЕ	ТА	РЕ	А	Н	ИТАЛИЈА ОСНИВАЧ МОДЕРНЕ ТУРСКЕ, КЕМАЛ	И
ПРЕДМЕТ СЛЕПОГ ОБОЖА- ВАЊА	И	ДО	О	Л	ЛУГ ГЛУМИЦА САБЉИТ	ГА
СТРУЧ- ЊАК (фиг.)	ТА	ТА	МА	МА	ТА	А
СКРАЂЕ- НИЦА ЗА ПАРУ	ПОРТУГАЛ ЖИТЕЉ ОРА- ХОВЦА	Р	МРАК БОРИ- ЛИШТЕ РВАЧА	ТА	МА	ЛУКА У КОРИНТУ У ГРЧКОЈ
ТРАЈАТИ ДУЖЕ ВРЕМЕ ГЛ. КРИ- СТОФЕР	Р	И	В	НАЈЈАЧА БОЈА У КАРТАМА ГРЧКО БО- ЖАНСТВО	А	ДУТ
ГРАДУ ФРАН- ЦУСКОЈ	А	РА	А	С	ХЕРЦЕ- ГОВЦИ БИЗМУТ	Е
ВИКА, ГАЛАМА	А	А	ЛА	В	У	КА
УПАЛА УВА	О	Т	И	Т	И	С
ГРАДУ ФРАН- ЦУСКОЈ	В	И	Ѕ	И	МЕЋ. ОЛИМ. КОМИТЕТ РЕЧНА РИБА	МОК
ЧЕЛИК	Е	КРАТКО ТРЧАЊЕ (мн.) ОЗЛЕДЕ	Т	Р	КО	В
ШАРЕНИ ПАПАГА- ЈИ	А	Р	Е	КИСЕ- ЛИНА (лат.) РЕКА У НИГЕРИЈИ	А	СИ
ПРЕДЛОГ ЦЕЛЗИЈУС	Н	А	ШТАМ- ПАРСКА ГРЕШКА АРГОН	Е	РА	ТА
РУДА ЖИВЕ РАСПЛОД- НИ ВЕПАР	Н	Е	РА	С	ТА	НАЈ- ЧЕШЋИ ВЕЗНИК

ТАЈАНСТВЕНИ ЦРТЕЖ

РЕБУС (4,4,4)

ДОЖИНО УКРШТЕНИЦА

"Плочике" са словима и црним пољима рас-
поредите у лик тако да добијете исправну
укрштеницу. У смеру стрелица добићете
имена и презимена глумица са слика.

ТУР	И	К	З	РА	НА
А	ТО	Д	О	С	О
ВА	Р	Е	Ј	В	А
Е	МА	Т	А	У	МА
ТА	Н	И	В	С	АН
Е	Л	Ч	С	А	З
ПА	Д	М	А	Н	Е
А	РО	Р	КА	И	А
Ј	ЕР	В	Н	Ј	Р

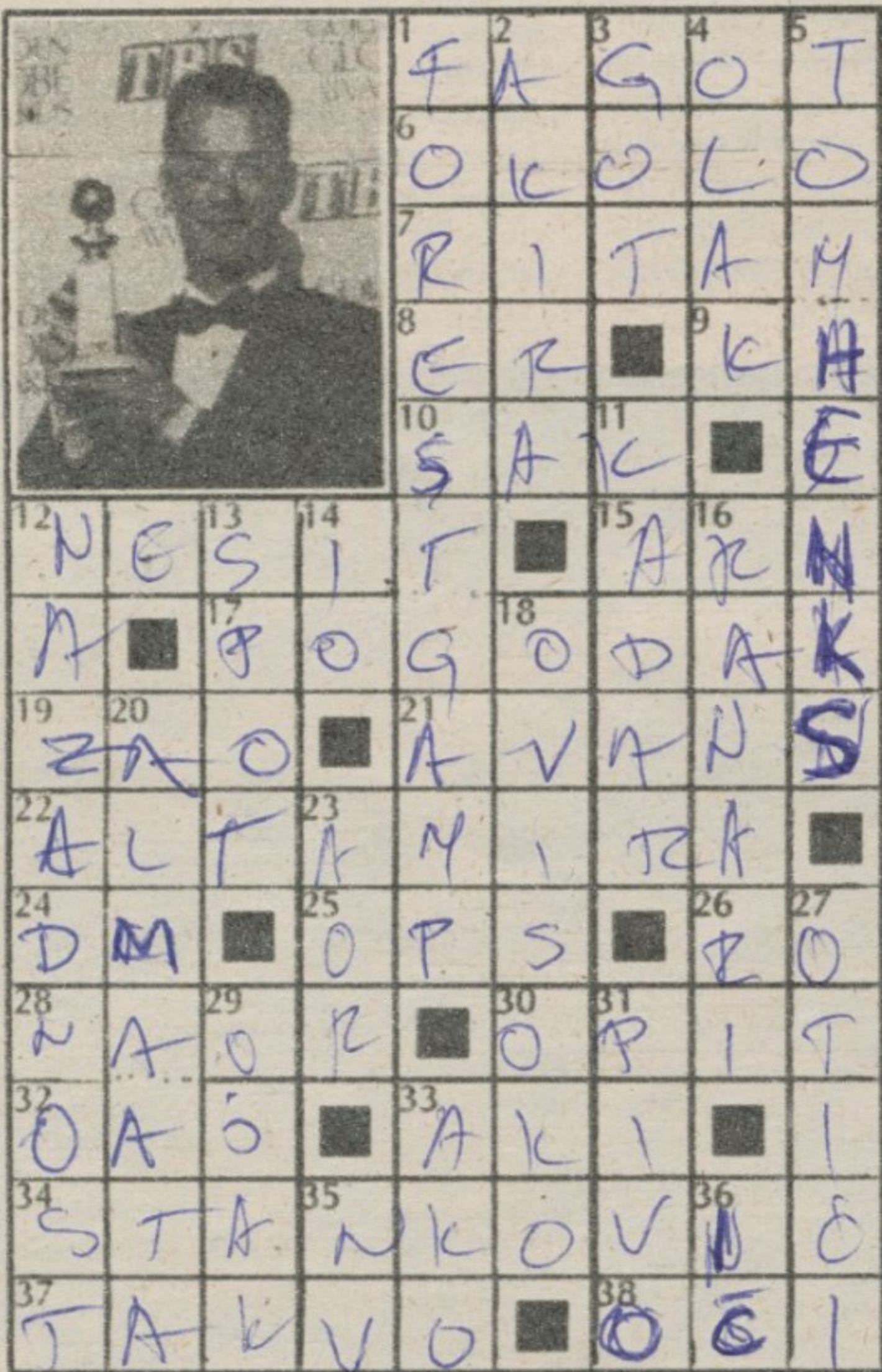

У	МА	ТУ	Р	М	А	Н
С	А	НА	ТО	Р	КА	
Т	РА	ВА	Р	В	Н	
А	ЛО	НА	РА	Д		
ЛО	КО	ТА	РО			
И	Н	СА	К	Л	ЕР	
Т	А	З	А	Е	Л	
И	В	Е	А	К	И	
СА	З	СО	Л	О	Р	
Е	Т	НИ	К	Е	А	
РА	ДО	СТ	А	Н		
РА	К	Е	Л	В	Е	Л

УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Дувачки музички инструмент; 6. Уокло; 7. Правилност у измењивању, хармонија; 8. Символ ербијума; 9. Упишите: К.Х.; 10. Врста рибарске мреже; 12. Гем, пеликан; 15. Син принца Валијанта; 17. Успешан покушај гађања; 18. Олак, лош; 21. Предујам; 22. Пећина у Шпанији; 24. Дециметар (скр.); 25. Римска богиња плодности, Опа; 26. Грчко слово; 28. Брег код орања; 30. Експеримент; 32. Организација Афричког Јединства (скр.); 33. Дрво за бродоградњу; 34. Наш писац, Бора; 37. Као то, таквих особина; 38. Органи чула вида.

УСПРАВНО: 1. Филм глумца са слике ("Оскар 95."); 2. Име редитеља Куросаве; 3. Припадник германског племена; 4. Прилично лак; 5. Име и презиме глумца са слике ("Оскар 95."); 11. Засебан снимак на филму; 12. Ретроградност; 13. Кратка рекламна емисија; 14. Извршни одбор; 16. Видари рана; 18. Прилично високо; 20. Главни град Казахстана; 23. Аорист (скр.); 27. Напустити неко место; 29. Прилично јак; 31. Врста пића; 33. Погодбени везник; 35. Два сугласника; 36. Ништа.

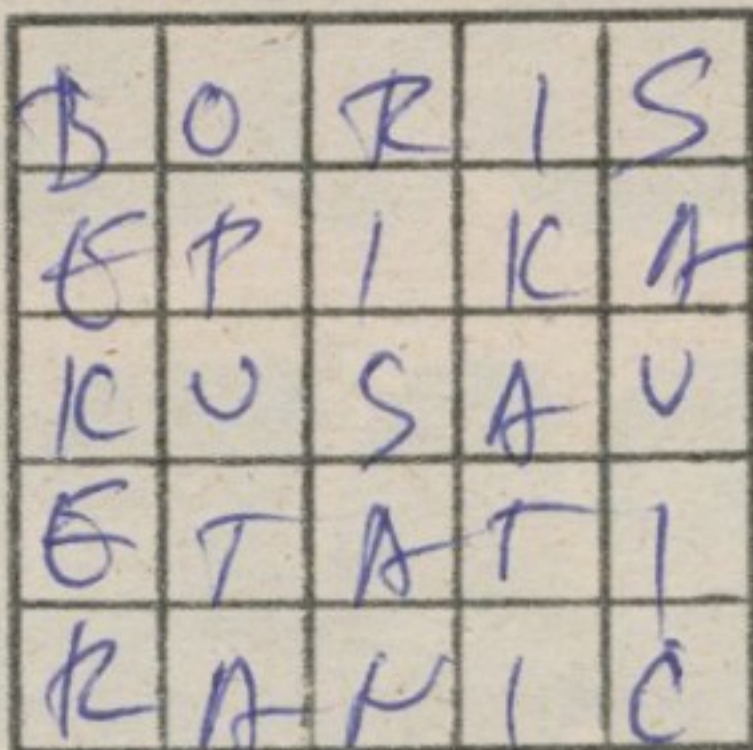

Спојите пар

1. Бафинова земља	а. Грчка
2. Корзика	б. Шпанија
3. Ибиса	в. Русија
4. Суматра	г. Танзанија
5. Еубеја	д. Италија
6. Сахалин	е. Канада
7. Минданао	ж. Аустралија
8. Тасманија	з. Француска
9. Сардинија	и. Индонезија
10. Занзибар	и. Филипини

Решења се налазе на страницама "Мале поште"

Мини мозаик

Име и презиме тенисера са слике комбинујте са речима из пописа тако да добијете исправну укрштеницу.

ЕПИКА, ЕТАТИ, ИКАТИ, КУСАВ, ОПУТА, РАНИЋ, РИСАН, САВИЋ.

Хомоним

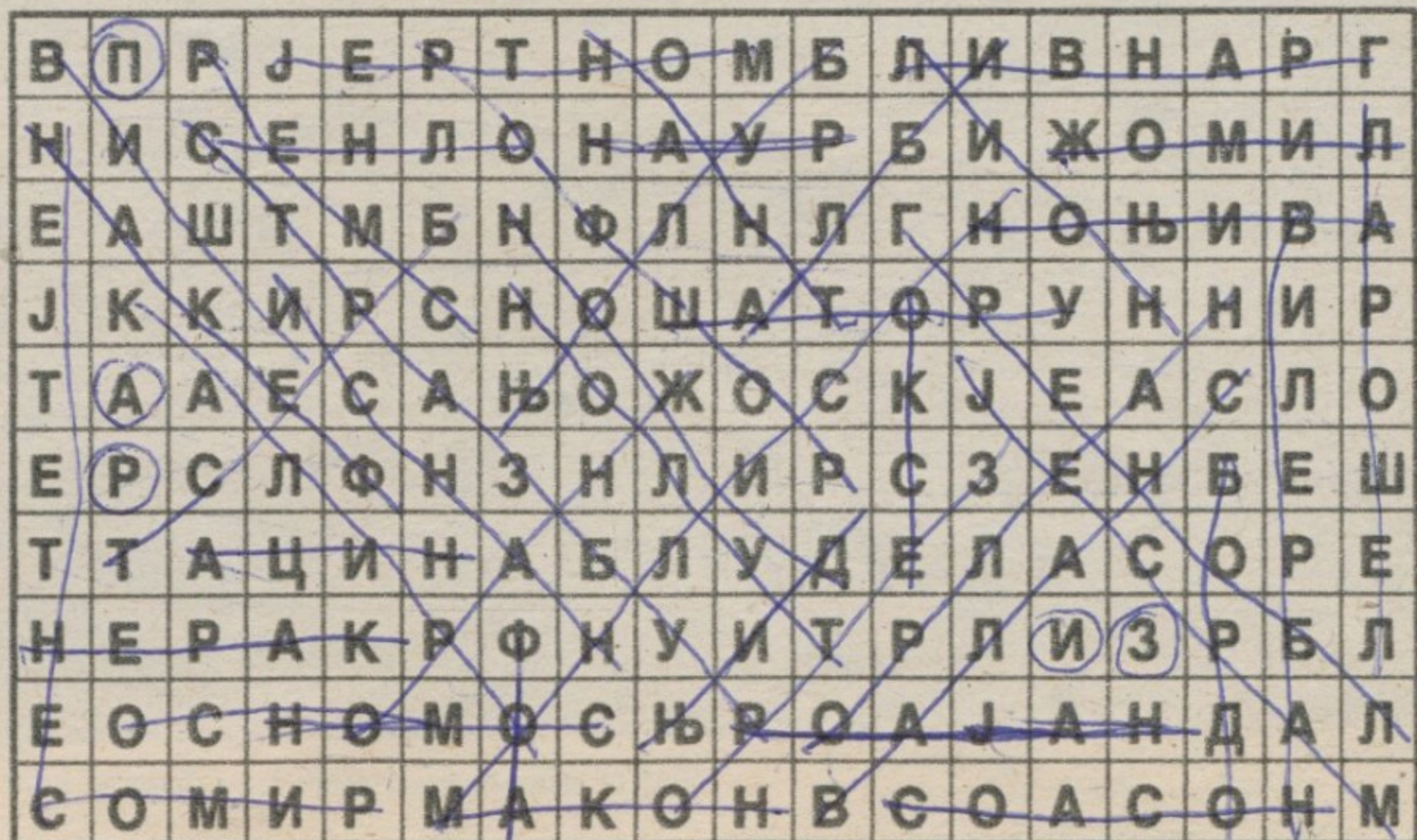
Део главе
руком дирам
и инструменти
овај свирам.

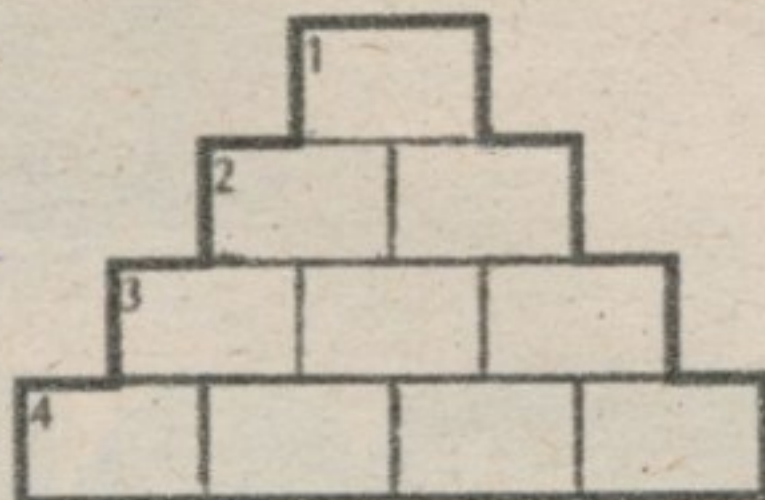
ОСМОСМЕРКЕ

Када у пику осмосмерке пронађете 43 француска града са пописа, остаће вам пет неискоришћених слова која читана редом дају коначно решење – град са слике.

АВИЊОН, АЛБИ, БОРДО, БРЕСТ, БУЛОЊ, ВАЛАНС, ВИЛЕРБАН, ВИШИ, ГРАНВИЛ, ГРЕНОБЛ, ДИЖОН, ДИЊ, ЛА РОШЕЛ, ЛИМОЖ, ЛИОН, МАКОН, МАРСЕЈ, МОНЛИСОН, МОНТРЕЈ, МОНПО, НАНСИ, НАНТ, НЕРАК, НИЦА, ОКСЕР, ОРАНЖ, ОРИЛАК, ОРЛЕАН, ОРТЕЗ, РЕМС, РОА-ЖАН, РОШФОР, РУАН, СЕН-ЛО, СЕНТ-ЕТЈЕН, СОАСОН, СОМИР, СОМОН, СТРАСБУР, ТУЛОН, ФЕКАН, ФФА, ШАТОРУ.

СЛоговна пирамида

1. Према; 2. Част, понос; 3. У народној изреци он те тужи, он ти суди; 4. Јадање, тужбалица.

АНАГРАМЧИК

Кроб над глабом
обих дана
тражио сам
на сто СТРАНА.

Чаура

Овде нису
посла чиста:
сакриле се
у штедњаку
ситне рупе
с биљног листа.

АНАГРАМ

АНТИМОНОТОН

ИЗБАЦИ УЉЕЗА

ЖИВОТ У БОЈИ

ПОЈЕДИ МЕ, ОТРОВАЋЕШ СЕ!

Зашто неке рибе, инсекти, птице и гмизавци носе „одело” јарких боја? После дугог посматрања стручњаци су дошли до неких објашњења

Према људском роду природа се понела прилично маћехински. Дала нам је само меланин, пигмент чији распон боја иде од беж, преко мрке до црне. Можда баш због тога са много зависти гледамо блештаве вишебојне огртаче којима су заогрунати инсекти, рибе или тропске птице.

У свету живих бића постоји прави урнебес боја. А тим фантастичним хроматским алфабетом животиње се служе да би одржавале везу међу собом. Оне шаљу врло прецизне поруке различитих значења, од претњи до љубавног

зова, од позива на опасност до мимикрије.

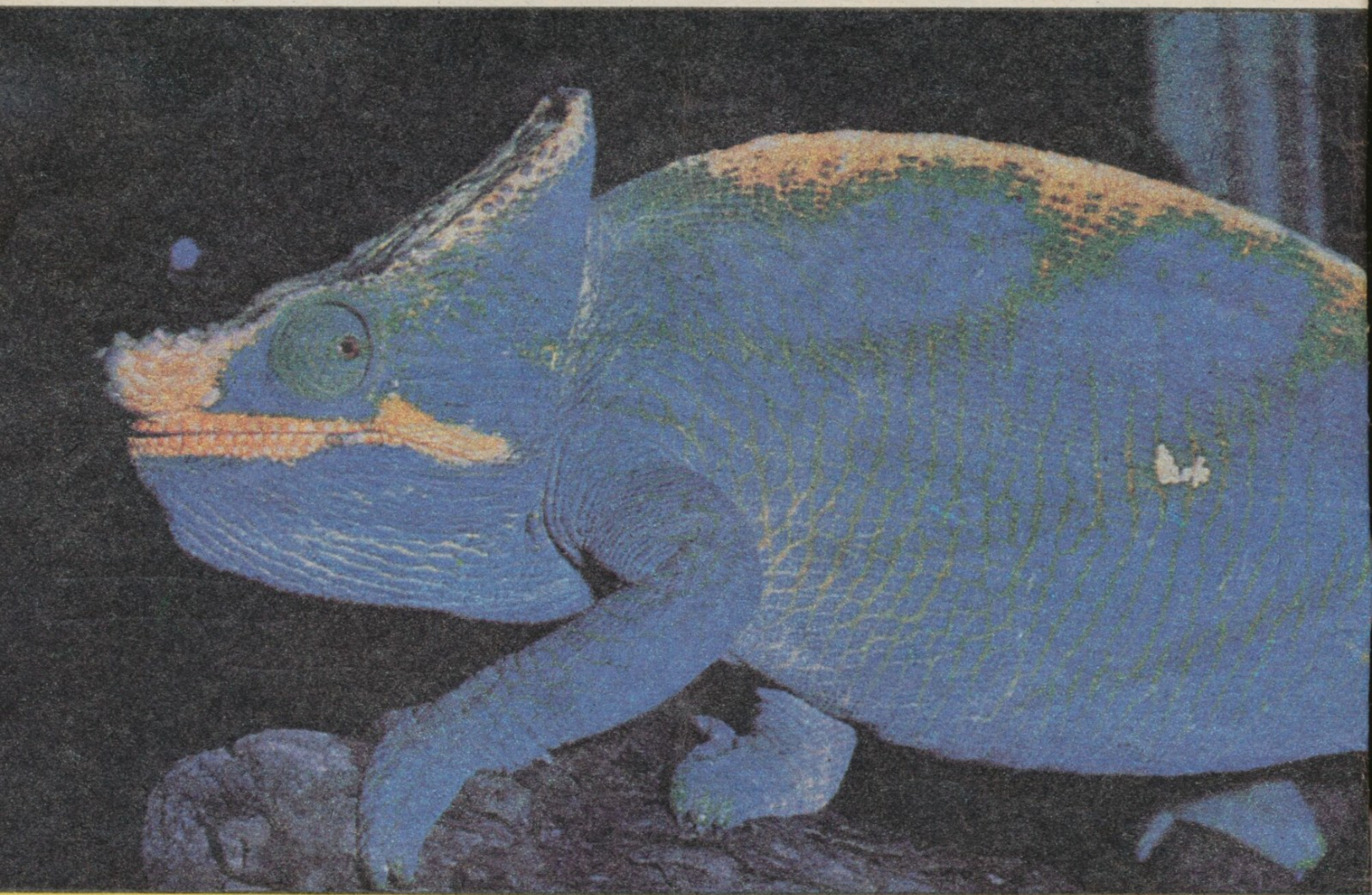
Међу птицама су обично мужјаци ти који се размећу шареним перјем. Женке, које имају врло важан задатак полагања јаја и чувања гнезда, не треба много да се истичу. Зато и имају перје неупадљивих боја, у складу са околином, како би их непријатељ што теже уочио. Мужјаци, да би били што привлачнији женском полу, стално носе свадбено одело у јарким бојама, наkostenе кресте, реп и остало перје, улажући велики труд у своју заводничку игру.

Мужјак *Paradisea rudolphi*, једне од 42 врсте аустралиј-

ских рајских птица, качи се о гране дрвећа главом окренутом надолу, а затим своје љубавничке намере саопштава жустро машући крилима са дивним плаво-розе-црно-зеленим перјем, тако да под сунчевим зрацима све те боје попримају невероватне одблеске. Паун, међутим, не мора да изводи толико акробација. Довољно му је да рашири ону огромну лепезу од репа са безброј шарених „очију”.

Оптичка варка

У природи постоји велика гама плавих боја, од најсвет-

Прави шампион у мењању боја је он – камелеон

Упадљива
зелена
на малој
змији
значи
— опасност

Група
папагаја
показује
своју
лепоту

Мала жаба,
а прави
мамац
за инсекте
којима
се храни.

лије до најтамније. Али, налазимо се у свету оптичких варки! Када се дивимо једном од оних малих лептира са крилима металноплаве боје, раскошним небоплавим крилима креје или тегет детаљима на риби-папагају, ми у ствари видимо боју која не постоји. Те плаве боје нису ништа друго до резултат разлагања и укрштања светлости када дође у додир са безбројним микроскопски ситним плочицама које покривају крила лептира, са ткивом из перја птица (које има призматичну грађу) или са крљушти риба. Без тих материја које „лове“ светлост

приморавајући је да се боји у плаво, крила лептира, креје или крљушти рибе-папагаја били би потпуно безбојни.

Иста ствар догађа се и са белом бојом. Код многих лептирова бела боја је последица једне физичке појаве — одбијања светлости од сложеног сплета удубљења и испупчења микроскопских плочица којима су превучена крила.

Чак и у нашој коси или белом крзну животиња та белина је одраз безбројних мехурића ваздуха који су у њима. Реч је, дакле, и кад говоримо о плавој и, у неким случајевима, о белој боји, о нечему

што се стручно назива „структуралним бојама“. За разлику од њих, жута, црвена, смеђа или црна присутне су захваљујући пигментима.

Фантастичне игре

Толико је и таквих могућности игре ова два чиниоца — физичког (игра светлости) и хемијског (пигменти) да се само тако може објаснити невероватна палета боја којом су накићене животиње на нашој планети, од тврдокрилаца до риба из коралних мора, од камелеона до колибрија, од жабе кречетуше до папагаја. Боја увек има нарочито значење у животињском свету. Жута, на пример, често значи претњу или означава опасност. Само се сетите жуто-црних пруга код оса, жутих

чи опасност, као семафор на раскрсницама. Тако шарене тропске жабе из врсте *Fillobates bicolor*, на којима преовладава јаркоцрвена боја, као да кажу грабљивцима: „Само пробај! Ако ме поједеш, отроваћеш се!“ И стварно, у поткожним жлездама оне имају врло јак отров.

Међутим, црвена боја значи и снажан љубавни поклич. Када се удвара женки, ној црвени као неки школарац. Нарочито му букте врат и ноге, што је сигуран позив на љубав. Мужјаци пеликана, великих птица које језде над морима, служе се другим љубавним триком — надувавају кесу која им виси на грлу. Тај велики, црвени балон шаље непогрешиву поруку: „Тражим женку“, а њу женке истог тренутка примете.

Заљубљени пар папагаја

прстенова на гусеници и другим инсектима. Непажљиви нападач загризе их само једном, онда их испљуне и од тада добро води рачуна да не понови слично, ружно искуство.

Црвена претња

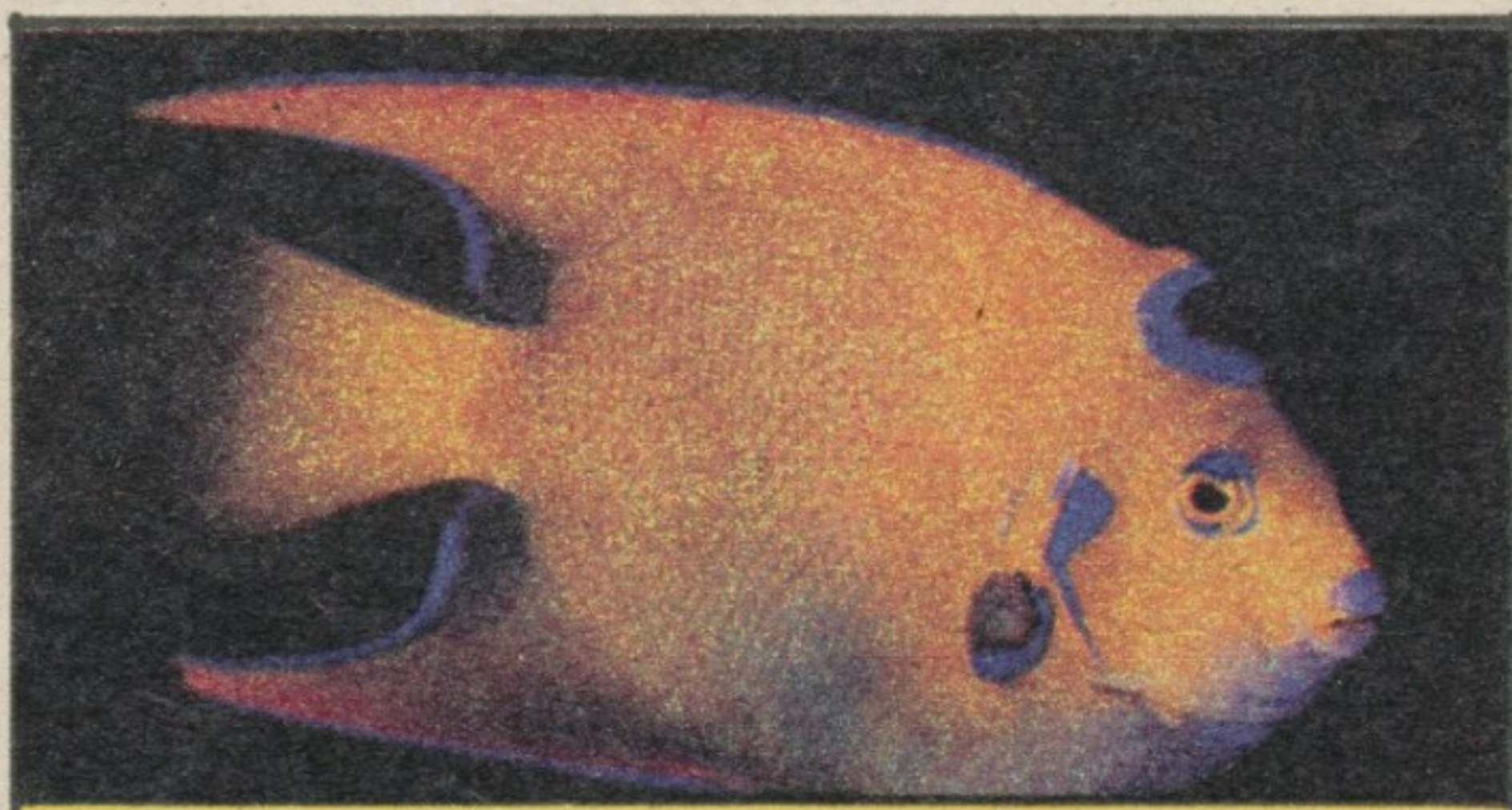
Бојама је пребогат и свет риба, нарочито оних које живе уз коралне гребене. У тако пренасељеном станишту веома је важно истицати се да би се дошло до пара (мужјака или женке). Због тога су многе врсте обојене у раскошно жуто, са непоновљивим дезенима на крљушти. Чудно, али тако јарке боје значајне су и за боље сакривање у животној околини која је и иначе јарко обојена а коју чине разнобојни корали, сунђери и анемоне.

И црвена боја може да зна-

Кад је реч о црвеној боји, и женке воле да се оките њоме. Женке мајмуна бабуна објављују да су расположене за мушко друштво показујући црвене гениталије. Врста бабуна која живи на етиопској висоравни направила је и корак даље. Пошто висока трава саване сакрива доњи део њихових тела, развиле су на грудима уочљив знак који савршено имитира полне органе, а у време парења он се и обоји јаркоцрвеном бојом.

А шта раде људи? Па, ми смо, свакако, много стидљивији. Жене се, ипак шминкају, и то последње четири хиљаде година. Иако ће, можда, неки читаоци одмах да се намрште на ово што ћемо рећи, црвени руж на уснама и руменило на образима изгледају као прави љубавни позив.

М. И. Ш.

Рибе јарких боја живе обично око коралних гребена

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Јасмина и Цеца, Дејан и Саша

Пишемо нашем „Забавнику“ кога много волимо и само њему смо решиле да се поверимо јер знамо да ће нам он помоћи. Моја другарица Цеца и ја, Јасмина, недавно смо биле на школској екскурзији у Доњем Милановцу два дана и веома лепо смо се провеле. Тамо смо прво вече упознале два момка, Дејана и Сашу који су нам се свидели и са њима смо се дружиле и забављале. Желеле бисмо да нам се јаве, па уколико читају „Забавник“ нека пишу на адресу:

ЈАСМИНА ПАВИЋ
Фрушкогорска 49
22241 Вашица – Шид

Тања Стефановић, Улица липа
7/3, 11000 Београд – 12 година,
одговориће на свако писмо.

Клемпаве уши

Имам 13 година и јако клемпаве уши које ми много сметају. Да нису такве, био бих врло zgodан дечак, а овако изазивам подсмех и задиркивање другова. Чур сам да се операција ушију лако и успешно изводи. Реците ми коме да се обратим.

ВЕРНИ ЧИТАЛАЦ „ЗАБАВНИКА“

Није први пут да дајемо одговор на ово питање, које, изгледа, мучи многе наше читаоце. Тачно је да операција (естетска) ушију није тешка и даје изврсне резултате, али на њу ћеш морати да сачекаш до 18. године док се не заврши развојни циклус раста. Ранија операција би дала само делимичне резултате, зато што би уши због раста опет претрпеле деформацију коју лекари операцијом не могу да предвиде.

Малер због минђуша

Пре два месеца сам код наше фризерке у селу бушила уши због минђуша, али ми се после неколико дана јавила алергија на ушима која се касније проширила по врату и надланици руке. Мајка моје другарице ми је рекла да обавезно скинем са врата златан ланчић и прстење са руке и да их не носим док алергија не прође. Да ли је овај њен савет добар и зашто је уопште дошло до појаве алергије, коју до тада нисам никад имала.

**А. Н.
Лаћевац**

Због моде, ето, често се догоде и неке незгоде као твоја алергија. Питали смо, а требало би и ти да се обратиш лекару, до инфекције и алергије је дошло због садржаја никла који је имала игла за бушење. Тачно је да се ова алергија шири и доводи до алергије и на златни и сребрни накит. Савет који ти је дала мајка твоје другарице је сигурно познат из искуства, јер се због игала од никла ово често догађало.

Лекар саветује да бушење обавезно раде стручна лица нарочитим пиштољем или иглама од нерђајућег челика. Савет за тебе је да, док алергија не престане, не носиш никакав накит, а касније би било пожељно да носиш накит од истог метала (злато или само сребро).

Саборна црква

Желео бих да знам ко је одабрао место за градњу Саборне цркве у Београду, као и ко је осликавао унутрашњост ове цркве.

СТЕВАН РАНКОВИЋ
Лазаревац

На месту на ком је саграђена Саборна црква у Београду, већ је постојала мала црква св. Архангела Михаила, дотрајала и без звоника, јер Турци пре хатишерифа нису у Србији дозвољавали звонике уз цркве. По добијању аутономије хатишерифом, кнез Милош је одмах у пролеће 1837. године, кренуо са изградњом београдске вароши и обновом цркве св. Архангела Михаила. Али, инжењер Франц Јанке, убедио је кнеза да је боље да се сруши мала и дотрајала црква и на њеном месту подигне данашња лепотица.

Ова катедрална црква, посвећена као и пређашња св. Архангелу Михаилу, рађена је у стилу владајућег класицизма са барокним, високим звоником. Градња је трајала пуних осам година, а посебна пажња је поклоњена унутрашњем уређењу цркве, и то је рађено четири године, од 1841. до 1845. године. Резбарске радове је извео Димитрије Петровић, а иконе на иконостасу и зидне композиције, сликар Димитрије Аврамовић (1799–1855).

Андријана Анђеловски, Војвођанска 11, 26370 Хајдучица – сакупља постере и салвете.

Смешно питање

Знам да је ово смешно питање, јер га као сви знају, а ја ето не знам. Не знам и питам: Откуд она свима позната реч на многим возилима – taxi?

МАРИНА
Земун

Твоје питање уопште није смешно, јер на њега и многи одрасли не би знали да дају тачан одговор. Сви би то повезали са „таксом“ која мора да се плати возачу за обављену вожњу по нашој жељи. Одговор би можда многе задовољио, али реч „taxi“ долази од скраћеног енглеског израза „taximeter cab“, што значи возило са возачем чије се коришћење плаћа на основу пређене километраже која се откуцава на таксиметру, па отуда и име „taxi“.

Бакина клетва

Кад год одем код баке на село, по ко зна који пут чујем њену узгредну клетву кад је нешто љута: „Да бог да се огубао!“ Да ли данас може човек да се огуба и каква је то болест?

МЛАДЕН ЉУБИШИЋ
Чачан

Некад је губа или лепра била једна од најопаснијих болести па није чудо да се оваква клетва у нашем народу задржала и до данашњих дана. Лоша хигијена и одређени климатски услови били су погодни за развој ове подмукле болести која се лако преносила додиром или преко ствари и хране коју су дотицали заражени. Ову болест назива Хансенов бацил чија инкубација, од тренутка заразе па до отворених знакова обољења, може да траје читавих 25 година, па је ово уједно и најдужа инкубација код заразних болести. Лепра или губа позната је још у старом веку, а јавља се и данас у неким областима Африке, Азије и Јужне Америке.

Први знаци ове болести су малаксалост, болови у целом телу, повишена температура и мршављење а онда настају тешке физичке промене (отпадање мањих екстремитета на телу, као рецимо ухо).

За ову болест, за коју се сматрало да нема лека, најбољи лек је лична и хигијена човекове околине.

Мистерија Мачу Пикчу

Да ли се зна тачно како су нестали, или ишчезли становници најпознатијег града старих Инка, Мачу Пикчу.

СВЕТЛАНА
Ариље

Град старих Инка Мачу Пикчу, подигнут на планинском врху на висини од 2000 метара, а оивичен провалијама са три стране дубине од преко 700 метара, од свог открића, 24. јула 1911. године, па до данас изазива велико занимање светских научника. Последње боравиште старих Инка открио је вођа експедиције Јелског универзитета професор

Натарина Фиштер, Каловита
13, 11210 Београд – 12 година,
воли музику, путовања и биологију.

Дирам Бингам. Он је први у перуанским врлетима открио део утврђења овог града већ увелико зараслог у растињу џунгле. Успео је да нађе стазу која је водила до добро скривеног улаза у ово утврђење-град.

Мачу Пикчу су саградиле Инке склањајући се од освајачке најезде Шпанаца који су им убили и последњег владара Атахуалпу. Његов брат Манко Капак је са преосталим народом Инка на врховима Анда саградио ово орловско утврђење, и одатле шпанским конкистадорима пружио отпор пуних 40 година. А онда су, готово одједном и загонетно, ти напади на Шпанце и пружање отпора престали. Да ли их је покосила нека болест или епидемија, или су се на мистериозан начин склонили из утврђења у непроходне перуанске прашуме, остаје до данас загонетка. Мачу Пикчу је изврсно очуван и велика је туристичка атракција и савим својим положајем. Град који шпански освајачи нису успели годинама да открију, данас „откривају“ многи туристи.

Душка Јовановић, Ђуре Ђаковића 12, 11000 Београд – 13 година, воли путовања, биологију и музику.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: Вуд, оми, лос, фрк, гну, аис, Тарзан, и, идол, гај, тата-мата, П, тама, потрајати, Рив, адут, Арас, Ере, халабука, отитис, Виши, МОК, ч, тркови, аре, ацид, На, ерата, цинабарит, нераст, и; Ребус: Мала Лела лаже ("МА" лале, пала "ЖЕ"); Домино укрштеница: Ума Турман, санаторка, травар, вн, ало, напад, локот, Аро, ИНСА, Клер, т, Азраел, ив, Еак, иг, саз, сол, р, етник, Ема, радостан, Ракеп Велч; Укрштеница: фагот, окопо, ритам, Ер, кх, сак, е, несит, Арн, а, погодак, зао, аванс, Алтамира, дм, Опс, ро, наор, опит, ОАЈ, аки, и, Станковић, такво, очи; Спојите пар: 1ђ, 2ж, 3б, 4з, 5а, 6в, 7и, 8е, 9д, 10г; Мини мозаик: Борис, елика, кусав, етати, Ранић, Хомоним: чело; Слоговна пирамида: ка, дика, кадија, јадиковка; Анаграмчић: станар; Чаура: шпорет, поре; Анаграм: Тони Монтано; Избаци уљеза: 46 (остали бројеви су дељиви са 3); Осмосмерка: Париз.

Енигматске стране припрема:
ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор
Уређује Славко Бован

Аутори: Димовић, Милин, Мунишић и Бован.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2274

YU ISSN 0032-339X

Први број «Политикиног Забавника» изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор «ПОЛИТИКЕ»
Хаџи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
«Штампарија Политика»

Председник комисије «ПОЛИТИКА»
др Живорад Миновић

Уредник сјајних Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Милић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патриотић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петканић и Радана Весовић
Секретаријат Зорица Филиповић
Дописници «ПОЛИТИКЕ» из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Дарко Рибникар (Париз), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Радислав Ђук (Атина)
Редакција «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»
Македонска 29, 11001 Београд, П.фак 124.
Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.
Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.
Рукописи, фототографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 19,50 дина. 3 месеца 58,50 дина.
6 месеци 117,00 дина.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. «ПОЛИТИКА» — ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

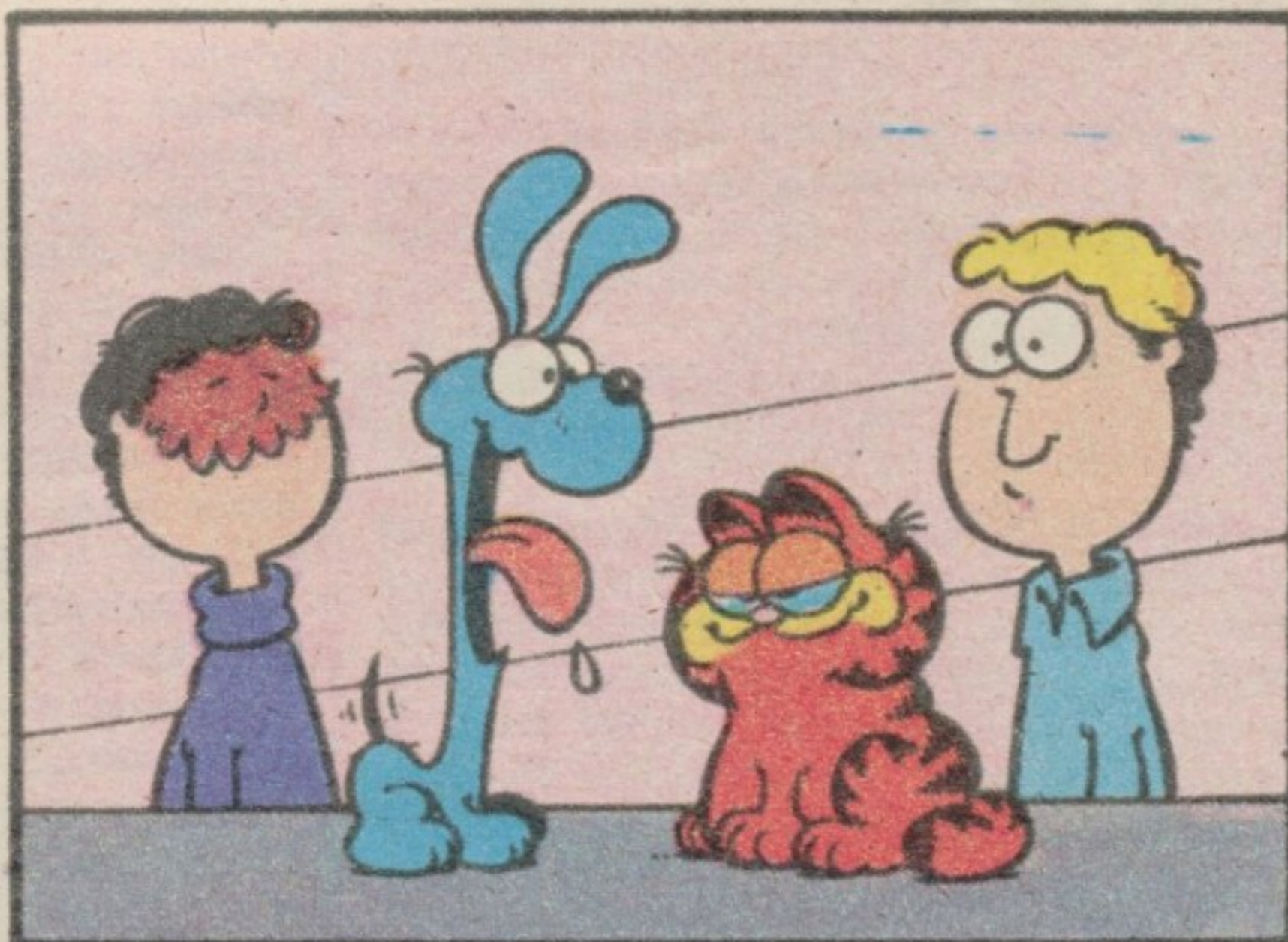
Полугодишња – возом: 90 DEM, 40 USD
или противвредност осталих валута.
Полугодишња – аутоном:
I група-Европа: 129 DEM. II група-Блиски исток: 130 DEM. III група-Африка, Азија: 135 DEM.
IV група-Америка, Канада: 136 DEM. V група-Далеки исток: 138 DEM. VI група-Јужна Америка: 144 DEM. VII група-Аустралија: 146 DEM.
или противвредност осталих валута
Претплата се врши преко фирме
«EINS PLUS ZWEI» GmbH, FRANKFURT/M
у противвредности валута USD или DEM и то:
DEUTSCHE BANK AG, F/M, (B.L.Z 50070010)
За DEM – КОНТО – 092430800
За USD – КОНТО – 05092430801
Код уплате ОБАВЕЗНО навести: «Сврха плаћања»
ПРЕТПЛАТА НА «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК» –
откуп дута.
Копију уплате ОБАВЕЗНО послати на факс
бр. ++ 381 11 3228 776 или на адресу:
ПРЕДУЗЕЋЕ «ПОЛИТИКА» 11000 БЕОГРАД
29. НОВЕМБРА 24/I, ЈУГОСЛАВИЈА

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

By Jim Davis

ГАРФИЛД

РЕКЛИ СУ...

У већини случајева вође народа у почетку су људи од поверења, затим људи од закона, а на крају постају људи без вере и закона.

*

Онај ко може да чини, тај и чини; онај који не може – тај држи предавање.

Џорџ Бернард Шо
енглески драмски писац
(1856–1950)

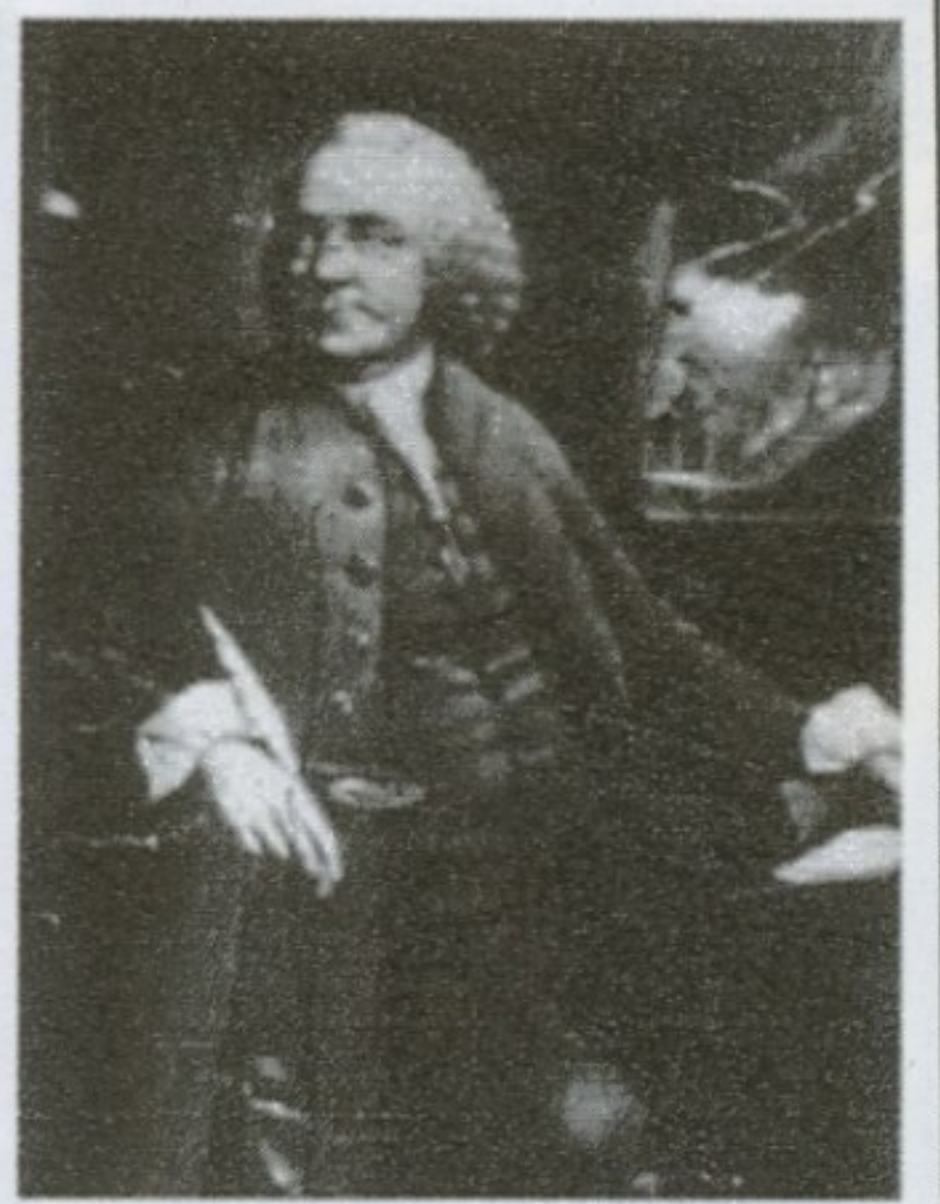
Немој дозволити језику да грми ако ти снага само шапуће.

Сенека
римски писац и филозоф
(3–65)

Бити скроман често је лакше ономе који је нешто створио него ономе који никада ништа није урадио.

А. П. Чехов
руски писац
(1860–1904)

Ко пузи може бити згажен, ко иде околу уздигнуте главе може ударити челом о греду. Најбоље је зато ићи природно, без гордости и понизности.

Бенџамин Франклин
амерички државник,
физичар и писац
(1706–1790)

Ако је иницијатива способност да се уради права ствар, онда је ефикасност способност да се та ствар уради на прави начин.

Кели Милер
амерички бизнисмен

*

Љубав је комедија у којој су поједини чинови све краћи, паузе све дуже, а међучинови испуњени маштом.

Тристан Бернар
француски комедиограф и
романсијер
(1866–1904)

*

Кога сматрамо добрим чиновником? Онога који седи и мисли. Изнад свега је важно да – седи.

Вудроу Вилсон
амерички државник
(1856–1924)

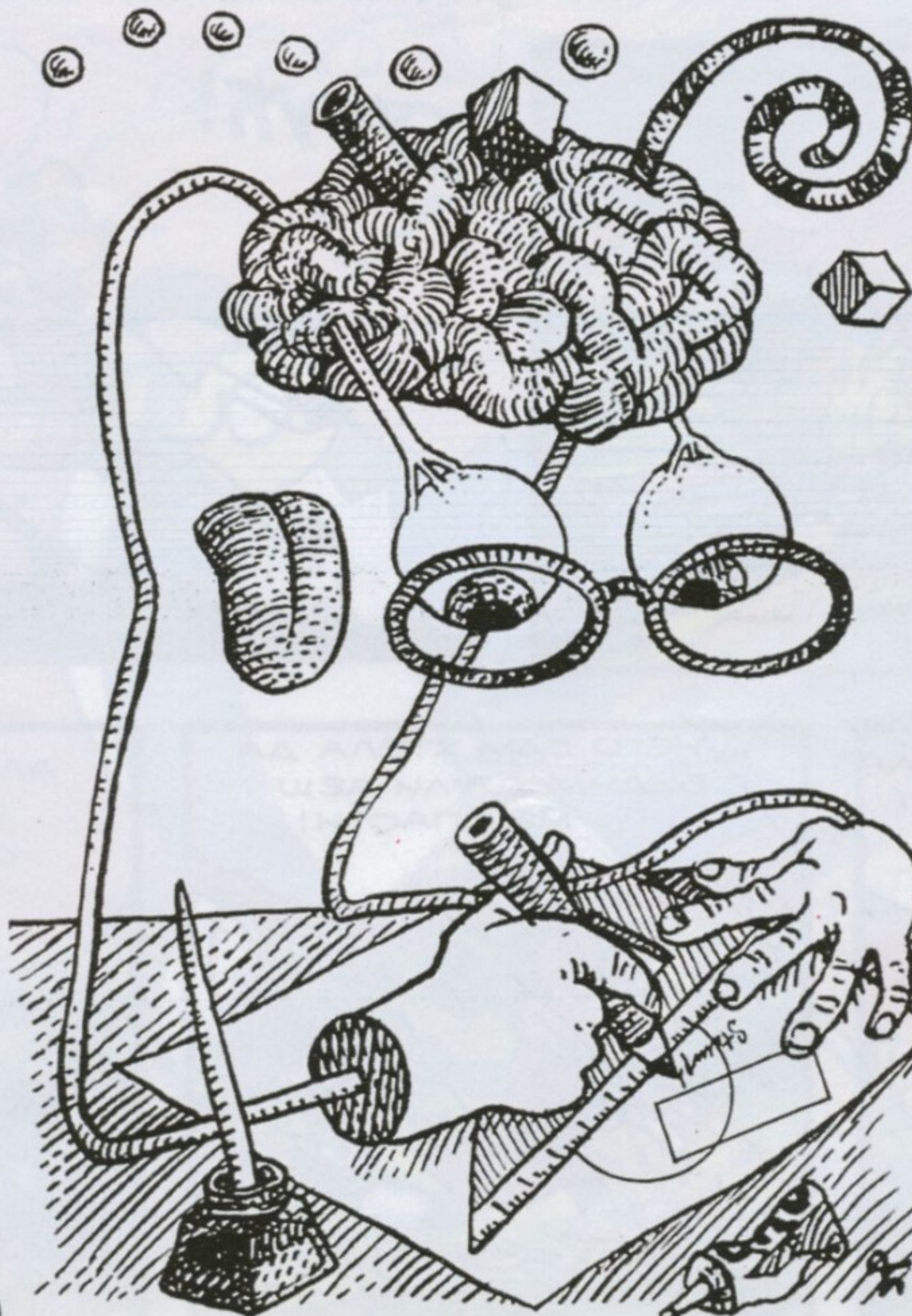
*

Ако желите нешто значајно да урадите, немојте да говорите о томе него напосто урадите. Кад ствар буде обављена, о томе ће говорити ваши пријатељи и познаници.

Елеонора Дузе
италијанска глумица
(1859–1924)

*

Илустровао Растко Ћирић

Оно што би неко други могао да уради исто тако добро немојте да урадите. Оно што би неко други могао да каже исто тако добро као ви немојте да кажете. Оно што би неко други могао да напише исто тако добро као ви, немојте да пишете. Будите одани ономе што не постоји нигде него у вама самима – и на тај начин учините себе неопходним.

Андре Жид
француски писац
(1869–1951)

*

Чувај се јарца који стоји испред тебе, мазге која стоји иза тебе и жене с кишобраном ма с које стране се налазила.

Ђино Брамијери
италијански комичар

*

Можда већ сада постоје велики људи за ствари које још не постоје.

Аутор непознат

*

Богата трпеца краде више него лопов.

Хорације
римски песник
(65–8. пре н.е.)

*

